Apuntes de las clases

Sugyiot BeTalmud

del Rabino Claudio Kupchik

Clases 1 – 16

Shabat 29[b]
Shabat 30[a]
Shabat 30[b]
Shabat 31[a]

Primer cuatrimestre 2022 – Heschel,
Seminario Rabínico Latinoamericano

David Yabo

הניחו בקופסא דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שתלאו במגוד או שהניחו לאחורי הדלת ר' אליעזר סבר (א)מדלא זרקו באשפה דעתיה עילויה ומאי (א) קרי ליה שלא מן המוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ור' יהושע סבר מדלא הניחו בקופסא בטולי בטליה ומאי קרי ליה מוכן דלגבי אשפה מוכן הוא ור' עקיבא בתלאו במגוד סבר כרבי אליעזר בהניחו אחורי הדלת סבר לה כרבי יהושע (א)והדר ביה ר"ע לגביה דר' יהושע ממאי אמר רבא מדקתני פתילת הבגד מאי איריא דתני פתילת הבגד ליתני פתילה של בגד מאי פתילת הבגד דעדיין בגד הוא:

מתני' (ב)לא (ג)יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד (ג)לא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר:

גמ' וצריכא דאי אשמעינן שפופרת של ביצה בהא קאמרי רבנן דכיון דלא מאיסא אתי לאסתפוקי מינה אבל של חרס דמאיסא אימא מודו ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן של חרס בהא קאמר רבי יהודה אבל בההיא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן הנך תרתי בהני קאמר רבי יהודה משום דלא מיפסק אבל קערה דמיפסקא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהני תרתי אימא מודו לרבי יהודה צריכא: ואם חברה היוצר מתחלה מותר וכו': תנא אם (ד)חברה בסיד ובחרסית מותר והאנן יוצר תנן מאי יוצר כעין יוצר: (ג)תניא א"ר יהודה פעם אחת שבתינו בעליית בית נתזה בלוד והביאו לנו שפופרת של ביצה ומלאנוה שמן ונקבנוה והנחנוה על פי הנר והיה שם ר"ט וזקנים ולא אמרו לנו דבר אמרו לו (ד)משם ראיה שאני בית נתזה דזריזין הן אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיליתא דשישא לעילא מרבי יצחק בן אלעזר א"ל אי שתוקי לך כדשתיקו ליה חבריא לר' יהודה נפיק מיניה חורבא (ט)גזירה עליתא דשישא אטו עליתא דעלמא ריש כנישתא דבצרה גרר ספסלא לעילא מר' ירמיה רבה א"ל כמאן (ה)כר"ש אימר דאמר ר"ש בגדולים דלא אפשר בקטנים מי אמר ופליגא דעולא דאמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר מתיב רב יוסף (ו)ר"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ קתני גדולים וקתני קטנים קשיא לתרווייהו עולא מתרץ לטעמיה ור' ירמיה רבה מתרץ לטעמיה עולא מתרץ לטעמיה מטה דומיא דכסא ור' ירמיה רבה מתרץ לטעמי' כסא דומיא דמטה מתיב רבה (ז)מוכרי (ה)כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דאפשר למיעבד כצנועין דכי קטנים דמי וכי (ו)לא מתכוין שרי ר"ש לכתחלה תיובתא דר"י רבה (ח)תיובתא:

מתני' (ו)המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים ומפני ליסטי' מפני רוח רעה מפני החולה שיישן פטור כחס על הנר כחס על השמן כחס על הפתילה חייב (ח)רבי יוסי (א) פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם:

גמ'

רש"י

הניחו בקופסא. גלי דעתיה דחשיב ליה: **במגוד.** קביל"א דגרע מקופסא ועדיף מאחורי הדלת ואחורי הדלת עדיף מזרקו לאשפה ומוכן דר' אליעזר היינו קופסא ושלא מן המוכן מגוד ואחורי הדלת: **ומאי (ג) קרי ליה שלא מן המוכן.** הואיל ולרבי אליעזר חשיב לקבולי טומאה דלגבי קופסא לאו מוכן הוא: **ורבי יהושע סבר כו'.** ומוכן דרבי יהושע מגוד ואחורי הדלת ושלא מן המוכן זרקו לאשפה: **ומאי (ג) קרי ליה.** למגוד מוכן הואיל ולר' יהושע בטל דלגבי אשפה דאיירי בה רבי יהושע מוכן הוא ורבי עקיבא תלאו במגוד קרי מוכן ואחורי הדלת שלא מן המוכן: **והדר ביה ר' עקיבא לגבי רבי יהושע.** ומטהר אף במוכן: **מדקתני.** במתניתין פתילת הבגד דמשמע שעדיין בגד הוא קלת וחשוב בעיניו ואפ"ה קאמר רבי עקיבא במתני' טהורה היא אלמא הדר ביה: **של בגד.** משמע שקפלה מבגד. הבגד משמע שקפל הבגד עצמו שלם ולענין הדלקה כדאוקימנא לעיל(ט) טעמא דרבי אליעזר דבעי פתילה מחורכת שתדלק יפה: **מתני' שתהא מנטפת.** ויתקיים הנר שתהא השמן מטפטף כל שעה לתוך הנר. וטעמא משום גזרה שמא יסתפק הימנו וכיון שהקלהו לנר חייב משום מכבה ואפי' אותה שפופרת של חרס דמאיסא ליה גזרינן: **אבל אם חיברה.** ליכא למיחש דמשום איסור שבת בדיל מיניה: **ויתן ראש הפתילה.** השני שהוא יוצא דרך הנקב האחר שבנר לשאוב ושמן נמשך דרך הפתילה לראש הדולק: **ורבי יהודה מתיר.** דלא גזר: **גמ' דלא מיפסק.** מידי שהוא מונח בתוך חלל הנר למעלה מכיסוי: **דמפסקא.** שהרי אצל הנר מונחת ויש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אימא מודה דנגזור: **תנא אם חיברה.** בעה"ב עצמו מבעוד יום בסיד או בחרסית מותר: **כעין יוצר.** שחברה שפיר: **דשישא.** רצפה של שיש דלא עביד בה חריץ: **לעילא מרבי יצחק.** לפניו: **כדשתיקו ליה חבריא.** רבי טרפון וזקנים שמפני שלא אמרו לו דבר דימה והעיד דמותר: **נפק מיניה חורבא.** וינהגו היתר בדבר. ור' יצחק סבירא ליה כרבי יהודה דדבר שאין מתכוין אסור ואע"ג דבשיש לא עביד חריץ גזר אטו עיליתא דעלמא: **ריש כנישתא.** מפטיר כנסיות המכניס ומוציא ומיישב תלמידים ותינוקות: **דבצרה.** שם מקום כי זבח לה' בבצרה (ישעיה לד): **כר' שמעון.** דאמר גורר אדם: **דלא אפשר.** אלא בגרירה שאין יכול ליטלן בידו: **מחלוקת בקטנים.** ואע"ג דאפשר בטלטול שרי רבי שמעון הואיל ואין מתכוין לחריץ ורבי יהודה סבר כיון דאפשר אסור: **קתני גדולים.** מטה: **וקתני קטנים.** כסא. ורבי יהודה פליג עליה דתנן במסכת ביצה [כג:] רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגררים דאי לאו משום פלוגתייהו למה לי למיתני גדולים השתא קטנים שרי רבי שמעון גדולים מיבעיא אלא תנא קטנים משום ר' שמעון ותנא גדולים משום רבי יהודה: **דומיא דכסא.** קטנים וההא הוא דאסר רבי יהודה אבל בגדולים שרי: **כסא דומיא דמטה.** גדולים וההא הוא דשרי רבי שמעון אבל בקטנים אסר: **מוכרין כדרכן.** כסות של כלאים לובשו בשוק כדי להראותו למוכרו דלא אסרה תורה אלא לבישה שהיא להתחמם כדרך כל הלובשים והעלאה דומיא דלבישה נמי דמיתהני בה: **ובלבד שלא יתכוין כו'.** ור' שמעון הוא דאזיל בתר כוונה: **והצנועים.** כשרים שמרחיקין עצמן מכל לזות שפתים: **והא הכא דאפשר.** לכל אדם למעבד שלא על ידי איסור ואפילו הכי שרי: **מתני' מפני נכרים.** כגון פרסיים שהיה להם יום חג שאין מניחין אור אלא בבית עבודת אלילים שלהם: **ומפני הלסטין.** שלא יראו שיש שם אדם ויבאו עליו: **ומפני רוח רעה.** (י)הבאה עליו וכשאינו רואה נוח לו: **פטור.** ובגמרא מפרש לכולה: **כחס על הנר.** שראוהו שמתקלקל וחס עליו וכבה את הפתילה: **הנר.** קרוויז"ל: **חייב.** ובגמרא [לקמן ל.] מפרש לה: **פוטר בכולן.** מפרש בגמרא (דף לא:): **שהוא עושה פחם.** בכיבוי זה והוי מלאכה הצריכה לגופה כדאמר בגמרא [שם]:

תוספות

גזירה עיליתא דשישא אטו עיליתא דעלמא. והא דקאמר בסוף המצניע (לקמן דף צה. ושם) אמימר שרא זילחא במחוזא ומפרש דטעמא מאי אמור רבנן דילמא אתי לאשויי גומות הכא ליכא גומות ומפרש בקונטרס דכולה מחוזא רצפה היתה(א) התם אין לגזור מחוזא אטו שאר עיירות אבל בעיר אחת גזרינן עלייה זו (ט)אטו עלייה אחרת: **ה"ג מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר.** ול"ג ד"ה אסור דבפרק כל שעה (פסחים דף כה: ושם)(ב) משמע דטפי שרי היכא דלא אפשר מהיכא דאפשר(ג):

ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה וכו'. (ד)ובעינן דלא הוי פסיק רישיה כגון שהוא לבוש מלבושים אחרים להגין עליו מפני החמה ומפני הצינה:

שהמרו

עין משפט נר מצוה

ק א מיי' פכ"ב מהל' כלים הלכה כג:

קא ב מיי' פ"ה מהל' שבת הל' יב טוש"ע א"ח סי' רסה סעיף א:

קב ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

קג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף א:

קד ה מיי' פ"י מהל' כלאים הל' טז סמג לאוין רפג טוש"ע י"ד סי' שא סעיף ו:

קה ו מיי' פ"א מהל' שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף א:

קו ז ח מיי' פ"א שם הלכה ז ופי"ב הלכה ב סמג שם טוש"ע א"ח סימן רעח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמאי קרי ליה שלא וכו' ואמאי קרי ליה מוכן: (ב) רש"י ד"ה ואמאי קרי ליה שלא: (ג) ד"ה ואמאי קרי ליה למגוד:

מוסף רש"י

ואפילו היא של חרס. אותה שפופרת, דמאיסא, אפילו הכי אסור דילמא אתי למיכל מינה, ותנא (ביצה כב.) הנותן שמן לנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה (לעיל כב.). **משם ראיה.** בתמיה (סוכה כח.). **מוכרי כסות מוכרין כדרכן.** מעוטפים בכסות כלאים (פסחים כו:) ואפילו של כלאים לובשו להראותו בשוק, **ובלבד שלא יתכוין.** להנאת חמום (לקמן מו:) או: להנאת לבישה (פסחים שם). **והצנועים.** פרושים שמתרחקים מן הכיעור ומן הדומה לו (שם).

תוס' ישנים

א) אע"ג דר' יוסי אית ליה דהבערה ללאו יצאת בכיבוי מודה דחייב אף בפני עצמו כדתנן בפרק כלל גדול. ושוב אמר מהר"מ דמהר"א אמר דפי' ספק אבל בהדיא פוטר רבי יוסי בהבערה ומחייב בכיבוי:

מוסף תוספות

א. ואמאי לא גזר אטו היכא דאיכא גומות כדגזר הכא ר' יצחק. ריטב"א. ב. גבי הנאה הבאה לו לאדם בע"כ, ליכא מאן דאסר כלל אליבא דר"ש בדלא אפשר ולא מכוין. ריטב"א. ג. וגדולים היינו לא אפשר. תוס' פסחים כה: ד"ה אבי. ד. אע"ג דמודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות, הכא. רשב"א.

רב נסים גאון

מותיב רבא מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. זו המשנה שנויה בפרק ט' דמסכת כלאים בסוף המסכת לפי שאמרו קודם לכן אין ערעי לכלאים כו', והצרכו להתיר לאלו דברים שהם רגילים בהם, ובלבד שלא יתכוונו בהם להרחיק הזק החמה בעת החום, והזק הגשמים בעתם. וכמוהו התירו לתופרים כמו ששנינו תופרי כסות תופרין כדרכן כו'.

מסורת הש"ס

א) [לקמן מ.], ב) פסחים יא., ג) תוספתא פ"ב ע"ש, ד) [לקמן פב. ברכות יא. עירובין יג: מה. פז. ר"ה כד: סוכה ג: יד: כח. לא: לו: לז. מגילה כז: יבמות כה: קד: ב"מ סג. ב"ב קנו: ע"ז כד. מא: מג. מד. סנהדרין יב. מנחות כח: בכורות מה: חולין נז: ערכין לא. נדה כ: סא.], ה) [לקמן מא: וש"נ], ו) לעיל כב. לקמן מו: ביצה כג: [תוספ' ביצה פ"ב] פסחים קא. מנחות מא:, ז) כלאים פ"ט מ"ה לקמן מו: פסחים כו:, ח) [עיין תוספות פסחים כה: סד"ה לא אפשר], ט) [ע"א], י) ס"א מרה שחורה,

גליון הש"ס

גמ' גזירה עיליתא דשישא. עיין לקמן דף קנא ע"ב: תוס' ד"ה גזרה וכו' אטו עלייה אחרת. ועיי' לקמן דף קנא ע"ב ברש"י ד"ה קרקע:

לעזי רש"י

קיביל"א. יתד, וו, זיז. קרוויזי"ל [קרוישו"ל]. מנורה.

רבינו חננאל

הניחו בקופסא דברי הכל טמא, כי פליגי בשתחבו בבגדו או בשהניחו אחורי הדלת, רבי אליעזר סבר מדלא זרקו לאשפה דעתיה עילויה לפיכך הוא טמא ואמאי קרי ליה אינו מוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא. ורבי יהושע סבר כיוון שלא הניחו בקופסא בטליה הלכך טהור הוא, ואמאי קרי ליה מוכן דאחורי הדלת או תחוב בבגדו לגבי אשפה מוכן הוא. ור' עקיבא מספקא ליה בתחבו בבגדו סבר לה כר' אליעזר שהוא טמא, בהניחו אחורי הדלת סבר לה כר' יהושע. **והדר** ביה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע ואמר אפילו התחובה בבגדו טהור ממאי מדקתני במתניתין פתילת הבגד ולא קתני פתילה של בגד ש"מ דעדיין בגד הוא ותני ר' עקיבא אומר טהורה ומדליקין בה. ומאן דחזא רב המנונא דאייתי ראיה משלשה על שלשה מוקים לה לפתילה דקתני במתני' פתילה שיש בה פחות משלשה והא דחויה היא דהכי קתני ר' עקיבא אומר טהורה. ומשנה שלימה שנינו מפני שאמרו שלש על שלש שנתמעטה טהורה אבל שלשה על שלשה שנתמעטה אע"פ שטהר מן המדרס טמא בכל הטומאות, אלא [פחות] משלש הוא, וכיון דאוקימנא רב אדא בשלש אוקימא רב המנונא בפחות משלש. והאי (דקתני) [דקאמר] שלשה דהכנת מטליות בהדיא [בפחות] משלשה קתני לה והוא הדין לפחות מג' א). **והלכתא** כר"ע דקאי ר' יהושע כוותיה דהא הדר ביה ר' עקיבא לגבי דר' יהושע וכן מפורש בכירה. **מתני' לא יקוב אדם שפופרת של ביצה כו'.** ופשוטה היא זו השפופרת של חרס. תנא אם חיברה זו השפופרת של חרס בסיד ובגפסיס כעין היוצר מותר. **תנא** א"ר יהודה פעם אחת שבתנו בעליית בית נתזה בלוד והבאנו שפופרת של ביצה, ומלאנוה שמן ונקבנוה והנחנוה ע"פ הנר, והיה שם ר' טרפון והזקנים ולא אמרו לנו דבר. אמרו לו משם ראייה מפני כי [בית] נתזה (זהיר) [זריז] הוה. **תנא** [תוספתא פ"ב] נותנין טיט או חרסית תחת [הנר], או גרגיר מלח או גריס של פול ערב שבת מבעוד יום ע"פ הנר להיות שוהה. **אבין** ציפוראה גרר ספסלא בעיילה דשישא לעילא מר' יצחק בן אלעזר. אמר ליה אי שתוקי לך כי האי דשתקו ליה חבריא לר' יהודה בשפופרת של ביצה ונפיק מינה חורבא דהוראה להיתר לאו שפיר עבדת דמשכת ספסילא גזירה עיליתא דשישא דלית בה חריץ אטו עיליתא דעלמא. **ריש כנישתא דבצרה גרר ספסילא לעילא מר' ירמיה רבה.** א"ל כמאן כר' שמעון, אימור דשרי ר' שמעון בגדולים דלא אפשר להגביהן, בקטנים דאיפשר להגביהן מי אמר. עולא אמר מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל מותר. ומותבינן לתרווייהו מהא, ר' שמעון אומר גורר אדם מיטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. הנה קתני מטה דהיא גדולה וקתני כסא וספסל שהן קטנים, מכלל דפליגי בקטנים ובגדולים, קשיא לתרווייהו. **ופריק** ר' ירמיה רבה כסא וספסל גדולים הן דומיא דמיטה. עולא מפרק לטעמיה מיטה קטנה שיכול להגביהה דומיא דכסא וספסל. **מתיב** רבא מוכרי כסות של כלאים מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, שאם יתכוין נמצא נהנה מן הכלאים ואסור, והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן כדי שלא יהא כלאים עולה על גופן כלל, והא הכא דאיפשר למעבד כצנועים כי היכי דאיפשר להגביה כלים וכי לא מכוין קא שרי רבי שמעון בהעלאה עליהן. תיובתא דרבי ירמיה רבה תיובתא. **מתני' המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גוים כו'.**

א) עי' בר"ף שסתרו.

Clase 1

גמ׳ מדקתני סיפא. כתם על הגר כו׳ חייב חטאת אם שגג בשבת בשכח שהוא שבת או סבר שכיבוי מותר בשבת: **ש״מ ר׳ יהודה היא.** דאמר [ט] מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה דכיבוי זה אין צריך לגופו אלא לצורך דבר אחר שלא תדלק הפתילה או שלא יפקע הגר ואין לך כיבוי הצריך לגופו אלא כיבוי של פחמין כשעושין אותו וכיבוי של הבהוב פתילה שהכיבוי נעשה להאחיז בו האור מהר כשיצלה להדליקו. וכיון דרבי יהודה היא ריש״א דפטור משום תולה וה״ה לשאר פטורי דמתניתין: **מ׳.** דלית בהו סברא נפשות ומשום פקוח נפש שרי

גמ׳ מדקתני סיפא חייב ש״מ ר׳ יהודה היא רישא במאי עסיקנא אי בחולה שיש בו סכנה מותר מיבעי ליה ואי בחולה שאין בו סכנה חייב חטאת מיבעי ליה לעולם בחולה שיש בו סכנה [8]ובדין הוא דליתני מותר ואיידי [9]דבעי למתני סיפא חייב תנא נמי רישא פטור והדתני רבי אושעיא אם בשביל החולה שיישן לא יכבה ואם כבה פטור אבל אסור ההיא בחולה שאין בו סכנה ורבי שמעון היא: שאול [2]בשאילה זו לעילא מר׳ תנחום דמן נוי מהו לכבות בוצינא דנורא מקמי באישא בשבתא פתח ואמר אנת שלמה אן חכמתך אן [3]סוכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה דוד אביך אמר [1]לא המתים יהללו יה ואת אמרת [2]ושבח אני את המתים שכבר מתו וחזרת ואמרת [3]כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת לא קשיא הא דקאמר דוד לא המתים יהללו יה הכי קאמר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצות ואין להקב״ה שבח בו והיינו דאמר ר׳ יוחנן [3]מאי דכתיב [4]במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצות ודקאמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו שכשחטאו ישראל במדבר עמד משה לפני הקב״ה ואמר כמה תפלות ותחנונים לפניו ולא נענה וכשאמר [5]זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך מיד נענה ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו דבר אחר מנהגו של עולם שר ב״ו גוזר גזרה ספק מקיימין אותה ספק אין מקיימין אותה ואם תמצי לומר מקיימין אותה בחייו מקיימין אותה במותו אין מקיימין אותה ואילו משה רבינו גזר כמה גזירות ותיקן כמה תקנות וקיימות הם לעולם ולעולמי עולמים ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים וגו׳ ד״א ושבח אני וגו׳ כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [6]עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו אמר דוד לפני הקב״ה [7]רבונו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך אמר לו עשה עמי אות בחיי אמר לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע [8]כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכנים ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה פתח ואמר [7]שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה למיבלעיה אמרו [8]מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו ה׳ עזוז וגבור חזר ואמר [9]שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה׳ צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר [10]ה׳ אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולא קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב״ה על אותו עון ולא יפה אמר אנת שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו [8]והיינו דכתי׳ [11]ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה׳ לדוד עבדו ולישראל עמו וילכו לאהליהם שמצאו נשותיהן בטהרה שמחים שנהנו מזיו השכינה וטובי לב שנתעברו נשותיהן של כל אחד ואחד וילדה זכר על כל הטובה אשר עשה ה׳ לדוד עבדו (ולישראל עמו. לדוד עבדו) שמחל לו על אותו עון ולישראל עמו דאחיל להו עון דיום הכפורים ודקאמר שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [12]הודיעני ה׳ קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם הודיעני ה׳ קצי אמר לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם ומדת ימי מה היא גזרה היא מודיעין מדת ימיו של אדם ואדעה מה חדל אני אמר לו [9]בשבת תמות אמות באחד בשבת אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך [8]ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי׳ כמלא נימא אמות בערב שבת [8]אמר לו [13]כי טוב יום בחצריך מאלף [8]טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח כל

ג״מ [ד״ה ר״ל] ר״ל ד״ה לעילא מר׳ תנחום וכו׳ הס״ק ומסקנא. נ״ב ע״ל בס׳ ר״ע דף פ״ח ע״ח פי׳ בלבך אחר:

גלון הש״ם

גמ׳ טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה. וכיר׳ פ״ז דברכות אימא מכיני עלי משפט ודקקה שאתה עושה יותר מקרבנות:

רב נסים גאון

[רישא] במאי עסקינן אי בחולה שיש בו סכנה מותר מיבעי ליה. והעיקר דליה הוא דאמר הכתוב [ויקרא יח] אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. ובפרק יום הכפורים [יומא דף פח] אמרו וכבר היה רבי ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אליעזר בן עזריה מהלכין בדרך, ולוי הסדר רישמעאל בנו של רבי אליעזר בן עזריה מהלכין אחריהם, ונשאלה שאילה זו לפניהם מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת. נענה רבי ישמעאל ואמר [שמות כב] אם במחתרת ימצא הגנב. ולאחר דבריו אמר רב יהודה אמר שמואל אי הויא החם הוה אמינא מילתא דעבידא מכולהו וחי בהם ולא שימות בהם. אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבד מדשמואל דלית ליה פירכא וכו׳. וכבר אמרו קודם [שם דף 29] שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש חוץ מע״ז וגלוי עריות ושפיכות דמים. **ובפרק** מפנין [דף קכט] אמרו מר זוטרא מתני לקולא, טעמא דאמרה אין צריכה הא סתמא מחללין עליה את השבת. אמר ליה רבינא למר[מר] הלכתא כמאן, אמר ליה כמר זוטרא שספק נפשות להקל. **ואמרו** [שם] אמר רב יהודה אמר שמואל עושין מדורה לחיה בשבת, סבור מינה לחיה אין לחולה לא בימות הגשמים אין בימות החמה לא. איתמר אמר ר׳ חייא בר אבין אמר שמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז. ושנו במשנה [פרק ר״א דמילה דף קלד] רבי אליעזר בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים. ואמרו בתלמוד כי אתא רב דימי אמר רבי אליעזר הלכה כרבי אליעזר בן עזריה. הוו בה במערבא הרחצת כל גופו או הרחצת מילה עצמה. אמר להו ההוא מרבנן ורבי (עקיבא) [ר״עקב] שמיה מסתברא דהרחצת כל גופו, דאי סלקא דעתך הרחצת מילה עצמה, מי גרע מחמין שעל גבי מכה בשבת דאמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת. מתקיף לה רב יוסף ולא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מערב שבת. מתקיף לה רב דימי וממאי דהכא בחמין שהוחמו בשבת פליגי, דילמא בחמין שהוחמו מערב שבת פליגי. אמר אביי אנא בעאי דאישיבי ליה וקדים ושני ליה רב יוסף מפני שסכנה היא לו. כי אתא רבין אמר ר׳ אבא אמר רבי אליעזר ואמרי לה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן הלכה כרבי אליעזר בן עזריה, בין בחמין שהוחמו בשבת ובין בחמין שהוחמו מערב שבת, בין בהרחצת כל גופו ובין בהרחצת מילה, מפני שסכנה היא לו. ואלו העיקרים אמרו [והקשו] ובחלכה שיש בו סכנה מותר מיבעיא ליה. ובמסכת ע״ז תמצא כמו אלו העיקרים רבים. **ואילו משה רבינו גזר כמה גזירות ותיקן כמה תקנות מעצמו לישראל.**

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה לעילא מר׳ תנחום וכו׳ הס״ק ומסקנא. נ״ב ע״ל בס׳ ר״ע דף פ״ח ע״ח פי׳ בלבך אחר:

עין משפט נר מצוה

קו א ב מיי׳ פ״ב מהל׳ שבת הלכה ב טוש״ע א״ח סימן רעח:

מסורת הש״ם

א) [עירובין נו:. פסחים ז: יומות לח. קב. כתובות 5. נדרים כח: עב. מיר כח: ב״ק מט. לד: ב״מ סב. סנהדרין מז. זבחים לא: חולין קח. קט: כתובות מו:]. **ב)** [מרגוס תוקלות של בחכמה ובתוכה בחוכמתא וכוכולנתו בס׳ תשלו]. **ג)** [נקמן קנא: ע״ש ולו בשכיל תכיון פרש״י דהכלה ד״ה דאמר רבי יוחנן וכו׳ נדה ספ:]. **ד)** סנהד׳ קז: ע״ש. **ה)** מ״ק ט., **ו)** [עי׳ תוספות חגיגה ח. ד״ה אף עלמת כו׳], **ז)** [בכרכות מח: מ״ק מח. יומא לח: תענית ח:], **ח)** [מכות י.], **ט)** [עי׳ תוספות לקמן לד. ד״ה אם המתם], **י)** [לקמן לג:]. **כ)** [נ״ל אחר ד״ה ומזרק], **ל)** מוסס דברכות כ״ה ע״ש אותם לכיסן. כ״כ בכתנות אור פ׳ שמיני. **מ)** [מלכים ב מ:], **נ)** נ״ל קני מנין שנתי מדת ימי בפיחה יום בשנה לשעת מנין ימי שאני מתקיים בשנה אחרונה כנ״ל רש״ל.

רבינו חננאל

אוקימנא למתני׳ כרבי יהודה ובחולה שיש בו סכנה שאם יראה אור הנר ימות. והוא הדין לכל הזכרתיו במשנתנו, ובדין הוא דליתני מותר ואיידי דתני סיפא בכתם חייב, תני רישא פטור דמשמע פטור אבל אסור, ואינו אלא פטור ומותר. **והא** דתני רבי אושעיא אם בשביל שיישן חולה לא יכבה ואם כבה פטור אבל אסור, ההוא בחולה שאין בו סכנה, ואליבא דרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין פטור[ה]. **נשאלה** שאלה זו לפני ר׳ תנחום דמן נוי שם מקום מן העיירות, מהו לכבות בוצינא דנהורא מקמי באישא שבשתא, פי׳ באישא שכיב מרע: **פתח** ואמר אנת שלמה אן הוא חוכמתנוחך וסוכולתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי אביך כו׳.

ה) עי׳ בכריתות כ׳ ב׳ ותוספות שם.

תורה אור השלם

1 לא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דּוּמָה:
תהלים קטו יז

2 וְשַׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה:
קהלת ד ב

3 כִּי מִי אֲשֶׁר יְחֻבַּר אֶל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי לַכֶּלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת:
קהלת ט ד

4 בַּמֵּתִים חָפְשִׁי כְּמוֹ חֲלָלִים שׁכְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זְכַרְתָּם עוֹד וְהֵמָּה מִיָּדְךָ נִגְזָרוּ:
תהלים פח ו

5 זְכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם וְנָחֲלוּ לְעֹלָם:
שמות לב יג

6 עֲשֵׂה עִמּוֹ אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי אַתָּה יְיָ עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי: תהלים פו יז 7 שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: תהלים כד ז 8 מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: תהלים כד ח 9 שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה: תהלים כד טז-י 10 יְיָ אֱלֹהִים אַל תָּשֹׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זְכָרָה לַחֲסָדֵי דָוִיד עַבְדֶּךָ: דברי הימים ב ו מב 11 בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוּבֵי לֵב עַל כָּל הַטּוּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: מלכים א ח סו 12 הוֹדִיעֵנִי יְיָ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מָה הִיא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי: תהלים לט ה 13 כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאֶלֶף בְּמַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהָי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי רֶשַׁע: תהלים פד יא

הרי אנו מזכירין מהן מה שיודמן לנו, במסכת דימומות בפרק הערל [דף עט] אמרו ונתינים דוד גזר עליהן, משה גזר עליהם מחוטב עציך עד שואב ממיך. ובמסכת ברכות בפרק שלשה שאכלו כאחת אמר רב נחמן משה תיקן להם לישראל ברכת הזן בשעה שירד להן המן. ובמסכת מגילה בפרק בני העיר [דף לב] תנו רבנן משה תיקן להן לישראל שיהו קורין ודורשין בעניינו של יום. ובפרק יוה״כ [יומא דף עה] משה תיקן להם זמן סעודה. (ובפרק) [ובמסכת] תענית [דף כז] [בפרק] בג׳ פרקים בשנה משה תיקן להם לישראל שמונה משמרות ארבע מאלעזר וארבעה מאיתמר. **בשלמא לדוד עבדו שמחל לו הקב״ה על אותו עון, אלא לישראל עמו מאי היא שמחל להם, עון יום הכפורים.** תמצא פירושו בפרק משקין בית השלחין [מו״ק דף ט] אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל צום הכפורים.

Clase 1
Clase 2
Clase 3
Clase 4
Clase 5
Clase 7

Clase 1

22-03-22

Shabat 29[B]

יב תִּיוּבְתָּא דְּרַבִּי יִרְמְיָה רַבָּה. תִּיוּבְתָּא. **מַתְנִי'** הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי
שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גּוֹיִם וּמִפְּנֵי לִיסְטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, מִפְּנֵי
הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן — פָּטוּר. כְּחָס עַל הַנֵּר, כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן, כְּחָס עַל
הַפְּתִילָה — חַיָּיב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכוּלָּן, חוּץ מִן הַפְּתִילָה — מִפְּנֵי
שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם.

Mishná

Matnitim o *Mishnateinu*, nuestra Mishná, importante para diferenciar entre (lo opuesto), una *matnita braita*[1].

Quien apaga la lámpara en Shabat **porque tiene miedo de los gentiles**, como en el caso de los persas[2], que tenían un día de fiesta en el que no ponían luces, solo en su casa de idolatría, **o por temor** a que lo vean **los bandidos** (ladrones armados), para que no vean que hay allí alguien, o **por un *rúaj rá***[3] un mal espíritu[4] que le afecta y cuando se apaga la lámpara y la persona no ve, se calma,, o **para que el enfermo pueda dormir**, en todos estos casos la persona queda ***patur***[5], exenta de llevar un *korbán jatat*. Sin embargo, si lo apaga **porque le da lástima**[6] **de la lámpara** (o vela[7]), que él ve que se está estropeando por el calor, le da lástima de ella y apaga la mecha o **porque le da lástima del aceite**, porque se consume, o **porque le da lástima de la mecha**, pues tiene la intención de usarla otra vez, en todos estos casos la persona **está *jayav***, obligada a llevar un *korbán jatat*.
Rabí Yosi[8], por su parte, **exenta** a quien apaga la lámpara de llevar un *korbán jatat* **en todos estos casos, con excepción de** quien la apaga para conservar **la mecha**, **ya que,** al apagar la lámpara, **él la transforma** (la mecha) **en carbón**, por lo que se considera una labor que es necesaria en sí misma", permitiendo así que la mecha se pueda encender mejor la próxima vez.

---

[1] Fuente tanaítica que no quedó capturada en la redacción final de la Mishná
[2] Ver comentario de Rashi en la siguiente página
[3] Rashi da un significado distinto a mal espíritu, ver comentario en la siguiente página
[4] En Babel existía la creencia sobre encantamientos, embrujos y espíritus, también en la comunidad judía
[5] *Patur min haOnesh*, libre de castigo. Aunque es *jilul Shabat*, o sea, una *averá* (acción prohibida) en Shabat sin darse cuenta (*beshogueg*), está permitida y no necesita llevar un *korbán* (sacrificio) al *Beit Hamikdash*
[6] *Jas* también se puede traducir como "preocupado".
[7] Las velas en la época talmúdica no eran como las actuales, de parafina o de grasa, sino de aceite. Precisa un contenedor de cerámica o metal, que es donde se pone el aceite. Por lo cual, está preocupado que pueda romperse debido a la temperatura del fuego.
[8] Taná de la época

רש"י

מתני' מפני נכרים - כגון פרסיים שהיה להם יום חג שאין מניחין אור אלא בבית עבודת אלילים שלהם:

Rashi

Nojrim

La versión de la Guemará de Rashi es distinta al del Shas Vilna. Eso está basado en que los editores del Vilna se basaron en manuscritos para establecer el texto que iban a poner como final, que después fue corregido con comentarios de distintos *jajamim*.

Además de eso, el *tfus* (impresión) de la Guemará está basado en el de Venezia, de la imprenta de Bomberg, que es la primera edición del Talmud completa, los cuales se encontraban bajo la censura de la iglesia[9]. La palabra *nojrim* se refería a todos los no judíos, algo más ofensiva que *goyim* por lo que la censura se prefirió el término *goy*.

Persas

Cuando festejaban los persas, no se encendían velas salvo en sus templos, por lo que estaba prohibido que en el pueblo hubiese fuego encendido durante la noche. Si dicha festividad caía en Shabat, podría ser que los persas pensasen que los judíos querían burlarse de sus dioses por el encendido de las velas de Shabat, o que los propios vecinos (judíos) considerar un hogar judío como una casa de idolatría. Esto se ajusta a la realidad histórica, debido a que en la región Zoroastrista, mayoritaria en la época, uno de los rituales más importantes era sobre el fuego.

ומפני הלסטין - שלא יראו שיש שם אדם ויבאו עליו:

Listín

Que los bandidos no vieran que hay alguien en sus casas. En la antigüedad, a diferencia de hoy día, los ladrones violentos actuaban en las casas donde había luz durante la noche, ya que entendían que habría gente a la que robar.

ומפני רוח רעה - הבאה עליו וכשאינו רואה נוח לו:

Rúaj rá

Cuando una persona está deprimida, quiere tener oscuridad para estar tranquilo

[9] Se requería un permiso llamado *Imprimatur*, imprímase, para poder publicar libros en países católicos

כחס על הנר - שראוהו שמתקלקל וחס עליו וכבה את הפתילה:

Que vio el contenedor de la vela se está destruyendo, y se preocupa, y apaga la mecha

הנר - קרוייזי"ל:

Croisol[10] es *menorá*, candelabro, en francés antiguo, idioma materno de Rashi y que recurría para explicar algunos textos. Un término muy parecido al del castellano crisol, un contenido utilizado para fundir metales y aleaciones a muy alta temperatura.
En hebreo moderno se lo conoce como *kurituj*.

Guemará

A diferencia de la Mishná, la Guermará es la discusión de los *Amoraím* (texto amoraítico y posterior), en oposición a los sabios del período mishnáico.

Se trata del segundo periodo[11] de la época talmúdica.

La Guemará es comparable a un mosaico. Tenemos distintas piedras que están unidas por algún tipo de cemento que las une, y que cuando uno las mira hacen una imagen y un mensaje. Las piedras son de distintos colores, en el caso de la Guemará son períodos, y una de las piedras del mosaico de la Guemará son las *memrot*[12]. Otro de los elementos de ese mosaico son los *pesukim*, citas bíblicas, y otro de ellos son las *baraitot* (textos tanaíticos), y a veces *mishnaiot*. Rodeando a todo ello, el cemento que lo une, que es la *stám hadigmará*[13].

Cuando miramos un texto talmúdico, observamos una imagen compuesta en distintos niveles y épocas

---

[10] Para palabras vernaculares empleadas por Rashi, recurrir a Sefaria.org *Otzar laazei Rashi* אוצר לעזי רש"י
[11] Siendo el primer período el de los *tanaím*.
[12] *Membrá*: un dicho de uno de los sabios de la Guemará
[13] Texto anónimo de la Guemará que provee el sustrato en el cual se insertan otros textos, ya sean las *memrot*, o las *baraitot* (textos tanaíticos que son citados en la Guemará).

Shabat 30ª

א גְּמָ׳ מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא חַיָּיב — שְׁמַע מִינַּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא.

Guemará

De lo que se enseñó en la última cláusula[14] de la Mishná, donde los Sabios opinan **que es culpable** quien apaga la lámpara de Shabat porque le da lástima que se rompa, o para ahorrar el aceite o la mecha, **se deduce que** la Mishná **sigue la postura de Rabí Yehuda**, quien opina que es culpable la persona que realiza en Shabat "una labor que no es necesaria en sí misma", como en este caso donde la persona no necesita el apagado de la mecha, sino el resultado de haberla apagado -para que le quede la lámpara, el aceite o la mecha-.

רש"י

גמ׳ מדקתני סיפא - כחס על הנר כו׳ חייב חטאת אם שגג בשבת ששכח שהוא שבת או סבר שכיבוי מותר בשבת:

Rashi

De lo que se enseñó en la última cláusula de la Mishná, si apagó el fuego para ahorrar la lámpara queda obligado a ofrendar un *korban jatat* si incurrió en un error con respecto al Shabat, o si sabía que era Shabat. Pero pensó que estaba permitido apagar fuego en Shabat

ש"מ ר׳ יהודה היא - דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה דכיבוי זה אין צריך לגופו אלא לצורך דבר אחר שלא תדלק הפתילה או שלא יפקע הנר ואין לך כיבוי הצריך לגופו אלא כיבוי של פחמין כשעושין אותו וכיבוי של הבהוב פתילה שהכיבוי נעשה להאחיז בו האור מהר כשירצה להדליקו וכיון דרבי יהודה היא רישא דפטר משום חולה וה"ה לשאר פטורי דמתניתין:

Se deduce que la Mishná **sigue la postura de rabí Yehuda**, **que dijo**: quien realiza en Shabat **"una labor que no es necesaria en sí misma"**, **es culpable de ella**, **pues este apagado** del que habla la Mishná **no es necesario en sí mismo**, **sin que se necesita para otro fin**, para **que no siga encendida la mecha**, **o** para **que no se rompa la lámpara**. **Y no hay un apagado** que sea **necesario en sí mismo**, **sino únicamente un apagado de carbones**, **cuando los hacen** (los carbones), **y un apagado para quemado**[15] **de la mecha**, **cuya extinción se hace con el fin de que prenda rápido el fuego, cuando se quiera encender** de nuevo. **Y dado que** la Mishná **sigue la postura de Rabí Yehuda, la primera cláusula** de la Mishná **que libera la culpa** a quien apaga una lámpara para que pueda dormir un enfermo **-y así mismo, con respecto a los demás casos en los que nuestra Mishná liberó de culpa-**.

---

[14] *Séifa*: del hebreo *sof*, final, la última parte de la Guemará. *Reisha*, la primera y *Emtziata*, en el medio.
[15] Tostado, ser afectado por las llamas. Diccionario talmúdico halájico en Sefaria.org diccionario Jastrow מילון יסטרוב compuesto en Philadelphia entre 1883 y 1903

La Guemará pregunta a raíz de esta deducción:

א גְּמָ׳ מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא חַיָּיב — שְׁמַע מִינַּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא. רֵישָׁא בְּמַאי עָסְקִינַן? אִי בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה — "מוּתָּר" מִיבְּעֵי לֵיהּ.

ב וְאִי בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה "חַיָּיב חַטָּאת" מִיבְּעֵי לֵיהּ! לְעוֹלָם בְּחוֹלֶה

Pero entonces, surge la siguiente pregunta: la ley que se enseña en **la primera cláusula** de la Mishná: "Quien apaga una lámpara en Shabat (…), para que un enfermo pueda dormir, queda libre de culpa", **¿de qué** enfermo **se trata? Si se trata de un enfermo cuya vida corre peligro,** ¿por qué la Mishná diría "queda libre de culpa", lo que sugiere que sólo se lo exenta de *korbán* pero le está prohibido hacerlo? "**¡está permitido** apagarla" **es lo que** la Mishná **debió de haber dicho**!, ya que en un caso así está permitido profanar el Shabat, **y si se trata de un enfermo cuya vida no corre peligro, "queda obligado a** ofrendar **un** *Korbán Jatat*", **es lo que** la Mishná **debido de haber dicho**, pues según Rabí Yehudá, la persona que ejerce "una labor que no es necesaria en sí misa" como la de apagar la lámpara para que un enfermo (cuya vida no corre peligro[16]) pueda dormir, no queda libre de culpa.

Rashi

אי - דאית בהו סכנת נפשות ומשום פקוח נפש שרי להו ליתני מותר לכתחלה:

Si se trata de un enfermo tan grave que su vida **se encuentra en peligro**, **y por la conservación de la vida se lo permitieron**, **¡que** la Mishná **diga que** esa acción **está, a priori[17], permitida** y no que quien la realiza queda libre de culpa, lo cual sugiere que esta acción no está prohibida por la Torá, pero sí por los sabios.

חייב מיבעי ליה - הואיל ורבי יהודה היא דלא פטר ליה משום דאינה צריכה לגופה:

"Queda obligado" es lo que debió haber dicho, dado que la Mishná **sigue la postura de Rabí Yehudá, quien no exime de culpa** a la persona que realiza esta acción **por ser** "una labor **que no es necesaria en sí misma"**

[16] En el caso de salvar la vida, una persona puede violar todas las mitzvot excepto tres: Idolatría, homicidio (derramamiento de sangre), incesto. Este concepto se denomina *Yaareg veyaar ya'avor* יארג ויאר יעבור

[17] *Lejatjila*; a priori. *Bediavad*, a posteriori

En la Clase 2 del 29-03-22 repasamos con Steinzaltz el apartado anterior

Explicación de Steinsaltz[18]

א

א גמרא מדקתני סיפא [ממה ששנה בסוף המשנה] **שהמכבה את הנר בשבת חייב, הרי שמע מינה** [למד ממנה] **שמשנה זו לשיטת ר' יהודה היא,** שלדעתו מי שעשה מלאכה בשבת, אף אם אינו צריך לגופה חייב עליה חטאת. שהרי בכיבוי הנר אינו צריך לדבר הנוצר מן הכיבוי כי אם למניעת האור. ואם כן, רישא במאי

Guemará. De lo que se estudió de la Mishná **en la última cláusula**, donde los Sabios opinan **que es culpable** quien apaga la lámpara de Shabat porque le da lástima que se rompa, o para ahorrar el aceite o la mecha, **se deduce** (o entendemos) **que** la Mishná **sigue la postura de Rabí Yehuda** Bar Ilai, quien opina que es culpable la persona que realiza en Shabat "una labor que no es necesaria en sí misma", como en este caso donde la persona no necesita el apagado de la mecha, sino el resultado de haberla apagado -para que le quede la lámpara, el aceite o la mecha-.

[18] En adelante, los textos en corchetes y sin *nekudot*

ב ומשיבים: **לעולם** המדובר **בחולה שיש בו סכנה, ובדין הוא דליתני** [שישנה] לשון **"מותר", ואיידי דבעי למתני סיפא** [ואולם מתוך שהיה צריך לשנות בסוף] **"חייב", תנא נמי רישא** [שנה גם כן בראש] **"פטור"** כדי להעמיד את המשנה בסגנון אחד, ואולם להלכה לא רק פטור אם עשה כן, אלא גם מותר לכתחילה.

ושואלים: **והתני** [והרי שנה] **ר' אושעיא:** אם רוצה לכבות את הנר בשבת **בשביל החולה שיישן — לא יכבה,** ואולם **אם כבה** — בדיעבד **פטור, אבל** מלכתחילה **אסור** לעשות כן! ומשיבים: אין הדבר דומה, שברייתא **ההיא** מדברת **בחולה שאין בו סכנה** ולשיטת **ר' שמעון היא,** שאמר שמלאכה שאינו צריך לגופה פטור עליה, ומשנתנו מדברת בחולה שיש בו סכנה.

Y responden: **En realidad**, o sin duda, la Mishná trata **de un enfermo cuya vida corre peligro, y, efectivamente** [o también traducido como por lógica], el Taná de la Mishná **debió haber dicho que** el apagar la lámpara en un caso así, **está permitido; sin embargo, debido a que el Taná tuvo que enseñar en la última cláusula** de la Mishná, **que**, quien apaga la lámpara para que no es rompa, o para ahorrar el aceite o la mecha, **es culpable**, entonces, para mantener el estilo lingüístico , **también se expresó en la primera cláusula** de la Mishná **con palabras "queda libre de culpa"**, y aunque esta expresión por lo general indica que los *jajamim* lo han prohibido, en realidad, en este caso el apagado está permitido. La Guemará aclara: **Y lo que enseñó Rabí Oshaya**[19] (o Raba, el viejo), en una Baraitá[20]: **"Si es para que el enfermo duerma, no se puede apagar** la lámpara; **y si** alguien **la apagó**, a posteriori **queda absuelto** de culpa, dado que no transgrede una prohibición de la Torá, **pero**, a priori, **está prohibido** por decreto de *jajamim* realizar dicha acción", **aquella** Baraitá **habla de un enfermo cuya vida no corre peligro, y sigue la postura de Rabí Shimón** Bar Yojai, que discrepa de Rabí Yehuda Bar ilai y opina que no está prohibido por la Torá realizar en Shabat "una labor que no es necesaria en sí misma", pero está prohibida por *jajamim*.

Continuación en Clase 2

[19] Redactor de la Tosefta, recopilación de *beraitot*. Una vez que se cerró la Mishná, tras el período de su compilador Rabí Yehudá haNasí, los *jajamim* que vinieron después recolectaron dichos textos tanaíticos para componer la Tosefta, que es la colección de *baraitot*. Modernos estudios afirman que la Tosefta podría haber sido incluso anterior a la propia Mishná.

[20] Dicho tanaítico que no forma parte de la Mishná

Términos básicos

Existen dos categorías, que son similares pero distintas: *Mutar* y *Patur*.

- *Patur*: Si lo haces, no hay castigo, pero no significa que esté permitido.
- *Mutar*: No hay pena, porque está permitido.

De igual modo con *asur* y *jayav*

- *Asur*: prohibido (puede tener castigo o no)
- *Jayav*: no solo está prohibido, sino que hay una pena

En los detalles se ve el amor de los jajamim por la Torá
que buscan entender cada detalle, por intrincado que sea,
en su deseo de cumplirla a rajatabla

Rabino Claudio Kupchik

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Otzar laazei Rashi
Diccionario Jastrow

David Yabo

Clase 2

29-03-22

Shabat 30ª

La Guemará responde:

ב וְאִי בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה "חַיָּיב חַטָּאת" מִיבְּעֵי לֵיהּ! לְעוֹלָם בְּחוֹלֶה
שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וּבְדִין הוּא דְּלִיתְנֵי "מוּתָּר", וְאַיְּידֵי דְּבָעֵי לְמִתְנֵי סֵיפָא
"חַיָּיב", תְּנָא נָמֵי רֵישָׁא "פָּטוּר". וְהָדְתָנֵי רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אִם בִּשְׁבִיל
הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן לֹא יְכַבֶּה, וְאִם כִּבָּה, פָּטוּר אֲבָל אָסוּר! — הַהִיא
ג בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. שְׁאוּל שְׁאֵילָה זוֹ לְעֵילָא

En realidad, la Mishná trata **de un enfermo cuya vida corre peligro**, **y, efectivamente**, el Taná de la Mishná **debió haber dicho que** el apagar la lámpara en un caso así, **está permitido**; sin embargo, debido a que el Taná **tuvo que enseñar en la última cláusula** de la Mishná **que**, quien apaga la lámpara para que no se rompa, o para ahorrar el aceite o la mecha, **es culpable**, entonces, para mantener el estilo lingüístico, **también se expresó en la primera cláusula** de la Mishná **con las palabras "queda libre de culpa"**, y aunque esta expresión por lo general indica que los *jajamim* lo han prohibido, en realidad, en **este caso el apagado está permitido. La Guemará acalara: Y lo que enseñó Rabí Oshaya** en una Baraitá: **"Si es para que el enfermo duerma, no se puede pagar** la lámpara; **y si** alguien la **apagó, queda absuelto** de culpa, dado que no se transgrede una prohibición de la Torá, **pero**, de todos modos, **está prohibido** por decreto de los *jajamim* realizar dicha acción", **aquella** Baraitá **habla de un enfermo cuya vida no corre peligro, y sigue la postura de Rabí Shimon**, que discrepa de Rabí Yehuda y opina que no está prohibido por la Torá realizar en Shabat "una labor que no es necesaria en sí misma", pero está prohibida por los *jajamim*.

Rashi

והא דתני רבי אושעיא - בהדיא אבל אסור:

Y lo que enseñó Rabí Oshaya en una Baraitá, **explícitamente**, que "quien apaga la lámpara para que duerma un enfermo queda libre de culpa, **pero** hacerlo **está prohibido**", está fundamentado en que aquella Baraitá trata de un enfermo cuta vida no corre peligro…

De esta expresión *y eso que estudió Rabí Oshaya*, no es simplemente que fue un *jajam*, sino que tenía una gran autoridad en *baraitot*. Ninguna expresión es casual.

ור׳ שמעון היא - דפטר ליה משום אינה צריכה לגופה:

Y sigue la postura de Rabí Shimon, **quien libera de culpa** a quien apaga la lámpara para que duerma un enfermo, **por** ser una labor **que no es necesaria en sí misma.**

La Guemará cita una pregunta formulated a un *Amorá* con respecto a "un enfermo cuya vida corre peligro":

ג בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. שְׁאוּל שְׁאֵילָה זוֹ לְעֵילָא מֵרַבִּי תַּנְחוּם דְּמִן נוֹי: מַהוּ לְכַבּוֹת בּוּצִינָא דְּנוּרָא מִקַּמֵּי בְּאִישָׁא

Se preguntó esta pregunta delante de Rabí Tanjum de la ciudad (o un lugar, no está claro) de **Noy**:

Rashi

לעילא מר׳ תנחום - לפניו וכן לשון הש״ס והמקרא שרפים עומדים ממעל לו (ישעיהו ו׳:ב׳) ועל שם שיראים להתקרב לפניו עומדין מרחוק:

Delante de Rabí Tanjum, Aunque el significado literal de *leela* es arriba, en este contexto quiere **decir delante de él**. **Y así** vemos que **se usa el término** "arriba" **en el Talmud y en los Escritos** para expresar "delante", como lo evidencia el versículo que dice: **Los serafines estaban a pie arriba de Él** (**Yeshaia 6:2**), que en realidad quiere decir "delante de él". **Y por el hecho de que** los ángeles **temen acercarse a Él**, **se mantenían alejados**, por lo que parece como si estuvieran más arriba de él

בן יהוידע

שַׁאוּל שְׁאֵלָתָא זוֹ לְעֵילָא מֵרַבִּי תַּנְחוּם דְּמִן נוֹי. עיין פירוש רש״י ז״ל. ולי נראה הכונה כי הנשאל היה יושב והשואלין היו עומדים לפניו ושואלין דאין שואלין מיושב מפני הכבוד, ומאחר שהנשאל יושב והשואל עומד נמצא השואל עומד גבוה מן הנשאל ולכך שייך בזה לשון לְעֵילָא מיניה. והא דאמר שְׁאֵילָה זוֹ בא מסדר הש״ס

Ben Yehoyadá[1]

Nos dice; Estudia el *perush* rashi z"l. Y continúa diciendo: Me parece que la intención es al que se le preguntaba estaba sentado, y los que preguntaban estaban de pie[2], y preguntan, ¿por qué no preguntan sentados? Por respeto. (…) de ahí que la expresión *leelá* también se interprete como más arriba de él.

---

[1] El autor del **Ben Yehoyadá** (compuesto en Bagdad, 1860-1900), fue Yosef Hayim (Ben Ish Jai), uno de los mayores comentaristas de *agadot* del Talmud Babli, gran *posek halajá* sefaradí. Sefaria.

[2] En las *yeshivot* tradicionales cuando un *talmid* hacía una *preguntaba*, se levantaba y el moré estaba sentado

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria

David Yabo

Clase 3

05-04-22

Shabat 30ª

Clase 2

ג בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. שְׁאוּל שְׁאֵילָה זוֹ לְעֵילָא
מֵרַבִּי תַּנְחוּם דְּמִן נוֹי: מַהוּ לְכַבּוֹת בּוּצִינָא דְנוּרָא מִקַּמֵּי בְּאִישָׁא
בְּשַׁבְּתָא? פְּתַח וַאֲמַר: אַנְתְּ שְׁלֹמֹה אָן חָכְמְתָךְ, אָן סוּכְלְתָנוּתָךְ? לֹא
דַּיֶּיךָ שֶׁדְּבָרֶיךָ סוֹתְרִין דִּבְרֵי דָוִד אָבִיךָ, אֶלָּא שֶׁדְּבָרֶיךָ סוֹתְרִין זֶה אֶת
זֶה. דָּוִד אָבִיךָ אָמַר: "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ", וְאַתְּ אָמַרְתָּ: "וְשַׁבַּחַ
אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ", וְחָזַרְתָּ וְאָמַרְתָּ: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב
ד מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת"! לָא קַשְׁיָא, הָא דְּקָאָמַר דָּוִד "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ

Se preguntó esta pregunta delante de Rabí Tanjum de la ciudad (o un lugar, no está claro) de **Noy**[1]: **¿Cuál es la ley respecto a apagar una lámpara**[2] **luminosa en Shabat ante un enfermo**[3] cuya vida corre peligro, para que pueda dormir? Rabí Tanjum, a raíz de la pregunta, **comenzó**[4] a hablar **y pronunció** el siguiente discurso: ¡Oh, **tú**, Rey **Shlomó**[5]! **¿Dónde está tu sabiduría? ¿Dónde está tu *sujletanotaj*** (inteligencia)**? No te basta con que tus palabras contradigan a las de David, tu padre, sino** que tus propias **palabras se contradicen una con la otra**. Rabí Tajnum explica: **David, tu padre, dijo**[6]: **No podrán los muertos alabar a Hashem**, de donde se entiende que los muertos se consideran menos que los vivos, **y tú dijiste**[7] lo contrario: **Y exalto yo a los muertos que ya han muerto más que a los vivos que aún viven**, **y luego dijiste**[8] **porque un perro vivo vale más que un león muerto**, de donde vemos que el valor de los vivos es superior al de los muertos.

---

[1] Una de las *guirshaot* dice que podría ser Nínive
[2] La llama o la mecha de la lámpara; *botzina denura*. *Botzina* es igual que *petilá*
[3] No deja claro, de momento, si es un enfermo cuya vida corre peligro.
[4] *Pataj*: Cuando se abre una hagadá que va a venir a fundamentar la respuesta que se quiere contestar
[5] *Ant Shlomó* está escrito en arameo, mientras que *lo dayeja* en hebreo.
[6] לֹא הַמֵּתִים, יְהַלְלוּ יָהּ — *Tehilim* 115:17
[7] וְשַׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים, שֶׁכְּבָר מֵתוּ מִן הַחַיִּים, אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה — *Kohélet* 4:2
[8] כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב, מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת — *Kohélet* 9:4

Rashi

באישא - חולה תרגום של רעה בישתא:

Enfermo[9]**. La traducción de** la palabra "**mala**" (Bereshit 37:20[10]) en arameo **es *bishetá***, la palabra que tiene la misma raíz que *beishá*, y en este contexto se la utiliza para expresar "enfermo", lo que denota una mala situación.

פתח ואמר - כך היו רגילין לפתוח באגדה תחילה והוא דומה לשאלה ודרש:

Comenzó y pronunció el siguiente discurso: **Así ellos acostumbraban empezar** un discurso, **primero con Agadá**[11] **en un tema parecido a la pregunta** que le formularon, **y** tras esta apertura **disertó**.

וחזרת ואמרת - לסתור דברי עצמך:

Y luego dijiste otra sentencia, **contradiciendo tus propias palabras.**

כי לכלב חי - כלומר גדולים החיים ופקוח נפש:

Porque un perro vivo vale más que un león muerto, **es decir, los vivos tienen más valor** que los muertos, **y la conservación de la vida** se antepone al cumplimiento del Shabat

אן היא - אנה הלכה:

¿Dónde está[12]**? ¿A dónde se fue?**

Ese *an hí* de Rashi no figura en la Guemará, ya que poseía otra versión a la nuestra (actual), y para saber más hemos de consultar[13] los *kitvéi yad* (manuscritos)

Haji Garzinan

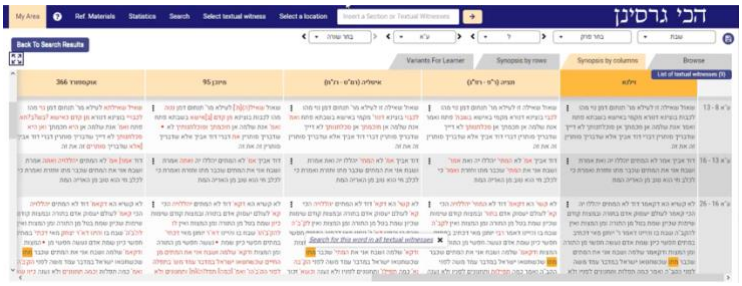

[9] Sobre *Beisha* en la Clase 16 se ve un manuscrito que lo traduce como *Bishta*, un enfermo malo

[10] וְעַתָּה לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ, וְנַשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הַבֹּרוֹת, וְאָמַרְנוּ, חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ; וְנִרְאֶה, מַה-יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו.

[11] Se refiere a las interpretaciones del Tanaj que no están relacionadas directamente con la halajá

[12] Aparecen en la Guemará de un modo diferente

[13] The Friedberg Jewish Manuscript Society (FJMS) genizah.org o en Hachi Garsinan Talmudic bavli.genizah.org/

Variants For Learner | Synopsis by rows | Synopsis by columns | Browse

List of textual witnesses (9)

	וילנא	ונציה (ר"פ - רפ"ג)	איטליה (רמ"ט - רנ"ח)
ע"א 8 - 13	שאול שאילה זו לעילא מר' תנחום דמן נוי מהו לכבות בוצינא דנורא מקמי באישא בשבתא פתח ואמר אנת שלמה אן חכמתך אן סוכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה	שאול שאילה זו לעילא מר' תנחום דמן נוי מהו לכבי בוצינא דנורא מקמי באישא בשבת' פתח ואמר אנת שלמה אן חכמתך אן סכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה	שאול שאילה זו לעילא מר' תנחום דמן נוי מהו לכבוי בוצינא דנור' מקמי באישא בשבתא פתח ואמ' אנת שלמה אן חוכמתך אן סכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה

מינכן 95	אוקספורד 366
שאול שאיל(ה)[ת] לעילא מר' תנחום דמן ננוה מהו לכבות בוצינא מן קדם [ב]אישא בשבתא פתח ואמ' אנת שלמה אן חוכמתך וסוכלתנותיך לא שדבריך סותרין את דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה	שאיל שאילתא לעילא מר' תנחום דמן גוי מהו לכבויי בוצינא דנורא מן קדם כאישא ?בש?ב?תא פתח ואמ' אנת שלמה אן היא חכמתך ואן היא סכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אבין [אלא שדבריך סותרים זה את זה

Este manuscrito de München es el único que contiene toda la Guemará

En este caso se omite el *an*, por *ve(sujletanotaj)*

En el de Oxford, sí aparece la figura *an hí* (היא), la de Rashi

Continuamos

Rabí Tajnum resuelve, en primer lugar, la contradicción existente entre las palabras del Rey Shlomó y las de su padre, el Rey David:

ד מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת"! לָא קַשְׁיָא, הָא דְּקָאָמַר דָּוִד "לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ" — הָכִי קָאָמַר: לְעוֹלָם יַעֲסוֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת קוֹדֶם שֶׁיָּמוּת, שֶׁכֵּיוָן שֶׁמֵּת, בָּטֵל מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת וְאֵין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַח בּוֹ. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב: "בַּמֵּתִים חָפְשִׁי"

No hay ninguna contradicción, pues **cuando dijo** el Rey David **No podrán los muertos alabar a Hashem**, **esto es lo que quiso decir**; **que la persona se dedique constantemente a** estudiar **Torá y a** cumplir **las mitzvot antes de que muera**, **pues una vez que ha muerto, queda imposibilitado de** estudiar **la Torá y de** cumplir **las mitzvot**, **y** a partir de ese momento **Hakadosh Baruj Hu** ya **no obtiene honor de ella** (de la persona).

Rashi

לא קשיא - איהו גופיה הוה מפרש להו:

No hay ninguna contradicción. **Él mismo**, Rabí Tajnum, **los explicaba** de tal modo que los versículos no se contradecían entre ellos.

Rabí Tanjum corrobora esta idea con otra enseñanza:

הוּא שֶׁבַח בּוֹ. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב: "בַּמֵּתִים חָפְשִׁי"
— כֵּיוָן שֶׁמֵּת אָדָם נַעֲשָׂה חָפְשִׁי מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת. וּדְקָאָמַר ה
שְׁלֹמֹה "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ", שֶׁכְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל
בַּמִּדְבָּר, עָמַד מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר כַּמָּה תְּפִלּוֹת
וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו וְלֹא נַעֲנָה, וּכְשֶׁאָמַר "זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל
עֲבָדֶיךָ" — מִיָּד נַעֲנָה. וְלֹא יָפֶה אָמַר שְׁלֹמֹה "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים
שֶׁכְּבָר מֵתוּ"? דָּבָר אַחֵר: מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גּוֹזֵר גְּזֵרָה

Y eso mismo **es lo que dijo Rabí Yojanán**; **"¿A qué se refiere lo que está escrito** en el versículo[14]: **Entre los muertos que están libres**? ¿En qué sentido se consideran libres? **Una vez que la persona muere, se convierte en** un ser **libre de** estudiar la **Torá y de** cumplir **las mitzvot"**. Vemos, pues, que, aunque los muertos quieran, no pueden alabar a Hashem, por lo que es en este aspecto que se consideran menos que los vivos. Rabí Tajnum continúa: Y el significado de **lo que dijo Shlomó, Y alabo yo a los muertos que ya han muerto más que a los vivos que aún viven**, se explica mediante el siguiente suceso: **cuando** el Pueblo de **Israel pecó en el desierto** al elaborar el becerro de oro**, se presentó Moshé delante de Hakasdosh Baruj Hu, y prorrumpió en rezos y súplicas ante Él**, para que no exterminase al Pueblo de Israel, y a pesar de que no haya existido un justo de su nivel, **no se le fue concedida** su petición; **sin embargo, cuando** él **dijo**[15]: **Recuerda a Abraham, a Itzack y a Yaakov, Tus siervos**, evocando a los Patriarcas, su petición **se le fue concedida de inmediato**. **Entonces,** si vemos que con respecto a quienes se dedicaron en vida al estudio de la Torá y a la práctica de las mitzvot, su grandeza es reconocida cuando mueren aún más que cuando viven, **¿acaso no se pronunció correctamente Shlomó** cuando dijo; **¿Y alabo yo a los muertos que han muerto más que a los vivos que aún viven?** Las palabras del Rey Shlomó no contradicen, pues, las de su padre, el Rey David

Nota: Rabí Tanjum escoge cada *pasuk* para situarlo en un concepto distinto, para cambiar el significado y acabar con la contradicción, como veremos en la explicación de Rashi.

---

14 בַּמֵּתִים, חָפְשִׁי *Tehilim* 88:6

15 זְכֹר, לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק, וּלְיַעֲקֹב *Dvarim* 9:27

Rashi

דאמר ר' יוחנן - קרא קא דריש במתים חפשי:

Y eso mismo es lo **que dijo Rabí Yojanan**. **Él interpretó el versículo**: entre los muertos que están libres.

ושבח אני את המתים - שעסקו בחייהם בתורה ומצות ומתו ראויים לשבחם אפילו מצדיקים חיים שגדולים הן במיתתן מבחייהן:

Y alabo yo a los muertos, que se dedicaron en vida a la Torá y a las mitzvot, y murieron; estos justos que ya murieron **son incluso más dignos de alabanza que los justos vivos, pues** los justos **son más grandes** cuando están **muertos que en vida**.

עמד משה - ואין לך צדיק ממנו ולא נענה בזכותו:

Se presentó Moshé. **Y no existe** alguien que haya sido **más justo que él**, y pese a esto, **no se le fue concedida** su petición **por su mérito**, sino gracias al mérito de los Patriarcas.

En la siguiente página se desarrollará el término de las *takanot* de Moshé.

שֶׁכְּבָר מֵתוּ"? דָּבָר אַחֵר: מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גּוֹזֵר גְּזֵרָה
— סָפֵק מְקַיְּימִין אוֹתָהּ סָפֵק אֵין מְקַיְּימִין אוֹתָהּ. וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר
מְקַיְּימִין אוֹתָהּ — בְּחַיָּיו מְקַיְּימִין אוֹתָהּ בְּמוֹתוֹ אֵין מְקַיְּימִין אוֹתָהּ.
וְאִילוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ גָּזַר כַּמָּה גְּזֵירוֹת וְתִיקֵּן כַּמָּה תַּקָּנוֹת וְקַיָּימוֹת הֵן
לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְלֹא יָפֶה אָמַר שְׁלֹמֹה "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת
הַמֵּתִים וְגוֹ'"?! דָּבָר אַחֵר: "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי וְגוֹ'", כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב.

Otra interpretación de las palabras del Rey Shlomó: **Lo habitual en el mundo es que, si un gobernante**[16] **de carne y hueso dicta una sentencia, puede ser que** sus súbditos **la cumplan o puede ser que no la cumplan; y si dices que la cumplen**[17], **mientras** el gobernante **está vivo la cumplen**, pero **cuando** éste **muere** ya **no la cumplen**; **sin embargo, Moshé Rabenu dictó unas cuantas *guezerot*[18]** (sentencias) **y promulgó unas cuantas *takanot*** (decretos)**, y estos se mantienen por siempre, y para la eternidad. Entonces, ¿**acaso **no se pronunció correctamente** el Rey **Shlomó** cuando dijo; **Y alabo yo a los muertos que ya han muerto** [más que a los vivos que aún viven], haciendo alusión a Moshé, cuyo gobierno es más vigoroso que el de los gobernantes presentes**?** ¡Por supuesto que lo hizo correctamente!"

Rashi

ד"א ושבח אני את המתים - הראשונים מן החיים של עכשיו שהראשונים טובים
מאלה תדע שמתקיימות גזרותיו של משה ואין מתקיימות גזירות שרים של עכשיו:

Otra interpretación de las palabras del Ret Shlomó: **Y exalto yo a los muertos primeros más que a los vivos actuales**, **pues** aquellos, **los primeros**, **son mejores que éstos**, los actuales. **Prueba de ello es que** hoy en día aún **se cumplen los decretos de Moshé**, que ya murió **y no se cumples los decretos de los líderes actuales.**

ותקן כמה תקנות - כי ההיא דתני במגילה (דף ד. ולב.) משה תיקן
להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניינו של יום:

Y promulgó unos cuantos decretos, **como el que se enseñó en** el Tratado de **Meguilá (4ª y 32ª)**: **Moshé le estableció a** todo el Pueblo de **Israel que** durante las festividades **preguntaran y estudiaran las leyes concernientes al propio día**[19], es decir, las leyes de Pésaj, en Pésaj; las leyes de Shavuot, en Shavuot; y las leyes de Sucot, en Sucot

---

[16] Sobre este tema, se desarrolla en la Clase 4
[17] Otra posible traducción: aun de acuerdo a tu manera, o aun si lo analizamos a tu manera
[18] Diferencias: *Guezerá*: un decreto que prohíbe, *Takaná*: un decreto positivo.
[19] Nuestros sabios nos lo enseñan en una baraita; *Meguilá* 32:1, en Sefaria

En la Tosefta de Meguilá 32:1, también se explica sobre las leyes concernientes al propio día, sin embargo. A diferencia de Baratia de la Guemará sí cita a Moshé, pero en la Tosefta no tiene a Moshé. En un hecho extraño, ya que, en teoría, la Tosefta es la fuente del editor de la Guemará para poner la baraita.

מגילה ל"ב א
תלמוד מהדורת ויליאם דוידסון

יז "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", מִצְוָתָן שֶׁיִּהְיוּ
קוֹרִין אוֹתָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּזְמַנּוֹ. תָּנוּ רַבָּנַן: מֹשֶׁה תִּיקֵּן לָהֶם
לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהוּ שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם. הִלְכוֹת פֶּסַח
— בַּפֶּסַח, הִלְכוֹת עֲצֶרֶת — בָּעֲצֶרֶת, הִלְכוֹת חַג — בֶּחָג.

Tosefta sin moshé

תוספתא מגילה ג'

ב היתה פ' שקלים סמוכה לאדר בין מלפניה בין מלאחריה
קורין אותה וחוזרין וכופלין אותה וכן בשניה וכן בשלישית
וכן ברביעית וכן בפורים שואלים הלכות [הפסח] בפסח
והלכות עצרת בעצרת הלכות [החג] בחג בבית הועד

En Meguilá 4:6[20] sí aparece Moshé

מגילה ד' א
תלמוד מהדורת ויליאם דוידסון

ו בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם. מַאי אִרְיָא פּוּרִים? אֲפִילּוּ יוֹם טוֹב נָמִי! דְּתַנְיָא: מֹשֶׁה
תִּיקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיְּהוּ שׁוֹאֲלִין וְדוֹרְשִׁין בְּעִנְיָנוֹ שֶׁל יוֹם: הִלְכוֹת
ז פֶּסַח בַּפֶּסַח, הִלְכוֹת עֲצֶרֶת בָּעֲצֶרֶת, וְהִלְכוֹת חַג בֶּחָג! פּוּרִים

Otra fuente: tampoco figura Moshé en el Talmud Yerushalmi, Tratado de Pesajim

[20] En Sefaria

תלמוד ירושלמי פסחים א׳:א׳:ט״ז

שׁוֹאֲלִין בְּהִילְכוֹת הַפֶּסַח בְּפֶסַח. הִילְכוֹת עֲצֶרֶת בְּעֲצֶרֶת. הִילְכוֹת חַג בְּחַג.

Tosefta kipeshutá, es una versión moderna del profesor Shaul Lieberman, publicada originalmente en 1955. Incluye el texto de la Tosefta según el códice de Viena (generalmente considerado el manuscrito más confiable), variantes textuales, referencias a pasajes paralelos en la literatura talmúdica y comentarios tanto breves como elaborados.

En esta[21] leemos exactamente como en los manuscritos.

תוספתא מגילה (ליברמן) ג׳

ה שואלין הלכות הפסח בפסח, והלכות עצרת בעצרת, והלכות החג בחג. בבית הועד, שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום,

En su *perush* leemos:

תוספתא כפשוטה

13. **שואלין הלכות הפסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות החג בחג.** ברייתא זו היא הקדמה לעניין הקריאה ביו״ט. ובתו״כ אמור פי״ז הי״ב, ק״ג ע״ב: וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל. מלמד שהיה משה אומר להם לישראל הילכות הפסח בפסח והילכות עצרת בעצרת והילכות החג בחג, בלשון שהוא שומע, בו בלשון הוא אומר להם לישראל. ועיין מ״ש להלן, שו׳ 15–16, סד״ה יום טוב. ובספרי בהעלותך פי׳ ס״ו, עמ׳ 62: ד״א אמר להם הלכות וכו׳ החג בחג. מיכן אמרו משה תקן[8] להם לישראל להיות שואלים בענין ודורשים בענין. וכ״ה בספרי ראה פיסקא קכ״ז, הוצ׳ הר״א פינקלשטין, עמ׳ 186, ושם: משה הזהיר את ישראל להיות

Esta baraita es la introducción al tema de la lectura de Yom Tov. En Torat Cohanim (nombre de *midrash halajá de* Vaikrá), *perashá* Emor 17 *halajá* 12:103B: "Y Moshé le habló al Pueblo de Israel sobre las festividades de Hashem", (la Torá enseña) que Moshé les estaba enseñando al Pueblo de Israel que aprendan las *halajot* de cada festividad, en el lenguaje que cada uno comprende. Es decir, no utiliza el término *vaitakén* (decretó), les dijo *vayidaver*, habló, porque Moshé no hacía *takanot*.

Entonces, ¿de dónde sale ese Moshé *tikén*?

[21] En Sefaria

En la baraita original no mencionaba *tikén*, pero expandieron el significado de la *baraíta* tanaítica para poner *tikén*. Es un agregado amoraítico.

Las fuentes tanaíticas no tenían la palabra *tikén* porque la actitud de hacer *takanot* y *guezerot* es una actitud rabínica. El concepto en sí no existe en el período bíblico por lo cual, que decir que Moshé hizo *guezerot* y *takanot*, es un anacronismo puro. Él sí dictó leyes, pero no era un "rabino", como el modelo talmúdico, sino que fue un profeta, un líder. Los *jajamim* de la Guemará basan su autoridad en la figura de Moshé. Lo imaginen como uno de ellos, como líder del pueblo. Sin embargo, ¿cómo le conocemos a Moshé? Como Moshé Rabenu -Nuestro Rab, maestro-. Él no fue ordenado como rabino, al contrario, él le hizo *smijá*[22] (transmisión de la autoridad), a Yeshoshúa[23] (Josué).

Esta imaginación se desarrolla mucho más en el período amoráico. En el periodo tanaítico es embrionario.

Scholar and Advocate: The Stories of Moses in "Exodus Rabbah" by Michael Graves[24]

--En ***Shmot Rabá*** (periodo amoráico gueónico temprano), sigue y desarrolla la trayectoria de la *Mejilta* pero también destaca características de Moshé que fueron prominentes en fuentes anteriores a la luz de las experiencias culturales compartidas y su texto común (es decir, *Shmot*). En *Shmot Rabá*, Moisés es representado a través de numerosos cuentos agádicos como un erudito rabínico de la Torá y como el defensor que media con éxito entre Israel y Di-s. Aunque estas historias describen libremente a Moisés en términos anacrónicos como si fuera un sabio de la era de los rabinos, también reflejan respuestas genuinas a puntos reales de tensión y significado en el texto. Este enfoque permitió a los sabios del Midrash apreciar el significado del texto al ver sus propias situaciones representadas en el texto a través de Moshé, aunque esto se produjo a expensas de reconocer plenamente los puntos de diferencia entre el mundo del texto y el mundo de los intérpretes--

Los *jajamim* imaginan a Moshé como si fuese un Rab, por lo que hace que se sientan identificados, además les da vigencia y valor porque hablan de la situación que ellos viven en Babel.

Como conclusión, todo lo que hacía Moshé era *Deoraita*, y las *takanot* son *Derabanan*

---

[22] Término que se emplea para la ordenanza rabínica, aunque Yehoshúa tampoco fuese rabino. La raíz סמכ viene del hebreo confiar o apoyarse en alguien en quien se confía.

[23] וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה, קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן אִישׁ, אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת-יָדְךָ, עָלָיו *Bamidvar* 27:18
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן, מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו, עָלָיו *Dvarim* 34:9

[24] scholarlypublishingcollective.org

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria.org
Hachi Garsinan Talmudic bavli.genizah.org
scholarlypublishingcollective.org

David Yabo

Clase 4

12-04-22

Shabat 30ª

שֶׁכְּבָר מֵתוּ״? דָּבָר אַחֵר: מִנְהָגוֹ שֶׁל עוֹלָם, מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גּוֹזֵר גְּזֵרָה …

Otra interpretación de las palabras del Rey Shlomó: **Lo habitual en el mundo es que, si un Rey** (gobernante) **de carne y hueso dicta un decreto**… [1]

En Sefaria vemos que pone מלך, que se traduce como Rey, sin embargo, en el Shas Vilna vemos que pone שר, ministro o gobernante:

Shas Vilna

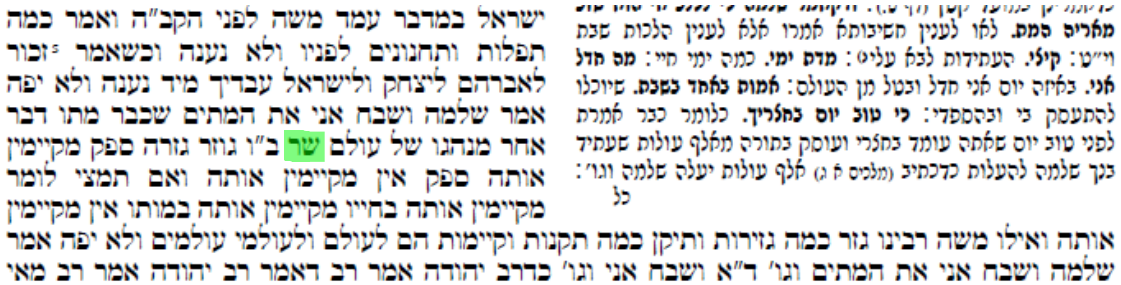
ישראל במדבר עמד משה לפני הקב"ה ואמר כמה
תפלות ותחנונים לפניו ולא נענה וכשאמר זכור
לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך מיד נענה ולא יפה
אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו דבר
אחר מנהגו של עולם שר ב"ר גוזר גזרה ספק מקיימין
אותה ספק אין מקיימין אותה ואם תמצי לומר
מקיימין אותה בחייו מקיימין אותה במותו אין מקיימין
אותה ואילו משה רבינו גזר כמה גזירות ותיקן כמה תקנות וקיימות הם לעולם ולעולמי עולמים ולא יפה אמר
שלמה ושבח אני את המתים וגו' ד"א ושבח אני וגו' כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי

En la edición Venezia (primera impresión completa del Talmud 1489) figura *Mélej*

Venezia

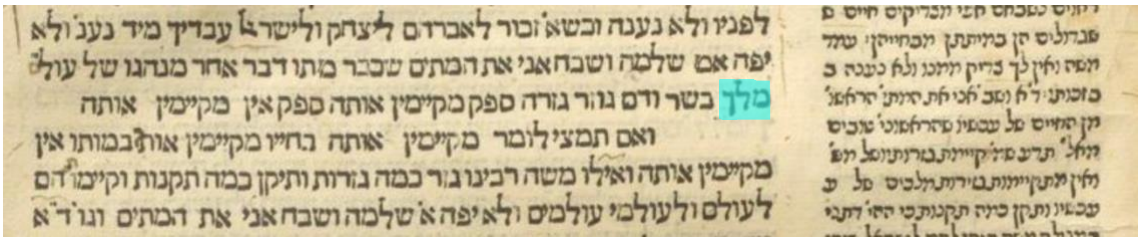
לפניו ולא נענה וכשא׳ זכור לאברהם ליצחק ולישרא׳ עבדיך מיד נענ׳ ולא
יפה אמ׳ שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו דבר אחר מנהגו של עול׳
מלך בשר ודם גוזר גזרה ספק מקיימין אותה ספק אין מקיימין אותה
ואם תמצי לומר מקיימין אותה בחייו מקיימין אות׳ במותו אין
מקיימין אותה ואילו משה רבינו גזר כמה גזרות ותיקן כמה תקנות וקיימו׳ הם
לעולם ולעולמי עולמים ולא יפה א׳ שלמה ושבח אני את המתים וגו׳ ד׳א

לשבחם אפילו מלדיקים חיים שגדולים הן במיתתן מבחייהן: **עמד משה.** ואין לך לדיק ממנו ולא נענה בזכותו: **ד"א ושבח אני את המתים.** הרלשונים מן החיים של עכשיו שהרלשונים טובים מאלה מדע שמתקיימות גזרותיו של משה ואין מתקיימות גזרות שריש של עכשיו: **ותקן כמה תקנות.** כי ההיא דתני במגילה (דף ל׳.

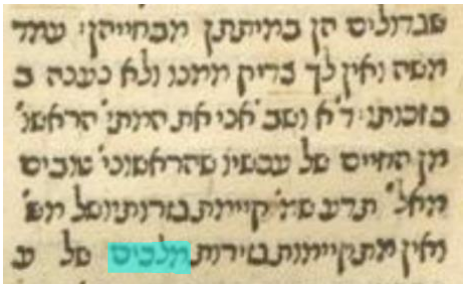
שגדולים הן במיתתן מבחייהן: עמד
משה ואין לך לדיק ממנו ולא נענה ב
בזכותו: ד״א ושבח אני את המתים הראשונים
מן החיים של עכשיו שהראשונים טובים
מאלה מדע שמתקיימות גזרותיו של משה
ואין מתקיימות גזרות מלכים של ע

Incluso la censura no pudo con Rashi

[1] Sobre este texto, consultar en la Clase 3

Continúa Rabí tanjum:

הַמֵּתִים וְגוֹ׳״?! דָּבָר אַחֵר: ״וְשַׁבֵּחַ אֲנִי וְגוֹ׳״, כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב.
דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַאי דִּכְתִיב ״עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ
שׂוֹנְאַי וְיֵבוֹשׁוּ״ — אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל
עוֹלָם, מְחוֹל לִי עַל אוֹתוֹ עָוֹן. אָמַר לוֹ: מָחוּל לְךָ. אָמַר לוֹ: עֲשֵׂה עִמִּי
אוֹת בְּחַיַּי. אָמַר לוֹ: בְּחַיֶּיךָ אֵינִי מוֹדִיעַ, בְּחַיֵּי שְׁלֹמֹה בִּנְךָ אֲנִי מוֹדִיעַ.

Otra interpretación de la alusión del Rey Shlomó: las palabras **Y exalto Yo** [a los muertos que ya han muerto más que a los vivos que aún viven], **se refiere a la** enseñanza **de Rav Yehuda en nombre de Rav, pues dijo Rav Yehuda en nombre de Rav**: **¿A qué se refiere lo que está escrito** en el versículo[2]**: Hazme una señal para bien, para que la vean los que me odian y se avergüencen?** Se refiere a lo siguiente: **Dijo** el Rey **David delante de Hakadosh Baruj Hu: ¡Señor del universo! Perdóname por aquel pecado** que cometí al cohabitar con Bat Sheva[3]. **Le respondió** Hakadosh Baruj Hu: El pecado **te ha sido perdonado**. **Le pidió** el Rey David: **Dame una señal mientas yo viva,** que demuestre que me has perdonado, y que todos lo sepan. **Le respondió** Hakadosh Baruj Hu: **Durante tu vida, no anunciaré** públicamente que te he perdonado; no obstante, **durante la vida de Shlomó, tu hijo,** lo **anunciaré** públicamente.

Rashi

על אותו עון - דבת שבע:

Por aquel pecado, de haber cohabitado con **Bat Sheva**

---

[2] עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת, לְטוֹבָה *Tehilim* 86:17

[3] El Rey David cohabitó con Bat Sheva mientras su esposo Uriya estaba en el combate. En realidad, ellos no cometieron adulterio, pues los soldados, en el tiempo del Rey David, antes de salir al frente de batalla solían dar a sus mujeres un documento de divorcio, el cual permitía que su mujer se considerara retroactivamente divorciada, en caso de que el esposo no volviese. Dado que, efectivamente, Uriya murió en la guerra, su mujer no se consideraba casada en el momento que cohabitó con David, pero pese a ello, Hashem consideró su conducta como inadecuada y le reprochó por intermedio del Profeta Natán.

La Guemará relata el suceso en el que Hashem anunció en público que le perdonó al Rey David:

כְּשֶׁבָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בִּיקֵּשׁ לְהַכְנִיס אָרוֹן לְבֵית קָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים. דָּבְקוּ שְׁעָרִים זֶה בָּזֶה. אָמַר שְׁלֹמֹה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רְנָנוֹת, וְלֹא נַעֲנָה. פָּתַח וְאָמַר: "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד". רְהַטוּ בָּתְרֵיהּ לְמִיבְלְעֵיהּ, אֲמַרוּ: "מִי הוּא זֶה

Cuando construyó el Rey **Shlomó el Bet Hamikdash**, **quiso introducir el Arca en el** recinto del ***Kódesh Hakodashim***, sin embargo, **se pegaron las puertas** del *Kódesh Hakodashim* **una a la otra** milagrosamente, y no se podían abrir. Entonces, **recitó** el Rey **Shlomó veinticuatro himnos, y no se le fue concedida** su petición. **Comenzó** a hablar el Rey Shelomó **y recitó** el siguiente versículo[4]: **Alzad vuestras cabezas, oh puertas, y que sean levantadas las puertas eternas para que entre el Rey y la Gloria**. Las puertas, al escuchar esto, **corrieron detrás**[5] **de él para devorarlo**, pues pensaron que cuando el Rey Shlomó dijo "el Rey de la Gloria", se refería a sí mismo. Le **preguntaron** las puertas:

Rahi

דבקו שערים - של בית קדשי הקדשים:

Se pegaron las puertas del recinto del Kódesh haKodashim

כ"ד רננות - רנה תפילה תחינה כתובים בתפילת שלמה עד כ"ד ויש אומרים כ"ד ברכות דתענית ולא נהירא:

Veinticuatro himnos. Las expresiones **canto, rezo y súplica figuran hasta veinticuatro** veces **en el rezo de Shlomó**, en la inauguración del *Beit HaMikdash* (*Melajim* I 8:28-54). **Y hay quienes dicen que** la Guemará **se refiere a las veinticuatro bendiciones** que se pronunciaban en el rezo **de** los días que fueron decretados como días de **ayuno**[6]. **Pero** esta segunda explicación **no me parece correcta**.

רהטו שערים בתריה למבלעיה - סברי דעל עצמו אמר מלך הכבוד א"ל שערים מי הוא זה מלך הכבוד אמר איהו ה' עזוז וגבור (תהילים כ"ד:י'):

Las puertas corrieron detrás de él para devorarlo. **Pensaron que refería a sí mismo** cuando el Rey Shlomó **dijo "el Rey de Gloria". Le preguntaron las puertas: ¿Quién es el Rey de la Gloria? Él respondió: Hashem es poderoso y fuerte** (*Tehilim* 24:8)

---

[4] שְׂאוּ שְׁעָרִים, רָאשֵׁיכֶם, וְהִנָּשְׂאוּ, פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא, מֶלֶךְ הַכָּבוֹד *Tehilim* 24:7

[5] Esta raíz la vemos en Babá Batrá, la puerta de atrás, uno de los Tratados del Talmud. *Babá Kamá*, la puerta de delante y *Babá Mitzía*, la puerta de en medio, son otros tratados del Talmud.

[6] Tratado de Taanit 15A

וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד". רְהַטוּ בְּתְרֵיהּ לְמִיבְלְעֵיהּ, אָמְרוּ: "מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד". אָמַר לְהוּ: "ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר". חָזַר וְאָמַר: "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה", וְלֹא נַעֲנָה. כֵּיוָן שֶׁאָמַר: "ה' אֱלֹהִים אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִד עַבְדֶּךָ", מִיָּד נַעֲנָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נֶהְפְּכוּ פְּנֵי כָּל שׂוֹנְאֵי דָוִד כְּשׁוּלֵי קְדֵירָה, וַיֵּדְעוּ כָּל הָעָם וְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ עָוֹן. וְלֹא יָפֶה אָמַר שְׁלֹמֹה: "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ"?! וְהֵיכָנוּ

¿Quién es ese Rey de la Gloria[7]? Shlomó **les dijo**: **Hashem es Poderoso y Fuerte[8]**. El Rey Shlomó se **volvió y recitó[9]**: **Alzad vuestras cabezas, oh puertas, y levantaos puertas eternas, para que entre el Rey de la Gloria**. Y continuó el Rey Shlomó: **¿Quién es ese Rey de la Gloria? Di-s de los ejércitos es el Rey de la Gloria para siempre[10]** **Y** con todo eso, **no se le fue concedida** su petición, y las puertas no se abrieron. **Una vez que él proclamó[11]**: **¡Oh, Hashem, Di-s, no hagas volver** [vacío] **el rostro de Tu ungido! Recuerda la piedad de David, Tu siervo**, su petición **se le fue concedida de inmediato**, y las puertas se abrieron. **En ese momento**, en el que las puertas se abrieron, **las caras de todos los enemigos de David** (Rashi: la familia de Shaul, Shimi ben Guera y demás), **se volvieron** negras **como la base de una caldera** tiznada por el fuego, debido a la vergüenza que sintieron; **y supo todo el pueblo y todo Israel que Hakadosh Baruj Hu le perdonó** al Rey David **aquel pecado** que cometió con Bat Sheva. Vemos que las puertas se abrieron no gracias al mérito del Rey Shlomó -que estaba vivo-, sino gracias al mérito del Rey David -que ya había muerto-. **Entonces**, ¿acaso **no se pronunció correctamente Shlomó** cuando dijo: **Y exalto yo a los muertos que ya han muerto, mas que a los vivos que todavía viven?** ¡Por supuesto que lo hizo correctamente!

En Steinsaltz encontramos que pone solamente "y supo Israel", ni siquiera el "todo Israel"

קדירה). **וידעו ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון. ואם כן וכי לא יפה אמר שלמה "ושבח אני את המתים שכבר מתו", כלומר, את דוד, יותר "מן החיים" שלא נענה להם הקדוש ברוך הוא.**

Posible teoría: En un manuscrito pusieron *Kol ha'am*, y en otro manuscrito, *Kol Israel*. Es posible que un copista leyese ambas y las juntó.
La Guemará menciona un versículo que corrobora que Hashem perdonó a David

---

7 מִי הוּא זֶה, מֶלֶךְ הַכָּבוֹד — *Tehilim* 24:10
8 ה׳ עִזּוּז וְגִבּוֹר — *Tehilim* 24:8
9 מִי הוּא זֶה, מֶלֶךְ הַכָּבוֹד — *Tehilim* 24:9
10 מִי הוּא זֶה, מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה׳ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה — *Tehilim* 24:10
11 ה׳ אֱלֹקִים, אַל-תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: זָכְרָה, לְחַסְדֵי דָוִיד עַבְדֶּךָ — *Divré Hayamim* II 6:42

ח יָפֶה אָמַר שְׁלֹמֹה: "וְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ"?! וְהַיְינוּ
דִּכְתִיב: "בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ
לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד
עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ". "וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם" — שֶׁמָּצְאוּ נְשׁוֹתֵיהֶן
בְּטָהֳרָה. "שְׂמֵחִים" — שֶׁנָּהֲנוּ מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. "וְטוֹבֵי לֵב" —
Clase 5 שֶׁנִּתְעַבְּרוּ נְשׁוֹתֵיהֶן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיָלְדָה זָכָר. "עַל כָּל הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ (וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ". "לְדָוִד עַבְדּוֹ)" —
שֶׁמָּחַל לוֹ עַל אוֹתוֹ עָוֹן. "וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ" — דְּאַחֵיל לְהוּ עָוֹן דְּיוֹם
ט הַכִּפּוּרִים. וּדְקָאָמַר שְׁלֹמֹה: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת",

Y a eso se refiere lo que está escrito en el versículo[12] que trata de la inauguración del *Bet Hamikdash* a cargo del Rey Shlomó: **Al octavo día despidió** (el Rey Shlomó) **al Pueblo, bendijeron al Rey** (Shlomó)**, y se fueron a sus tiendas alegres con buen corazón por todo el bien que Hashem le hizo a David, Su siervo, y a Israel, Su Pueblo**. La Guemará interpreta este versículo: Cuando el versículo dice **Y se fueron a sus tiendas**, **se refiere a que** al llegar a sus casas **encontraron a sus mujeres en estado de pureza**; cuando el versículo dice **"alegres", se refiere que disfrutaron del brillo de la Presencia Divina;** cuando el versículo dice **y con buen corazón**, **se refiere a que quedaron embarazadas las mujeres de cada uno y uno,** y cada una de ellas **dio a luz un varón**; y al decir el versículo **por todo el bien que Hashem le hizo a David, Su siervo**, **se refiere a que le perdonó por aquel pecado**; y cuando dice **y a Israel, Su pueblo**, **se refiere a que** Hashem **le perdonó el pecado** de comer en **Yom Kipur**,(Rashi: Se refiere al hecho de que comieron y bebieron en la inauguración del Beit Hamikdash, como está escrito en Melajim I 8:65 y se explicó en Moed Katán 9[A]).

Analizando el texto de Steinsaltz, vemos un término utilizado en la literatura rabínica que representa la encarnación de la mujer. De acuerdo a la expresión general, la casa es la mujer. De ahí se interpreta que el texto, cuando habla de tiendas / casa, se refiere a mujeres[13]

והיינו דכתיב [וזהו שנאמר]: **ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו"** (מלכים א' ח, סו). ומפרש: **"וילכו לאהליהם"** — לפי הביטוי הרגיל של "ביתו זו אשתו" מפורש **שמצאו נשותיהן כשהן**

---

12 בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת הָעָם, וַיְבָרְכוּ אֶת הַמֶּלֶךְ; וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם, שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב, עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה׳ לְדָוִד עַבְדּוֹ, וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ *Melajim* I 8:66

13 Cuando se habla del Cohen Gadol en Yom kipur se dice *vejiper veyadó, uveyad beitó*; su familia. En los textos talmúdicos, la encarnación de la familia es la mujer

Rabí Tanjum resuelve la aparente contradicción entre las dos expresiones pronunciadas por el Rey Shlomó:

ט הַכִּפּוּרִים. וּדְקָאָמַר שְׁלֹמֹה: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת",
כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַאי דִּכְתִיב:
"הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא אֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי" — אָמַר
דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי. אָמַר
לוֹ: גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנַי שֶׁאֵין מוֹדִיעִין קִצּוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם. "וּמִדַּת יָמַי
מַה הִיא" — גְּזֵרָה הִיא מִלְּפָנַי שֶׁאֵין מוֹדִיעִין מִדַּת יָמָיו שֶׁל אָדָם.
"וְאֵדְעָה מֶה חָדֵל אָנִי" — אָמַר לוֹ: בְּשַׁבָּת תָּמוּת. אָמוּת בְּאֶחָד

Y con respecto a **lo que dijo** el Rey **Shlomó** en el versículo[14], **Porque un perro vivo vale más que un león muerto**, él (Rashi: no **se refirió** con respecto a la importancia de estar vivo, a **lo que dijo Rav Yehuda en nombre de Rav** sino con respecto a las leyes de Shabat y Yom Tov), **pues dijo Rav Yehuda en nombre de Rav: ¿A qué se refiere lo que está escrito** en el versículo[15] con respecto a una súplica del Rey David: **Oh, Hashem, hazme conocer mi final**, (Rahi: o sea, los acontecimientos que me sucederán en el futuro)**, y cuál es la medida de mis días**, (Rahi: o sea, cuántos son los días de mi vida**; que pueda yo saber cuándo dejaré de existir?** Se refiere a lo que el Rey **David dijo delante de Hakadosh Baruj Hu**: **"¡Señor del universo! Oh Hashem, hazme conocer mi fin**, o sea, los acontecimientos que me sucederán en el futuro". Hashem **le respondió**: **"Es un decreto proveniente de mí, que no se anuncie el fin de un ser humano".** El Rey David también le preguntó: "**Y** cuál es **la medida de mis días**, o sea, ¿cuántos años más viviré**?**" Hashem le respondió: **"Es un decreto proveniente de Mí, que no se anuncie la medida de los días de una persona".** David le pidió, finalmente: **"Que pueda yo saber cuánto me falta a mí**, o sea, ¿en qué día de la semana moriré?" Hashem **le dijo**: **"En Shabat morirás"**.

Steinsaltz

שאין מודיעין קצו של בשר ודם. וביקש עוד: "ומדת ימי מה היא", כלומר,
באיזה יום בשנה ימות. אמר לו: גזרה היא מלפני שאין מודיעין לבשר ודם מדת

En su comentario nos dice que antes de revelarle día de la semana que morirá, David le pregunta a Hashem "en qué fecha/año", respondiéndole la misma *guezerá*

Rahi

מה חדל אני - באיזה יום אני חדל ובטל מן העולם:

Cuando dejaré de existir. O sea, **en qué día** de la semana **yo dejaré de existir y desapareceré del mundo.**

---

14 כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב, מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת *Kohelet* 9:4

15 הוֹדִיעֵנִי ה׳ קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה הִיא; אֵדְעָה, מֶה חָדֵל אָנִי *Tehilim* 39:4

"וְאֵדְעָה מָה חָדֵל אָנִי" — אָמַר לוֹ: בְּשַׁבָּת תָּמוּת. אָמוּת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת? אָמַר לוֹ: כְּבָר הִגִּיעָה מַלְכוּת שְׁלֹמֹה בִּנְךָ, וְאֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ אֲפִילּוּ כִּמְלֹא נִימָא. אָמוּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת? אָמַר לוֹ: "כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף" — טוֹב לִי יוֹם אֶחָד שֶׁאַתָּה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה מֵאֶלֶף עוֹלוֹת שֶׁעָתִיד שְׁלֹמֹה בִּנְךָ לְהַקְרִיב לְפָנַי עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

Hashem **le dijo**: **"En Shabat morirás"**. David le replicó: **"¡Que muera en domingo**[16], para que las personas puedan ocuparse de mis restos y de mi entierro, acciones que están prohibidas en Shabat[17]**!"**. Hashem **le respondió**: **"Ya habrá llegado**, en ese día, **el** tiempo designado para el comienzo del **reinado de tu hijo Shlomó**, **y un reinado no "toca" a "su compañero", ni siquiera en la medida del grosor de un cabello**, es decir, un reinado no se extiende sobre otro ni por un instante, y como por aquel entonces, ya habrá llegado el tiempo del reinado de tu hijo, tú deberás morir antes". David insistió y le pidió a Hashem: **"¡**Entonces **que me muera en la víspera de Shabat!"** Hashem **le respondió**: **"**Ya dijiste en un versículo[18]: **Porque es mejor un día en Tus patios** (palacio) **que mil** [fuera de ellos]. Asimismo, te digo, Yo a ti: **prefiero un día en el que tú te sientes y te dediques a la Torá, a los mil holocaustos que van a sacrificar tu hijo Shlomó delante de Mí sobre el Altar**[19]. Por lo tanto, no accedo a tu petición".

Rashi:

אמות באחד בשבת - שיוכלו להתעסק בי ובהספדי:

¡Que muera en un domingo" para que puedan ocuparse de mí y de mi *hésped*[20]

כי טוב יום בחצריך - כלומר כבר אמרת לפני טוב יום שאתה עומד בחצרי ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד בנך שלמה להעלות כדכתיב (מלכים א ג) אלף עולות יעלה שלמה וגו':

Porque es mejor un día en Tus patios. **Es decir**, Hashem le dijo: "David, **ya dijiste** esto **delante de Mí**. Y asimismo te digo: **prefiero un día en el que tú estés en Mi patio y te dediques a la Torá, a mil holocaustos que en u n futuro tu hijo Shlomó vaya a ofrecer** en un día", **como está escrito** (*Melajim* I 3:4) cuando el Rey Shlomó llegó a Guivón: **mil holocaustos ofreció Shlomó** (sobre aquel altar)

---

[16] Cuando en la literatura talmúdica se emplea la forma de contar los días: el primero de Shabat, se refiere al día después de Shabat, en este caso; domingo

[17] Según Rashi: que no sea dañado el *Kvod haShabat* por la tristeza de la muerte

[18] כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ, מֵאָלֶף *Tehilim* 84:11

[19] וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם, כִּי הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה; **אֶלֶף עֹלוֹת** יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה, עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא *Melajim* I, 3:4

[20] Discurso a modo de elegía que se pronuncia en honor de un difunto

Siguiendo con el comentario de Steinsaltz,

לו: אוותר על יום אחד מחיי ואמות בערב שבת. אמר לו הקדוש ברוך הוא: "כי טוב יום בחצריך מאלף" (תהלים פד, יא) — טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה יותר מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח (עיין מלכים א' ג, ד).

Di-s no puede aceptar la muerte de David un día antes, incluso a riesgo de profanar la santidad de la vida o del Shabat, y pone como ejemplo que *es mejor un día de estudio de Torá que mil días haciendo sacrificios*.

Si bien el Talmud está escrito después de la destrucción del templo, por lo que el ejemplo de los sacrificios podría quedar anacrónico, antes incluso de su construcción ya se realizaban sacrificios.

El Shas Vilna y la censura[21]

Familia Romm: (traducción de Google corregida por el rabino Kupchik)

Familia de impresores y editores en Vilna. La imprenta de la familia Romm, la más grande de Europa del Este en el siglo XIX, funcionó ininterrumpidamente durante más de 120 años. En el período central de su actividad, a partir de fines de la década de 1860, la imprenta atravesó un proceso de modernización, supervisado por Shemu'el Shraga Feigenzohn, rabino, empresario y administrador, que fue clave para su éxito. Feigenzohn dirigió la firma durante dos décadas a partir de 1867; también escribió una historia de la imprenta Romm bajo el seudónimo de Shafan ha-Sofer.

… Feigenzohn también trabajó para superar los obstáculos planteados por el censor, en ese momento, el converso Iakov Brafman, proporcionándole un "salario" regular, a cambio del cual Brafman examinaría cada libro destinado a la publicación antes de que se imprimiera. Feigenzohn introdujo la política de revisar el material tres veces para garantizar la precisión de los textos. Los libros se rediseñaron para atraer compradores y se puso en marcha una política de adquisición de derechos exclusivos de publicación. Feigenzohn dirigió el proyecto de lo que llegó a conocerse como el Talmud de Vilna, una producción caracterizada por una revisión escrupulosa y la adición de muchas variantes de lecturas y comentarios. A instancias suyas, se copiaron manuscritos en poder de varias bibliotecas para agregar comentarios inéditos a la nueva edición. En el apogeo de su producción, más de 100 impresores y 14 correctores de pruebas participaron en el proyecto. Hubo una respuesta sustancial a la solicitud de suscriptores en el otoño de 1879. La demanda de la nueva edición fue tan grande que se vendieron 22.000 copias del primer volumen en el primer año (1880). Las ventas se vieron obstaculizadas por pogroms en el sur de Rusia el año siguiente y por incendios que dañaron la planta y los libros en los depósitos. Se produjo una disminución en el número de suscriptores y ventas, pero todavía había 13.000 suscriptores cuando se imprimió el volumen final en 1886.

[21] yivoencyclopedia.org

Brafman, Iakov Aleksandrovich[22]

(1825–1879), un notorio converso ruso del judaísmo y autor de la obra de judeofobia más exitosa e influyente en la historia rusa. Iakov Brafman nació en una familia judía pobre, creció casi sin educación y siendo rebelde, y chocó con el kahal (la comunidad judía autónoma) en su Kletsk natal. Ante el reclutamiento, optó por convertirse, convirtiéndose primero en luterano y luego en ortodoxo ruso... Para respaldar su afirmación de que las instituciones judías de Europa occidental estaban tramando la destrucción de la ortodoxia rusa, Brafman se centró en el kahal, la entidad comunal por excelencia de Europa oriental que fue abolida legalmente en 1844. Según él, el kahal utilizó la ética del Talmud para controlar en secreto a los judíos de Europa del Este y ***adoctrinarlos en obediencia incondicional a las autoridades judías gobernantes; también afirmó que a los judíos se les enseñó a odiar a la sociedad rusa.*** ... Brafman resumió sus puntos de vista en un libro titulado Evreiskie bratstva mestnye i vsemirnye (Hermandades judías, locales e internacionales; 1869) que reforzó ese mismo año con Kniga kagala: Materialy dlia izuchenia evreiskogo byta (El libro del Kahal: Materiales para el estudio de la vida judía), una colección que combina documentos hebreos falsificados, tergiversados y mal interpretados supuestamente tomados de los registros del kahal de Minsk de finales del siglo XVIII a principios del siglo XIX. Brafman amplió y publicó ambos libros en una edición de dos volúmenes, Kniga kagala: Vsemirnyi evreiskii vopros (El libro de Kahal: una cuestión judía internacional; 1879), que inmediatamente se convirtió en la introducción estándar a la vida y cultura judías para la burocracia imperial rusa. Los escritos de Brafman sobre el kahal y el Talmud dispusieron positivamente a las autoridades rusas hacia él, asegurándole el nuevo cargo de censor de libros judíos en Vilna, la membresía en la Sociedad Geográfica Imperial Rusa y una reputación entre los pensadores conservadores rusos. En la Rusia imperial tardía, las doctrinas antiliberales de Kniga kagala dieron forma a la mentalidad antisemita de la burocracia estatal... y, traducidas al francés, alemán y polaco, crearon un marco de referencia indispensable para el bestseller antisemita Protokoly sionskikh mudretsov (Protocolos de los Sabios de Sión; 1903).

[22] yivoencyclopedia.

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
yivoencyclopedia.org

David Yabo

כל יומא דשבתא. של כל שבתות השנה: **הוה יתיב וגרים.** שלא יקרב מלאך המות אליו שהתורה מגינה ממנו כדאמרינן בסוטה (דף כא.): **סליק וכחיש כאילני.** מנענע המלאך באילנות להשמיע קול תימה: **וולנים של ברזל רעניים.** לשמי שאלות הללו הולכך: **ולא יפה אמר רו'.** שלתקנת הכלבים לא הקריבוהו לשנות טלטול נבילה ואת האריה המת אסרו לטלטל אלא על ידי ככר או תינוק. ל"א שהקדימוהו תשובת הכלב לתשובת האריה לשון רבותי: **ועניין שאילנא.** דמהו לכבות: **דשאילנא קדמיכון.** דרך ענוה אמר דהוה ליה למימר דשאילתון קדמי: **קרויה נר.** נר מ) אלהים נשמת אדם (משלי כ): **מוטב תכבה נרו של.** לאו מהכא יליף מלוי שבת דפיקוח נפש נפקא לן מ) מותי בהם (ויקרא יח) ולא שימות בהם אלא להטעיתן הדבר באגדה המושכת את הלב לפי שהיו באים לשמוע הדרשה נשים ועמי הארץ והיו צריכין הדרשנין למשוך את לבבם: **אחלנו וסופו.** וכ"ש שיש עוד בינמייס: **קודם השמש.** אם יעמוד בתורה שקדמה לשמש מ) יש יתרון: **נלווה.** לוותא אולא"ש: **מהול.** משונה: **משחוק אמשחק עם הרשעים.** שנוקן להם שעה משחקת כדי להאמינן תלקן ולטולדן מן הטולה הנא: **שמחה של מצוה.** כגון הכנסת כלה: **שחוק.** שחוק ממש שאין דעת שחוק מיושבת עליו ואפילו אינו של לצון מ"מ אין בו ישוב: **קנוס רשע.** לצון: **קחו לי מנגן.** מצוה היא להשמות עליו שכינה: **לדבר הלכה.** צריך לפתוח במילי דבדימותא בריש: **אחלנו טוב.** אם בא ליטן מתוך שמחה מראין לו אחלנו טוב: **נוטפות מר.** מרירות ממתק אימה: **ובדחי רבנן.** נפתח לבם ממתק השמחה: **מעוז פניס.** שלא יזיקוני: **ומעוזו פניס.** שלא יגלו עלי שם ממזרות דהוה עז פניס (בלא פ): **בדברי תורה.** מוחר לענות כאולמו: **הרב ויולדם יחדיו.** ביום שהרב זה יולדת ולד אחר כמו תרגולת וכיון שמשמשת בכל יום נמצאת יולדת בכל יום דהכי משמע קרא בכל עת שהיא מתעברת יולדת שממהרת לגמור צורת הולד לזמן מועט: **בא ואראך.** טרם לעזותו כאולמו: **כדי להעמיד דברי תורה על מכונו:** **ליגלג.** זו אולת: **לגף.** מין אילן הטוענן ג' מיני פירות אביונות וקפריסין ולולבין וכי איתיה לאלי ליתיה לאלי כדאמר בריש חזקת הבתים מ): **פיסח בר.** משמע גלוסקאות שרחבות כמין פס יד ומשמע כלי מילת כמו כתונת פסיס מ): **בר.** כמו לשבור בר (בראשית מב) ולענין כלי מילת בר נקי כמו ברה כחמה (שיר ו): **למהין ופטריות.** שיולאין כמות שהן בלילה אחד ורחפין ועגולין כגלוסקאות: **נגרא בר קורא.** שיב כמין לבוש מלוייר גדל סביבות הקור של דקל כשהוא רך. קול ענף האילן כשהוא רך יולא בכל שנה קודם שיתקשה קרוי קור:

שהמרו

ולעניין שאילנא קדמיכון נר קרויה נר ונשמתו של אדם קרויה נר מוטב תכבה נר של בשר ודם מפני נרו של הקב"ה: אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב [2]מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר' ינאי תחת השמש הוא דאין לו קודם שמש יש לו סופו דברי תורה דכתיב [3]סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם [4]מאי כי זה כל האדם אמר רבי [5](אליעזר) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה ר' אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה שמעון בן זומא אומר לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה ומאי דבריו סותרין זה את זה כתיב [4]טוב כעס משחוק וכתיב [5]לשחוק אמרתי מהלל כתיב [6]ושבחתי אני את השמחה וכתיב [5]ולשמחה מה זה עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעוה"ז משחוק שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה ולשחוק אמרתי מהלל זה שחוק שמשחק הקב"ה עם הצדיקים בעולם הבא **ושבחתי אני את השמחה** [7]שמחה של מצוה ולשמחה מה זה עושה זו שמחה שאינה של מצוה [8]ללמדך [9]שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך [10]שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר [7]ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלום טוב איני והאמר רב גידל אמר רב [11]כל תלמיד חכם שושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכוינה שנאמר [8]שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר אל תקרי מור עובר אלא מר עובר [12]אל תקרי שושנים אלא ששונים לא קשיא הא ברבה והא בתלמיד ואיבעית אימא הא והא ברבה ולא קשיא הא מקמי דלפתח הא לבתר דפתח כי הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא **ואף ספר משלי** בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו אמרי ספר קהלת לאו עיינינן ואשכחינן טעמא הכא נמי ליעיינן ומאי דבריו סותרים זה את זה כתיב [9]אל תען כסיל כאולתו וכתיב [10]ענה כסיל כאולתו לא קשיא הא בדברי תורה הא במילי דעלמא כי הא דההוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה אשתך אשתי ובניך בני אמר ליה רצונך שתשתה כוס של יין שתה ופקע ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא אמר ליה אמך אשתי ואתה בני אמר ליה רצונך שתשתה כוס של יין שתה ופקע אמר רבי חייא אהניא ליה צלותיה לרבי דלא לשווייה בני ממזירי דרבי כי הוה מצלי אמר [13]יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתצילני היום מעזי פנים ומעזות פנים בדברי תורה מאי היא כי הא דיתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה [14]שתלד בכל יום שנאמר [15]הרה ויולדת יחדיו ליגלג עליו אותו תלמיד אמר [16]אין כל חדש תחת השמש א"ל בא ואראך דוגמתן בעוה"ז נפק אחוי ליה תרנגולת ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנאמר [17]ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום ליגלג עליו אותו תלמיד אמר והכתיב אין כל חדש תחת השמש א"ל בא ואראך דוגמתם בעולם הזה נפק אחוי ליה צלף ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש [18]עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר [19]יהי פסת בר בארץ ליגלג עליו אותו תלמיד ואמר אין כל חדש תחת השמש אמר ליה בא ואראך דוגמתן בעולם הזה נפק אחוי ליה כמיהין ופטריות ואכלי מילת נברא בר קורא: [20]ת"ר [21]לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי מעשה בשני בני אדם שהמרו

מסורת הש"ס

א) נקמן קנו:, ב) נקמן מג: קמב:, ג) ברכות ו:, ד) [ע"ל מלנמזר], ה) סנסדרין קיח. ס"ש, ו) ס"ש שמחה, ז) עיין בעיריך ערך נקף, ח) [נקמן פח: פסחים קיח.], ט) [ברכות נז: ופס פיתח פתחיליו ו' וכו' ויכן רלוי לריתם], י) [ע"י תוספות ע"ז ה. ד"ה אין בן דוד], כ) כתובות קיא.; ל) [אבות דר"נ פנו"ר ע"ש שיעוים רביס], מ) [ע"ל ה"ז], נ) [ויעמ פה:], ס) [בהמ"ר פסחים נד. נדרים נט:], ע) [ב"ב דף מח:], פ) [בראשית לז].

תורה אור השלם

1 כִּי מִי אֲשֶׁר יֻחָבַר אֶל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּתוּת: קהלת ט ד

2 מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: קהלת א ג

3 סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: קהלת יב יג

4 טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי בְּרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב: קהלת ז ג

5 לִשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּאת עֹשָׂה: קהלת ב ב

6 וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי אִם לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: קהלת ח טו

7 וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יְיָ: מלכים ב ג טו

8 לְחָיָו כְּעָרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר: שיר השירים ה יג

9 אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן תִּשְׁוֶה לּוֹ גַּם אַתָּה: משלי כו ד

10 עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן יֶחְכָּם בְּעֵינָיו: משלי כו ה

11 הִנְנִי מֵבִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וִילֹדַת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה: ירמיהו לא ז

12 מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: קהלת א ט

13 בַּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֹּלֶנּוּ וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פְּרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כֹּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף בְּצֵל דְּלִיותָיו תִּשְׁכֹּנָה: יחזקאל יז כג

14 יְהִי פִּסַּת בָּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כַּלְّבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כָּעֵשֶׂב הָאָרֶץ: תהלים עב טז

לעזי רש"י

שולא"ש [שולי"ן]. חבורה.

עין משפט נר מצוה

קח א מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שכד סעיף ז:

קט ב מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כא סמג שם טוש"ע א"ח סי' שיא סעיף ה:

קי ג מיי' פ"ח מהלכות גזלה הלכה טו:

קיא ד מיי' פ"ז מהל' יסודי התורה הלכה ד [נכת"ש פ"ה דברכות סימן כז]:

קיב ה מיי' פ"ג מהל' דעות הלכה ג:

מוסף רש"י

מעוזי פנים. שלא יתגברו כי. **ומעוזות פנים.** שלא יפליגו עלי לגנז ממזרות (ברכות סז:). **גלוסקאות וכלי מילת.** דרוש פיסת בר לשון פיסת היה, שהיה חתכה, וחטה רחבה לא משכחת אלא בפת אפויה, וכלי מילת דרוש פיסת לשון כתונת פסיס (כתובות קיא:).

רב נסים גאון

ואביך הנח עליו ככר או תינוק וטלטלו. תמצא עיקר (המעשה) [דבר זה] בפרק כירה (דף מג) איתמר מת המוטל בחמה רב יהודה אמר שמואל הופכו ממטה למטה, ורבי חיננא [בר שלמיה] משמיה דרב אמר מניח עליו ככר או תינוק ומטלטלו. ובפרק נוטל אדם את בנו (דף קמב) אמרו לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד. ומיכן נלמוד כי אותם שמניחין פת על המנורה שהדליקו את הנר עליה, כדי שיסירו המנורה ממקומה, עוברין הם על המצות ואסור לעשות כן, שלא התירו חכמים להניח ככר אלא למת בלבד ולא לדבר אחר.[נ"א: ומיכאן תדע שאלו שמניחים ככר על המנורה שהדליקו עליה נר שבת כדי שיטלטלוה בשבת ויסירוה ממקומה בנגוד לאמת ולנכון ושהוא אסור, אין לעשותו כלל, כי הקבלה לא התירה זאת אלא למת לא זולתו].

רבינו חננאל

ולענין שאילתא דשאילנא, ת"ש נשמתו של אדם היא נרו של הקב"ה שנאמר נר ה' נשמת אדם, מוטב תכבה נרו של בשר ודם מפני נרו של הקב"ה, כלומר אם הוא חולה שיש בו סכנה שרי. אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, שנאמר והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים, וכן לדבר הלכה, והני מילי ברבה אבל בתלמיד לא, שכל תלמיד שאין שפתותיו נוטפות מר תכוינה. **תנו רבנן לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהי קפדן כשמאי.** מעשה

Clase 5
Clase 6
Clase 8
Clase 10
Clase 12
Clase 13
Clase 14

Clase 5

19-04-22

Shabat 30[a]

Desarrollando un poco más el texto de la Clase 4[1]

שֶׁנִּתְעַבְּרוּ נְשׁוֹתֵיהֶן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְיָלְדָה זָכָר. "עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ (וְלִישְׂרָאֵל עַמּוֹ". "לְדָוִד עַבְדּוֹ)" — שֶׁמָּחַל לוֹ עַל אוֹתוֹ עָוֹן. "וְלִישְׂרָאֵל עַמּוֹ" — דְּאַחֵיל לְהוּ עָוֹן דְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּדְקָאָמַר שְׁלֹמֹה: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת",

Y al decir el versículo **por todo el bien que Hashem le hizo a David, Su siervo**, **se refiere a que le perdonó por aquel pecado**; y cuando dice **y a Israel, Su Pueblo**, **se refiere a que** Hashem **le perdonó el pecado** de comer en **Yom Kipur**, ya que en uno de esos días de celebración por la inauguración del *Bet Hamikdash* cayó en Yom Kipur, y el pueblo no cumplió con las leyes del ayuno.

En Steinsaltz encontramos la fuente:

שנתעברו נשותיהן של כל אחד ואחד וילדה זכר. "על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו", "לדוד עבדו" — שראו הכל באותה הזדמנות שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון. "ולישראל עמו" — דאחיל להו [שמחל להם] על העון של יום הכפורים שבאותה שנה לא צמו (עיין מלכים א' ח, סה).

Por todo el bien que Hashem le hizo a David, Su siervo y a Israel, Su Pueblo. A David Su siervo - que vieron todos en esa oportunidad que le fue perdonado el pecado. Y a Israel, Su Pueblo, a ellos, les fue perdonado por el pecado de Yom Kipur, que en e ese año no ayunaron.

[1] Página 5

Shabat 30[b]

La Guemará relata cómo actuó el Rey David cuando supo que moriría en Shabat:

ישיב היה

א כָּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא הֲוָה יָתֵיב וְגָרֵיס כּוּלֵּי יוֹמָא. הַהוּא יוֹמָא דְּבָעֵי
לְמֵינַח נַפְשֵׁיהּ, קָם מַלְאַךְ הַמָּוֶת קַמֵּיהּ וְלָא יְכִיל לֵיהּ, דְּלָא הֲוָה
jardín
פָּסֵק פּוּמֵּיהּ מִגִּירְסָא. אֲמַר: מַאי אַעֲבֵיד לֵיהּ? הֲוָה לֵיהּ בּוּסְתָּנָא
vino
אֲחוֹרֵי בֵּיתֵיהּ, אֲתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת סָלֵיק וּבָחֵישׁ בְּאִילָנֵי. נְפַק לְמִיחְזֵי.
הֲוָה סָלֵיק בְּדַרְגָּא, אִיפְּחִית דַּרְגָּא מִתּוּתֵיהּ, אִישְׁתִּיק וְנָח נַפְשֵׁיהּ.

En cada Shabat, el Rey David **se sentaba**[2] **y estudiaba** Torá durante **todo el día** para protegerse de la muerte, pues quien estudia Torá está protegido. **El mismo**[3] **día en que** el Rey David **debía** descansar su alma (de él[4]), **se levantó el Ángel de la Muerte delante de él** para tomar su alma, **pero no puedo con él**, **pues su boca no cesaba de estudiar** Torá. Se **dijo** a sí mismo el Ángel de la Muerte: **"¿Qué puedo hacerle** para quien interrumpa su estudio, y de ese modo pueda llevarme su alma**?"** El Rey David **tenía una jardín detrás de su casa. Vino el Ángel de la Muerte** a la huerta, **subió y agitó** las ramas de **los árboles** e hizo un ruido asombroso. El Rey David, sorprendido por el ruido, **salió a ver** qué pasaba, **cuando estaba subiendo las escaleras, se soltó el peldaño** que se encontraba **debajo de él**, por lo que se **calló** por un instante, interrumpiendo así su estudio de Torá, este silencio fue aprovechado por el Ángel de la Muerte, y, en ese momento, **su alma descansó** (falleció).

Rashi

כל יומא דשבתא - של כל שבתות השנים:

En cada Shabat, todos los Shabatot de los años, desde que escuchó moriría en Shabat

הוה יתיב וגריס - שלא יקרב מלאך המות אליו שהתורה מגינה
ממות כדאמרינן בסוטה (דף כא.):

Se sentaba y estudiaba Torá, para que no se acercara a él el Ángel de la muerte, pues la Torá protege de la muerte, como se enseña en el Tratado de **Sotá 21[A]**

סליק ובחיש באילני - מנענע המלאך באילנות להשמיע קול תימה:

Subió y agitó las tamas de **los árboles**. **El ángel movió los árboles con el fin de hacer un ruido asombroso.**

---

[2] En arameo, algo que podríamos decir típico, es el intercambio de letras ש por ת para entender la traducción al hebreo. De esta forma, יתיב se transforma en ישיב, de *yoshev*, sentado

[3] ההוא significa אותו, es una expresión que se repite mucho en la Guemará; ההוא גברא, ese hombre. La א al final de la palabra significa "él"

[4] En arameo la terminación יה significa de él

A raíz del fallecimiento del Rey David en Shabat, le surgieron un par de preguntas a su hijo, el Rey Shlomó

ב שְׁלַח שְׁלֹמֹה לְבֵי מִדְרָשָׁא: אַבָּא מֵת וּמוּטָל בַּחַמָּה, וּכְלָבִים שֶׁל בֵּית אַבָּא רְעֵבִים — מָה אֶעֱשֶׂה? שְׁלַחוּ לֵיהּ: חֲתוֹךְ נְבֵלָה וְהַנַּח לִפְנֵי

Envió el Rey **Shlomó** las siguientes preguntas a **los** sabios del **Bet Midrash**[5]**: Mi padre ha muerto y** su cuerpo **está tirado / expuesto al sol**, lo que constituye un desprecio para él; **y,** además, **los perros de la casa de mi padre están hambrientos**[6], **¿**entonces, **¿qué hago?** ¿Acaso en Shabat puedo transportar el cadáver de mi padre para dejarlo en la sombra y evitar así su humillación? ¿Acaso puedo transportar el cadáver de un animal para dar de comer a los perros?

Rashi

וכלבים של בית אבא רעבים - לשתי שאלות הללו הוצרך:

Y los perros de la casa de mi padre están hambrientos. Estas dos preguntas necesitó hacer el Rey Shlomó al morir su padre David

אַבָּא רְעֵבִים — מָה אֶעֱשֶׂה? שְׁלַחוּ לֵיהּ: חֲתוֹךְ נְבֵלָה וְהַנַּח לִפְנֵי הַכְּלָבִים. וְאָבִיךָ, הַנַּח עָלָיו כִּכָּר אוֹ תִּינוֹק וְטַלְטְלוֹ. וְלֹא יָפֶה אָמַר שְׁלֹמֹה: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת". וּלְעִנְיַן שְׁאֵילָה

Los sabios del Bet Hamidrash **le enviaron** la siguiente respuesta: Con respecto a la comida de los perros: **corta el cadáver de un animal**[7]**, y coloca** sus partes **delante de los perros** para que tengan qué comer, pues éste no se considera *muktzé* y puede ser transportado en Shabat. **Y** con respecto al cadáver de **tu padre**: ya que el cadáver de un hombre es *muktzé*, para que lo puedas transportar, **coloca sobre tu padre**[8] **un pedazo de pan, o un bebé y trasládalo** a un lugar sombreado. La Guemará concluye: **Entonces, ¿acaso no se pronunció correctamente el Rey Shlomó cuando dijo: porque un perro vivo** (él[9]) **vale más que un león muerto?** ¡Por supuesto que tenía razón!, pues para alimentar perros vivos, los Sabios permitieron trasladar cadáveres de animales sin ninguna restricción; sin embargo, trasladar el cuerpo de una persona muerta, aunque se trate del cuerpo de un rey, los Sabios lo permitieron sólo con la condición de que se coloque sobre él algún objeto que pueda ser transportado en Shabat.

---

[5] En la imaginación midráshica, el Rey Shlomó está en Benei Brak, o Mea Shearim, tiene una pregunta y va a consultarla en la *Yeshivá*, para obtener una respuesta de los *rabanim*

[6] El Iyún Yaakov explicó que el Rey David vivía con sus perros, que comían los restos de los banquetes

[7] Únicamente se puede cortar la *nevelá* si es para dar de comer a los perros (*mitzvá* de *tzar baaléi jaim*)

[8] *Avij*, tu padre, en arameo. El texto juega con ambos idiomas; hebreo (*abija*) y arameo

[9] Sobre las correcciones de Rabí Shlomó Luria, ver en la Clase 10

Rashi:

ולא יפה אמר כו׳ - שלתקנת הכלבים לא הצריכוהו לשנות טלטול נבילה ואת האריה המת אסרו לטלטל אלא על ידי ככר או תינוק ל״א שהקדימוהו תשובת הכלב לתשובת האריה לשון רבותי:

Entonces, ¿acaso **no se pronunció correctamente, etc? Pues, por el bien de los perros,** los *jajamim* **no exigieron cambiar la forma de transportar un cadáver** de animal, y permitieron hacerlo sin ninguna restricción, **y,** sin embargo, **el león muerto** -eufemismo que usó el Rey Shlomó en el versículo para designar el cadáver del Rey David-, los *jajamim* **prohibieron transportarlo** en Shabat, **a menos** que se hiciera **por medio un pedazo de pan o de un bebé** que se colocara sobre su cuerpo. **Otra interpretación**: la prueba de **que** el perro vivo vale más que el león muerto está en que los *jajamim*, al responderle a sus dos preguntas, **antepusieron la respuesta sobre el perro** hambriento **a la respuesta sobre el león** muerto (el rey David). **Estas son las palabras de mis Maestros**.

Podríamos entender que de lo que se habla aquí es sobre el concepto de *tiltul* en Shabat, es decir, la prohibición de transportar de un dominio privado a uno público, y viceversa. Sin embargo, trata sobre el concepto de *muktzé* (*Derabanan*). Hay solamente dos alternativas para utilizar un objeto *muktzé* en Shabat:

- **Letzorej gufó:** Si uno precisa un objeto *muktzé*, por ejemplo, un martillo, se puede utilizar con el fin de partir las nueces.

- **Letzorej mekomó**: Si uno precisa el lugar donde hay un objeto *muktzé*, porque lo tiene que utilizar para una cosa permitida en Shabat, se puede mover el objeto *muktzé* para usar el lugar.

La innovación es parte del proceso en la visión de los jajamim

Rabino Claudio Kupchik

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria

David Yabo

Clase 6

26-04-22

Shabat 30[b]

Después de este largo preludio, Rabí Tanjum responde la pregunta:

שְׁלֹמֹה: "כִּי לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאַרְיֵה הַמֵּת". וּלְעִנְיַן שְׁאֵילָה
דְשָׁאֵילְנָא קֶדְמֵיכוֹן: נֵר קְרוּיָה "נֵר", וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּיָה "נֵר".
מוּטָב תִּכְבֶּה נֵר שֶׁל בָּשָׂר וָדָם מִפְּנֵי נֵרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר

Y en lo que concierne a la pregunta que os formulé, -si está permitido apagar la lámpara en Shabat para confortar a un enfermo cuya vida está en peligro-, la respuesta es la siguiente: **una vela se llama "vela", y el alma de la persona se llama "vela"**, como el versículo dice[1]: **La vela de Hashem es el alma de la persona**. Entonces, **es preferible que se apague la vela**, que es obra **de un ser humano[2], a causa de la vela de Hakadosh Baruj Hu**, que es el alma de la persona; por lo tanto, está permitido apagar una vela en Shabat para preservar la vida de una persona[3].

Rashi:

מוטב תכבה נרו כו' - לאו מהכא יליף חלול שבת דפיקוח נפש
נפקא לן מוחי בהם ולא שימות בהם אלא להטעימן הדבר באגדה
המושכת את הלב לפי שהיו באים לשמוע הדרשה נשים ועמי
הארץ והיו צריכין הדרשנין למשוך את לבבם:

Es preferible que se apague su lámpara, etc. No es de aquí que se aprende que para salvar a una persona que se encuentra en peligro de muerte está permitida **la profanación del Shabat, pues** la ley que permite profanar el Shabat para **la conservación de una vida se aprende** del versículo que, con respecto al cumplimiento **de** las mitzvot de la Torá, dice: **Y vivirá por ellos** (***Vaikrá* 18**:5), de lo que se infiere que la Torá quiere que la persona viva para cumplir los preceptos de Hashem, **y no "que se muera por ellos"**. **Únicamente, para que** los alumnos **sintieran más agrado por el tema,** Rabí Tanjum les respondió metafóricamente -es preferible que se apague su lámpara- **por medio de una Agadá, la cual despierta interés** en las personas, **ya que asistían a la lección mujeres e ignorantes en Torá, y los oradores tenían que despertar interés.**

---

[1] נֵר יי נִשְׁמַת אָדָם *Mishle* 20:27
[2] Refiriéndose a una vela que encendemos en Shabat (no al alma de una persona)
[3] Mejor que se apague la vela material que la vela espiritual (el alma humana).

Analizando el texto de **Steinsaltz**

לענין שאילה דשאילנא קדמיכון [השאלה ששאלתי לפניכם], שאמר בלשון ענוה, כלומר, השאלה ששאלתם אותי, הרי **הנר קרויה "נר" וגם נשמתו של אדם קרויה "נר"** ("נר ה' נשמת אדם". משלי כ, כז), **מוטב שתכבה נר של בשר ודם כדי** שלא יכבה **נרו של הקדוש ברוך הוא.** ומותר איפוא לכבות את הנר לצורך החולה.

Kadmeijón, delante de vosotros. La terminación "*jon*" en arameo es "de vosotros". Sin embargo, la terminación "*hon*" es "de ellos".

Lashón 'anaván, lenguaje de humildad

En *Mishlé* 20:27 encontramos el *pasuk* "La vela de Di-s es el alma del hombre".

El resto de la clase fue de repaso sobre las clases 3, 4, y 5

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria

David Yabo

Clase 7

26-04-22

Shabat 30[b]

En la Clase 3 estudiábamos:

שְׁלֹמֹה "וְשַׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ", שֶׁכְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, עָמַד מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר כַּמָּה תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לְפָנָיו וְלֹא נַעֲנָה, וּכְשֶׁאָמַר "זְכוֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל

Y el significado de **lo que dijo Shlomó, Y alabo yo a los muertos que ya han muerto más que a los vivos que aún viven**, se explica mediante el siguiente suceso: **cuando** el Pueblo de **Israel pecó en el desierto** al elaborar el becerro de oro**, se presentó Moshé delante de Hakasdosh Baruj Hu, y prorrumpió en rezos y súplicas ante Él**, para que no exterminase al Pueblo de Israel, pero **no se le fue concedida** su petición

Rashi explica:

עמד משה - ואין לך צדיק ממנו ולא נענה בזכותו:

"A pesar de que no hay ningún *tzadik* como él, Di-s no le dio respuesta a su petición"

En realidad, vemos dos *perushim* de Rashi y para saberlo, nos hacemos con un Manuscrito de Rashi[1] que se encuentra en la Biblioteca del Vaticano[2].

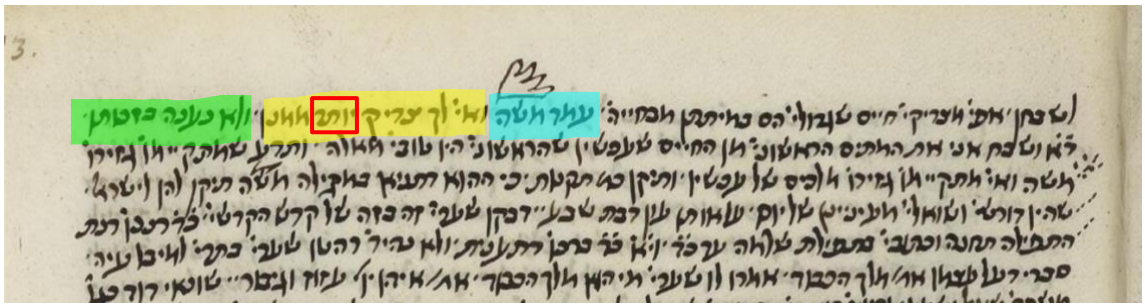

- Amar Moshé – *vein lejá tzdik mimeno* (en el manuscrito incluye *yoter*)
- *velo naaná bizjutó*

[1] Es del *presuh* de Rashi, y no de la Guemará.
[2] Digivatlb.it 13r y 12v - Shabbat 30a

Entre *yoter mimeno* y *velo naaná* podemos apreciar un punto, que claramente separa las dos mitades del Rashi, haciendo que sean dos *perushim* distintos.

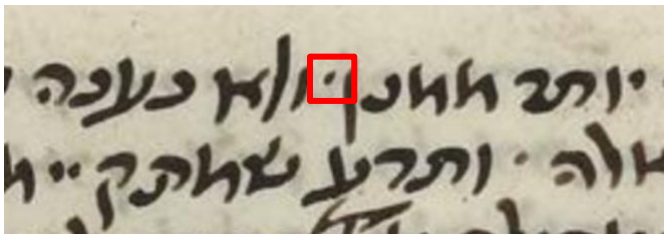

En este caso en particular, no tiene un gran significado, pero en otros puede llegar a ser muy relevante esta diferenciación, cambiándolo todo totalmente.

Otro comentario de Rashi sobre la Clase 4 al siguiente texto de la Guemará:

הַמֵּתִים וְגוֹ׳״?! דָּבָר אַחֵר: ״וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי וְגוֹ׳״, כִּדְרַב יְהוּדָה אָמַר רַב.

Otra interpretación de la alusión del Rey Shlomó: las palabras **Y exalto Yo** [a los muertos que ya han muerto más que a los vivos que aún viven],

Rashi:

ד״א ושבח אני את המתים - הראשונים מן החיים של עכשיו שהראשונים טובים מאלה תדע שמתקיימות גזרותיו של משה ואין מתקיימות גזירות שרים של עכשיו:

Y exalto yo a los muertos primeros más que a los vivos actuales, pues ellos, **lo primeros, son mejores que éstos,** los actuales. **Prueba de ello es que** hoy día **se cumplen los decretos de Moshé,** que ya murió, **y no se cumplen los decretos de los líderes actuales.**

Investigando un poco entre los distintas épocas del Talmud, vemos como en la impresión Vilna difiere del manuscrito de Oxford, que cita primero el *pasuk*. Porque la versión de Rashi es la del encabezado del *pasuk*.

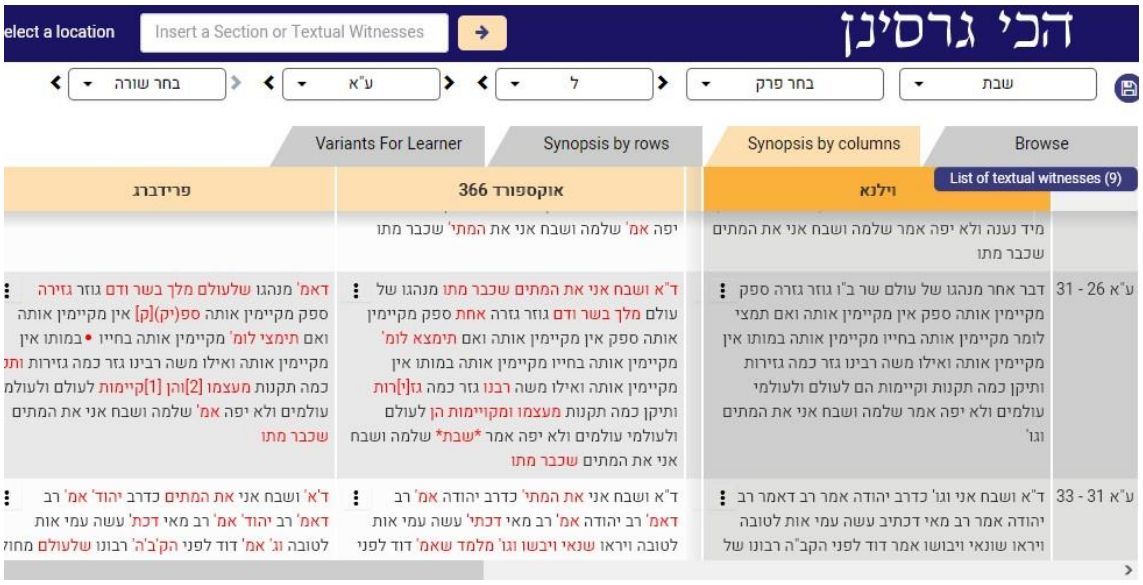

Shamma Friedman: (traducción del Rabino Kupchik)

Las metodologías de la investigación talmúdica se han desarrollado profusamente en las últimas décadas, aunque todavía tienen que ser descritas de manera integral, y a menudo siguen siendo una tradición secreta de los iniciados. Estas metodologías no siempre llegan a todos los eruditos en el campo {académico}, y son aún menos accesibles a los eruditos en campos adyacentes, o aquellos que deben usar la literatura rabínica para propósitos más generales. En el estudio a continuación, el estudio de períodos anteriores será mencionado con el fin de contrastar las antiguas metodologías con las nuevas.

Una contribución importante de estas metodologías críticas es exponer la profunda evolución progresiva de los textos y de los conceptos incorporados en ellos. Esto sirve como un gran correctivo para el enfoque crítico anterior de ver textos similares como una alineación paralela más que en un continuo de desarrollo. Sugerimos que con tal enfoque (la metodología que expone la evolución) podemos encontrar "lo divino en los detalles [contrastantes]", ya que revelan la tendencia de la reelaboración editorial, y en el contraste, la de la forma original.

Este enfoque es particularmente apto para el tema de Bavel y Eretz Israel y su literatura talmúdica superpuesta, una situación perfecta para evaluar lo “diferente”, que se destaca en el contraste con lo “similar”. La apreciación de este factor va mucho más allá de la cronología al centrarse en la mentalidad de la sociedad talmúdica producidas por las dos comunidades, la una (Eretz Israel) terrenal, indígena e integrado dentro de otras clases sociales; la otra (Bavel), a menudo exhibiendo características opuestas, entre ellas la rabinización y escolasticismo.

El surgimiento de estas metodologías críticas, y su florecimiento desde la segunda mitad del siglo XX, marcan una divisoria de aguas en la comprensión correcta del material tanaítico incorporado en el Bavli. Previo a eso, y hasta cierto punto entre aquellos de diversas disciplinas que aceptan las conclusiones anteriores, somos testigos de un tipo de fundamentalismo académico que toma relatos sobre tannaim en el Bavli como un registro histórico, o al menos como un reflejo de creencias y mentalidades tanaíticas, quedando así muy por debajo de los estándares actuales

Análisis de la *derashá* de Rabí Tanjim Demin Nevi

Roni Redman[3]

“Reyes, enfermos y soñadores”- traducción del Rabino Dr. Claudio Kupchik

C. Estructura y significado

El tema se abre con una pregunta *halájica* (apartado a) que plantea una contradicción entre el cuidado del enfermo y las velas de Shabat - "מהו לכבות בוצינא דנהורא מקמי באישא?"

Las velas de Shabat y la prohibición de apagarlas se enfrentan a la necesidad del enfermo. Aparentemente la clásica contradicción entre el *Pikuaj Nefesh* y la observancia del sábado. Sin embargo, éste no es el caso ni el lenguaje de la Guemará. Notemos que esto no es solo una vela y solo un enfermo.

Las velas de Shabat se llaman aquí *'Butzina Danhora*' y el paciente se llama *'Baisha'*. El uso de estas expresiones, que son muy singulares y casi únicas en el Talmud, agudiza el dilema y enfatiza su dificultad: no se trata de apagar sólo una vela sino la 'vela de luz', una vela que trae la luz - la luz de Shabat y la luz de la santidad, y por otro lado el *'Baisha'* - una persona que no es simplemente un enfermo, tal vez oliendo mal o tal vez simplemente estando mal, de acuerdo con el significado de la palabra *'Bisha'*, que significa Malo. La presentación de la contradicción de esta manera - *'Butzina Danhora'* versus *'Baisha'* - se siente ya aun en el puro nivel lingüístico más agudo que el dilema entre el *'Pikuaj Nefes*h' y el 'Shabat', que es un dilema entre valores. El nivel lingüístico de la pregunta nos evoca bajo la superficie la contradicción entre el bien y el mal, entre la luz y las tinieblas. Si nos expresamos con exactitud diremos que más allá de la cuestión de la 'profanación del sábado' frente al *'Pikuaj Nefesh'*, hay una pregunta planteada al rabino Tanjum sobre la deliberación que surge de la extinción de las velas de Shabat específicamente - una vela de luz especial, y no en la prohibición de una extinción 'común' -frente al paciente que se encuentra en estado de *'Baisha'*; una contradicción de valores de la que hablaremos a continuación.

Esta pregunta es la apertura del problema. Es fácil ver que el tema es circular: se abre con una pregunta *halájica* y termina con una respuesta que comienza con las palabras "y en el asunto de una pregunta que hicieron". Una estructura cíclica, que concluye con la apertura, crea una expectativa en el oyente de un proceso en que el texto lo traslade desde el punto de partida de la pregunta al plano de la respuesta en su base conceptual-espiritual. ¿Qué es este proceso? La pregunta que abre la prédica asume que el acto de apagar en Shabat es un acto prohibido que profana el Shabat y daña su santidad. Además, si esto es cierto para todo acto de apagar en Shabat, es aún más cierto para apagar la vela de Shabat, que obviamente contiene una santidad mayor: la santidad de la *mitzvá*. En cambio, el deseo del paciente expresa el mundo humano, lo secular, el 'aquí y ahora', que a simple vista no forman parte del mundo de la santidad. Esta es, como indicamos, la pregunta en la apertura del texto. El final del sermón presenta el punto de vista opuesto: el paciente es una vela de Dios, mientras que la vela de Shabat es una vela de seres de carne y hueso.

[3] Fuente en hebreo

Aquí hay una inversión: la santidad no está en la vela del sábado, sino que está dentro del ser humano, en sus obras y conciencia y la vela de Shabat se convierte en una vela de carne y hueso, porque es sólo parte de los 'instrumentos de *Mitzvá'*, aquellos que construyen la conciencia humana. Y en todo caso es claro que siendo así, la vela de Dios tiene precedencia sobre la vela de carne y hueso, y el paciente tiene precedencia sobre la vela de Shabat.

[La parte intermedia de la predica] nos transporta desde la percepción de que la santidad descansa en la vela de Shabat, es decir, como un objeto en sí mismo, hacia [la idea] de que esa santidad está dentro de la persona que vive y actúa en la realidad. En otras palabras, el texto es un viaje que nos transporta desde la vela del ser humano hacia la percepción de que "el ser humano es una vela".

Entre la pregunta y la respuesta aparece el sermón alegórico. El rabino Tanhum presenta una contradicción entre tres versículos, presentada como una "queja" y un llamamiento al rey Salomón - "¿Dónde está tu sabiduría? ¿Dónde está tu insensatez?" ...

D. La pregunta - y la respuesta

La pregunta hecha por el rabino Tanhum es en apariencia una simple pregunta *halájica* acerca de dejar de lado el Shabat por los enfermos. El caso en si no está claro: cuál es la condición exacta del paciente, por qué se debe apagar la vela y qué beneficio obtendrá el paciente de ello, pero el dilema *halájico* parece sencillo. Aparentemente, la respuesta debería haber sido demasiado simple, porque en la Mishná 5 en nuestro capítulo estudiamos en forma explícita: "Quién apaga la vela [...] y si por el paciente que duerme – está exento {de castigo}. Si ese es el caso, ¡esperaríamos una respuesta simple! Tal vez hubo lugar para el fundamento y la explicación como es costumbre de la Guemará, quizás había espacio para el desacuerdo con la ley de la Mishná; pero en cualquier caso se debía dar una respuesta simple de si o no.

Pero aquí las cosas toman un giro. Aparentemente, el rabino Tanhum no responde directamente a la pregunta formulada. Rabi Tanhum no contesta: “la salvación de una vida supercede el Shabat", o: "está exento pero prohibido". El tampoco divide entre un paciente para quien existe peligro de vida y un paciente que no está en peligro, en cuyo caso no se apaga la vela. En la primera lectura, su respuesta es sorprendente, para no decir extraña. El rabino Tanhum continúa discutiendo la cuestión de la relación entre los vivos y los muertos. Después de discutir extensamente sobre este tema concluye, como se dijo, que la vela importante no es la vela de Shabat sino la vela de Dios – el ser humano, y por lo tanto la vela del ser humano, la vela del sábado, debe ser apagada frente al enfermo. ¿Qué está pasando entonces aquí? ¿Por qué esta respuesta complicada? ¿Por qué encarar de este modo?

Rashi al final de la *Sugya* dice que no fue de este sermón que el rabino Tanhum aprendió la halajá con respecto a la extinción de la vela, sino que es el estilo de los predicadores el atraer con palabras e interpretaciones que cautivan al corazón. Según Rashi, la halajá se aprendió de “*Vajai Bahem*”- “Y vivirá en ellos ", pero el rabino Tanhum solo trajo aquí la cobertura homilética para que las masas de la gente prestaran atención a este estudio.
De las palabras de Rashi, surge claramente la dificultad de que la pregunta se mueve en un nivel, mientras que la respuesta en otro distinto.

Más aún, el mundo *halájico* siempre ha tenido conceptos y reglas claras para responder a una pregunta como ésta, y está claro, por lo tanto, que debería haber sido respondida según ellos.
Rashi sostuvo la idea que dice que la respuesta *halájica* no surge de aquí sino que éstos son solo "sermones que atraen el corazón" y lo estrecho de su explicación es claro.
Seguiremos el desarrollo homilético del rabino Tanjum y tal vez veamos un significado diferente en el sermón. También es posible que éste aprendizaje se salga de la regla general para enseñar sobre la regla en general. {יצא מן הכלל – ללמד על הכלל כולו}. Las leyendas no siempre son utilizadas solamente para atraer a las personas sino también para aportar una dimensión de profundidad adicional.

Sermón

Como se dijo, el rabino Tanhum abre su sermón con una especie de queja formulada como una apelación dirigida al rey Salomón (párr. 1) - "¿Dónde está tu sabiduría, dónde está tu insensatez?" - y hay más de un indicio del libro de Eclesiastés: "Yo volví, pues, a considerar la sabiduría ... y la insensatez "(2:12). A partir de esta afirmación plantea una pregunta que, en una visión más amplia, parece tejer todo el tema - ¿qué es mejor, los vivos o los muertos? Esta pregunta produce la expectativa de que al final del sermón saldremos con una idea de quienes son mejores - los vivos o los muertos.
...

En conclusión: Al Rabí Tanhum se le hizo una pregunta *halájica* "simple", incluso si era dolorosa. Su respuesta es un desarrollo *agádico* que termina en una respuesta *halájica*. Intentamos entender el significado del desarrollo y entender de dónde vino y adonde fue. El interrogador que se dirigió al Rabí Tanhum llamó al paciente *'Baisha'* y a la vela - *'Butzina Danhora'*, y esto expresa tanto el mal estado del paciente como que la enfermedad no puede terminar bien - *Bisha* = mal (y tal vez hasta mal olor). El Rabí Tanhum en su largo sermón construye paso a paso el edificio que dice que los días del ser humano son importantes, porque el ser viviente hace y actúa; y si hace el bien (en la Torá o en la oración) entonces crea "alabanzas" a Dios y cada momento suyo es importante. Además, y por otro lado, el acto deseado {por Dios} no es conocido por el hombre, pero la intención del corazón y la pureza de la intención son la prueba del acto deseado. En este punto se encuentra la alabanza del cielo por parte del ser humano. Por eso, no es un Baisha quien tenemos delante sino la "vela de Dios". Y si este es el caso, si estamos tratando acerca de la vela de Dios, entonces es claro que hay lugar para apagar la vela de un ser de carne y hueso en vez de la vela de Dios. En su sermón el rabino Tanhum da la vuelta a la referencia y ve en el ser humano vivo (e incluso el muerto) "alabanza" al Creador del mundo y una vela de Dios. Por eso no se habla de apagar una vela para un 'Baisha' sino del sostén de la vela de Dios aún a expensas de la vela de un ser de carne y hueso. Encontramos que aprendimos que el Rabí Tanhum Demin Nevi no dictaminó simplemente que "la salvación de un alma supercede al Shabat" de acuerdo con el principio "y vivirá en ellos", como se desprende de una lectura superficial de las palabras de Rashi, pero dio una infraestructura mental y toda una cosmovisión por qué es importante la persona viva. Además, el rabino Tanhum estableció un fundamento intelectual y una cosmovisión educativa completa enseñando que no debe llamarse al enfermo "*Baisha*", sino que es precisamente una alabanza a Dios anteponer el valor del paciente a la preservación de la santidad del Shabat. Y estas son las palabras de la Agadá que apelan al corazón a las que se refirió Rashi.

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Digivatlb.it
bavli.genizah.org
scholarlypublishingcollective.org
asif.co.il

David Yabo

Clase 8

10-05-22

Shabat 30[b]

Rabí Tanjum expuso en su preludio una contradicción entre dos versículos del libro de *Kohelet*. Ahora, la Guemará retoma el tema de las aparentes contradicciones en este libro:

מוּטָב תִּכְבֶּה נֵר שֶׁל בָּשָׂר וָדָם מִפְּנֵי נֵרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר
רַב יְהוּדָה בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: בִּקְּשׁוּ חֲכָמִים
לִגְנוֹז סֵפֶר קֹהֶלֶת מִפְּנֵי שֶׁדְּבָרָיו סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה. וּמִפְּנֵי מָה לֹא
גְּנָזוּהוּ? — מִפְּנֵי שֶׁתְּחִילָּתוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה וְסוֹפוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. תְּחִילָּתוֹ

Dijo Rav Yehuda, hijo de Rav Shmuel bar Shilat, en nombre de (él) **Rav**: Al comienzo, **los Sabios quisieron esconder**[1] **el libro de *Kohelet*, pues** pensaron que **sus proverbios se contradecían uno a otro**. **¿Y**, finalmente, **por qué no lo enterraron? Porque** percibieron **que su principio consiste en palabras de Torá, y su final** también **consiste en palabras de Torá.**

Rashi:

תחלתו וסופו - וכ"ש שיש עוד בינתיים:

Su principio y su final, y, con mayor razón, que se encuentran palabras de Torá **en medio** de este libro.

[1] Sacarlo del Canon bíblico

Steinsaltz da su explicación al por qué querían esconderlo:

א ומאחר שהוזכרו הסתירות בספר קהלת, מביאים דברים נוספים בענין זה. **אמר רב יהודה בריה** [בנו] של **רב שמואל בר שילת משמיה** [משמו] של **רב: בקשו חכמים לגנוז את ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה** ועשוי הוא לבלבל את קוראיו. **ומפני מה לא גנזוהו? — מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה.** והפרטים הנראים כסותרים טפלים הם לעיקר הספר המכוון לתורה. ומפרטים: **תחילתו דברי**

Y después de que mencionamos las contradicciones que hay en el libro de *Kohelet*, traemos cosas adicionales en este mismo asunto. Dijo Rav Yehuda, hijo de Rav Shmuel hijo de Shilat en nombre de Rav: Pidieron los jajamim esconder el libro de Kohelet debido a que sus palabras se contradicen unas a otras, y podría llegar a confundir a los lectores. ¿Por qué no lo ocultaron? Porque su principio contiene palabras de Torá. Y las partes que son contradictorias no son esenciales, ya que es un libro cuya intención es enseñar Torá.

La Guemará explica

גְּנָזוּהוּ? — מִפְּנֵי שֶׁתְּחִילָּתוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה וְסוֹפוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. תְּחִילָּתוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, דִּכְתִיב: "מַה יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמוֹל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ" — וְאָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ הוּא דְּאִין לוֹ. קוֹדֶם שֶׁמֶשׁ — יֵשׁ לוֹ. סוֹפוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, דִּכְתִיב: "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע

Su principio consiste en palabras de Torá, pues **está escrito**[2]: **¿Qué provecho obtiene el hombre de todo el esfuerzo que realiza bajo el sol?**, **y explicaron** este versículo **en el Bet Midrash de Rabí Yanay** así: De todo su esfuerzo **bajo el sol**, **es que** el hombre **no obtiene provecho**, refiriéndose a las cosas mundanas, pero de todo el esfuerzo que él invierte **en aquello que precedió al sol**, o sea, en comprender la Torá[3], **sí obtiene** beneficio. Vemos, que el principio del libro de Kohelet se refiere al estudio de la Torá.

Rashi:

קודם השמש - אם יעמול בתורה שקדמה לשמש יש יתרון:

Que **precedió al sol**. **Si se dedica a la Torá, la cual precedió al sol**, entonces **sí hay beneficio.**

---

[2] מַה-יִּתְרוֹן, לָאָדָם: בְּכָל-עֲמָלוֹ--שֶׁיַּעֲמֹל, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ *Kohelet* 1:3

[3] Tratado de Pesajim (54ª) numera siete cosas que precedieron a la Creación, siendo la Torá una de ellas

Steinsaltz

הנראים כסותרים טפלים הם לעיקר הספר המכוון לתורה. ומפרטים: **תחילתו דברי תורה — דכתיב** [שכן נאמר] בו: **"מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש"** (קהלת א, ג), **ואמרי דבי** [ואמרו חכמי בית מדרשו] של **ר' ינאי:** יש להבין זאת ש"**תחת השמש" הוא שאין לו לאדם יתרון בעמלו, אבל קודם השמש,** כלומר, בעיסוק בתורה שהיא קדמה לשמש — **יש לו יתרון.** וכן **סופו דברי תורה, דכתיב** [שכן נאמר]: **"סוף**

Su principio consiste en palabras de Torá, como está escrito: ¿Qué provecho obtiene el hombre de todo el esfuerzo que realiza bajo el sol? Y explicaron los *jajamim* en el Bet Midrash de Rabí Yanay: tendríamos que entender que "debajo del sol", que el hombre no obtiene provecho de su trabajo, pero, antes del sol, es decir, en el estudio de la Torá, que es anterior al sol[4], ahí sí va a tener provecho. La idea rabínica es que la Torá precede a la existencia del propio sol.

La Guemará continúa:

שֶׁמֶשׁ — יֵשׁ לוֹ. סוֹפוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה, דִּכְתִיב: "סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם". מַאי "כִּי זֶה

Su final consiste en palabras de la Torá, pues está escrito[5]: **A fin de cuentas, todo se escucha; A Di-s temerás, y Sus preceptos guardarás porque esto es todo el hombre**.

La Guemará interpreta el final de este versículo:

אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם". מַאי "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם"? — אָמַר רַבִּי (אֱלִיעֶזֶר) [אֶלְעָזָר]: כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה. רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אָמַר: שָׁקוּל זֶה כְּנֶגֶד כָּל

¿Qué significa porque esto (ze), **es todo el hombre? Dijo Rabí Eliezer**[6]: Eso significa que **el mundo entero** (todo el sentido de la creación del mundo) **no fue creado más que para éste** (ze[7]), hombre que le teme a Hashem y cumpla Sus preceptos.

Otra interpretación:

---

[4] La idea rabínica es que la Torá antecede a la existencia del sol.

[5] סוֹף דָּבָר, הַכֹּל נִשְׁמָע: אֶת-הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת-מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, כִּי-זֶה כָּל-הָאָדָם *Kohelet* 12:13

[6] Sin embargo, en los manuscritos dice que es Elazar

[7] No cualquier hombre, sino el que se acerca a Di-s y cumple las mitzvot (explicación de Steinsaltz). Otra explicación; por "este" ser humano, que cumple Mitzvot, es que se creó la humanidad.

נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל זֶה. רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא אָמַר: שֶׁקּוּל זֶה כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ. שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר, וְאָמְרִי לַהּ שִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא

Rabí Aba bar Cahana dijo: Este hombre **tiene una importancia equivalente a la del mundo entero**.

Una tercera interpretación del final de este versículo:

שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר, וְאָמְרִי לַהּ שִׁמְעוֹן בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר: לֹא נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ אֶלָּא לִצְוּוֹת לָזֶה. וּמַאי "דְּבָרָיו

Shimon ben Azay dice, y otros opinan que es **Shimón ben Zoma quien** lo **dice: El mundo no fue creado más que para servirle de compañía a este** hombre que le teme a Hashem y cumple Sus preceptos, y proporcionarle sus necesidades. Vemos, que el final del libro de *Kohelet* trata del temor a Hashem y del cumplimiento de Sus preceptos.

Rashi:

לצוות - צוותא שולא"ש:

Para servirle de compañía. ***Tzavtá*** se traduce como "***soules***" en idioma extranjero. Viene a decir como algo divertido

Ahora, la Guemará menciona las contradicciones que aparecen en Kohelet:

אוֹמֵר: לֹא נִבְרָא כָּל הָעוֹלָם כּוּלּוֹ אֶלָּא לִצְוּוֹת לָזֶה. וּמַאי "דְּבָרָיו סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה"? כְּתִיב: "טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק", וּכְתִיב "לְשְׂחוֹק אָמַרְתִּי מְהוֹלָל"! כְּתִיב "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה", וּכְתִיב

¿Y cuáles son los ejemplos **de proverbios que se contradicen uno a otro?** Por una parte**, está escrito**[8] **Mejor es la cólera que la risa**, lo que implica que la risa es algo negativo, **y**, por otra parte, **está escrito**[9]: **Sobre la risa, dije que es** [algo] **digno de alabanza**. (Rashi: Loable) ¡Vemos que estos versículos se contradicen!

---

[8] טוֹב כַּעַס, מִשְּׂחוֹק — *Kohelet* 7:3
[9] לְשְׂחוֹק, אָמַרְתִּי מְהוֹלָל — *Kohelet* 2:2

Otra contradicción:

אָמַרְתִּי מְהוֹלָל"! כְּתִיב "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה", וּכְתִיב
"וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עוֹשָׂה! לָא קַשְׁיָא "טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק": טוֹב כַּעַס

Por una parte, **está escrito**[10] **Yo elogio la alegría**, **y**, por otra parte, **está escrito**[11] **Y la alegría, ¿qué es lo que ella hace?**, o sea, ¿qué valor tiene? ¡Estos dos versículos se contradicen!

La Guemará resuelve estas contradicciones:

"וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עוֹשָׂה! לָא קַשְׁיָא "טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק": טוֹב כַּעַס
שֶׁכּוֹעֵס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִשְּׂחוֹק
שֶׁמְּשַׂחֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְ"לִשְׂחוֹק
אָמַרְתִּי מְהוֹלָל" — זֶה שְׂחוֹק שֶׁמְּשַׂחֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם
הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא. "וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה" — שִׂמְחָה שֶׁל ה

No existe ninguna **contradicción** entre los versículos, pues, el proverbio que dice **Mejor es la cólera que la risa** se refiere a lo siguiente: **Mejor es la cólera que Hakadosh Baruj Hu descarga sobre los justos en este mundo**, para beneficiarlos en el Mundo Venidero**, que la risa con la que Hakadosh Baruj Hu hace reír a los malvados**, proporcionándoles alegrías **en este mundo**, para castigarles en el Mudo Venidero; mientras que el proverbio que dice **Sobre la risa, dije que es** [algo] **digno de alabanza**, **se refiere a la risa con la que Hakadosh Baruj Hu deleita a los justos en el Mundo Venidero**.

Rashi:

משחוק שמשחק עם הרשעים - שנותן להם שעה משחקת כדי להאכילן
חלקן ולטורדן מן העולם הבא:

Que la risa con la que Hakadosh Baruj Hu **ríe con los malvados. Se refiere a que les da un tiempo divertido, para hacerles consumir** en este mundo **su parte** de la recompensa por las buenas acciones que hayan realizado, **y de este modo excluirlos de su porción del Mundo Venidero.**

---

[10] וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי, אֶת-הַשִּׂמְחָה *Kohelet* 8:15
[11] וּלְשִׂמְחָה, מַה-זֹּה עֹשָׂה *Kohetel* 2:2

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Steinsaltz

David Yabo

Clase 9

17-05-22

Shabat 30[b]

(Parte de la clase no pudo grabarse)

Historia de la traducción del Shas Vilna:

Familia Romm[1]: (traducción de Google corregida por el rabino Kupchik)

Familia de impresores y editores en Vilna. La imprenta de la familia Romm, la más grande de Europa del Este en el siglo XIX, funcionó ininterrumpidamente durante más de 120 años. En el período central de su actividad, a partir de fines de la década de 1860, la imprenta atravesó un proceso de modernización, supervisado por Shemu'el Shraga Feigenzohn, rabino, empresario y administrador, que fue clave para su éxito. Feigenzohn dirigió la firma durante dos décadas a partir de 1867; también escribió una historia de la imprenta Romm bajo el seudónimo de Shafan ha-Sofer.

… Feigenzohn también trabajó para superar los obstáculos planteados por el censor, en ese momento, el converso Iakov Brafman, proporcionándole un "salario" regular, a cambio del cual Brafman examinaría cada libro destinado a la publicación antes de que se imprimiera. Feigenzohn introdujo la política de revisar el material tres veces para garantizar la precisión de los textos. Los libros se rediseñaron para atraer compradores y se puso en marcha una política de adquisición de derechos exclusivos de publicación. Feigenzohn dirigió el proyecto de lo que llegó a conocerse como el Talmud de Vilna, una producción caracterizada por una revisión escrupulosa y la adición de muchas variantes de lecturas y comentarios. A instancias suyas, se copiaron manuscritos en poder de varias bibliotecas para agregar comentarios inéditos a la nueva edición. En el apogeo de su producción, más de 100 impresores y 14 correctores de pruebas participaron en el proyecto. Hubo una respuesta sustancial a la solicitud de suscriptores en el otoño de 1879. La demanda de la nueva edición fue tan grande que se vendieron 22.000 copias del primer volumen en el primer año (1880). Las ventas se vieron obstaculizadas por pogroms en el sur de Rusia el año siguiente y por incendios que dañaron la planta y los libros en los depósitos. Se produjo una disminución en el número de suscriptores y ventas, pero todavía había 13.000 suscriptores cuando se imprimió el volumen final en 1886.

[1] https://yivoencyclopedia.org/printarticle.aspx?id=2210

Brafman, Iakov Aleksandrovich[2] (1825–1879)

Fue un notorio converso ruso del judaísmo y autor de la obra de judeofobia más exitosa e influyente en la historia rusa. Iakov Brafman nació en una familia judía pobre, creció casi sin educación y siendo rebelde, y chocó con el kahal (la comunidad judía autónoma) en su Kletsk natal. Ante el reclutamiento, optó por convertirse, convirtiéndose primero en luterano y luego en ortodoxo ruso... Para respaldar su afirmación de que las instituciones judías de Europa occidental estaban tramando la destrucción de la ortodoxia rusa, Brafman se centró en el kahal, la entidad comunal por excelencia de Europa oriental que fue abolida legalmente en 1844. Según él, el kahal utilizó la ética del Talmud para controlar en secreto a los judíos de Europa del Este y ***adoctrinarlos en obediencia incondicional a las autoridades judías gobernantes; también afirmó que a los judíos se les enseñó a odiar a la sociedad rusa.*** ... Brafman resumió sus puntos de vista en un libro titulado Evreiskie bratstva mestnye i vsemirnye (Hermandades judías, locales e internacionales; 1869) que reforzó ese mismo año con Kniga kagala: Materialy dlia izuchenia evreiskogo byta (El libro del Kahal: Materiales para el estudio de la vida judía), una colección que combina documentos hebreos falsificados, tergiversados y mal interpretados supuestamente tomados de los registros del kahal de Minsk de finales del siglo XVIII a principios del siglo XIX. Brafman amplió y publicó ambos libros en una edición de dos volúmenes, Kniga kagala: Vsemirnyi evreiskii vopros (El libro de Kahal: una cuestión judía internacional; 1879), que inmediatamente se convirtió en la introducción estándar a la vida y cultura judías para la burocracia imperial rusa. Los escritos de Brafman sobre el kahal y el Talmud dispusieron positivamente a las autoridades rusas hacia él, asegurándole el nuevo cargo de censor de libros judíos en Vilna, la membresía en la Sociedad Geográfica Imperial Rusa y una reputación entre los pensadores conservadores rusos. En la Rusia imperial tardía, las doctrinas antiliberales de Kniga kagala dieron forma a la mentalidad antisemita de la burocracia estatal... y, traducidas al francés, alemán y polaco, crearon un marco de referencia indispensable para el bestseller antisemita Protokoly sionskikh mudretsov (Protocolos de los Sabios de Sión; 1903).

[2] vivoencyclopedia

Cuando se habla del estudio crítico de las fuentes literarias, incluye también las del Talmud, aplicamos el principio ***Lectio difficilior potior*** (del latín, literalmente, *la lectura más difícil es la más fuerte*) es un principio de la crítica textual[3].

Es decir, cuando hay dos versiones de un texto una de las cuales es complicada, y la otra simple, una forma de verlo es que la forma más complicada es la original, ya que los copistas tenían por objetivo simplificar lo complejo.

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
yivoencyclopedia.org

David Yabo

[3] Rama de la filología cuyo cometido es editar textos de la forma más fiel posible al original, o a la voluntad del autor, procurando la eliminación de errores de transcripción

Clase 10

25-05-22

Shabat 30[b]

Continuación de la Clase 8

La Guemará resuelve la segunda contradicción:

הַצַּדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא. "וְשִׂבַּחְתִּי אֲנִי אֶת הַשִּׂמְחָה" — שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. "וּלְשִׂמְחָה מַה זֹּה עוֹשָׂה" — זוֹ שִׂמְחָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה. לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'". אָמַר רַב יְהוּדָה: וְכֵן

Asimismo, el versículo **Yo elogio la alegría**, se refiere a **la alegría** que proviene del cumplimiento **de una *mitzvá***, mientras que el versículo **Y la alegría, ¿qué es lo que hace?, se refiere a la alegría que no es** proveniente del cumplimiento **de una *mitzvá***. Vemos que ambos versículos destacan la importancia de la alegría que proviene del cumplimiento de una *mitzvá*, **para enseñarte que la Presencia Divina no se posa ni sobre** la persona que está sumida en la **tristeza**, **ni** en **la pereza**, **ni** en **la risa**, **ni** en **la frivolidad**, **ni** en **la charla**, **ni** en **las palabra fútiles**, **sino** que se posa sobre la persona que está **en un estado de alegría** proveniente del cumplimiento **de una *mitzvá***, **como dice el versículo**[1] con respecto al Profeta Elisha, quien solicitó: **"Pero ahora traedme un músico". Y ocurrió que cuando tocaba el músico, posó sobre él la mano de Hashem**. Vemos, que Elisha quiso alegrarse por medio de la música y así cumplir la *miztvá* de que Presencia Divina se posase sobre él. Efectivamente esta alegría que le produjo la música, considerada proveniente del cumplimiento de una *mitzvá*, le elevó a un nivel de profecía y a que la Presencia Divina se posara sobre él.

Rashi:

שמחה של מצוה - כגון הכנסת כלה:

La alegría del cumplimiento **de una *mitzvá*, como llevar a la novia** a la *jupá*

Después de explicar los Rashi se profundizará sobre *Simjá shel Mitzvá*

[1] וְעַתָּה, קְחוּ לִי מְנַגֵּן; וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן, וַתְּהִי עָלָיו יַד יי *Melajím* II 3:15

שחוק - שחוק ממש שאין דעת שוחק מיושבת עליו ואפילו אינו של לצון מ"מ אין בו יישוב:

La risa. Se refiere a **la risa en sí** misma. **Pues quien se ríe no tiene serenidad; y aunque no sea** una risa **de bromas, aun así,** la persona **no dispone de serenidad**.

קלות ראש - לצון:

Frivolidad. Bromas.

קחו לי מנגן - מצוה היא להשרות עליו שכינה:

Traedme un músico. Se considera una mitzvá el hecho de hacer posar sobre él la Presencia Divina

Hay manuscritos que no tienen las palabras *shel mitzvá*, y solamente *dvar simjá*

Impresión de Basilea, 1581[2]

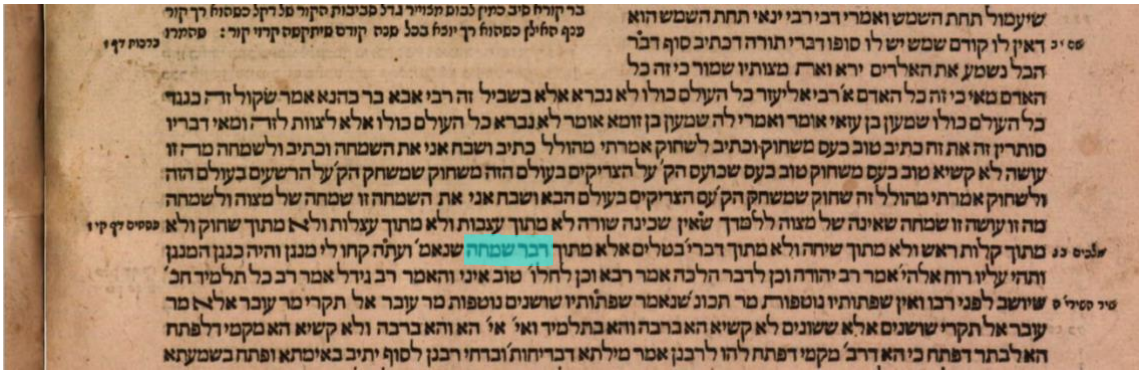

Lo que dice la *baraitá* es que la *shejiná* viene por la alegría, no por la *miztvá*.

Hasta esta época ninguna impresión contenía la expresión *shel mitzvá*, salvo uno:

Manuscrito de Munich 1342[3]

Es a partir de la edición impresa de Ámsterdam de 1645[4] cuando se agregan ambas

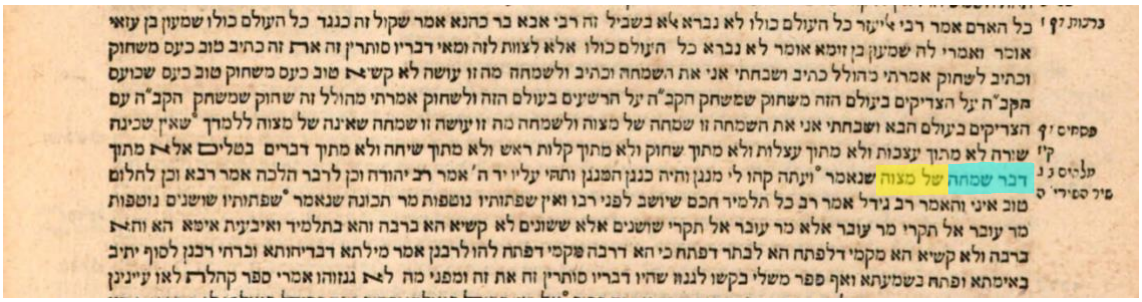

[2] Digitale Sammlungen
[3] Digitale Sammlungen
[4] Digitale Sammlungen

Hay un *perush* muy importante llamado *Jojmat Shlomo*, del Rabino Shlomo Luria[5],

Shabat 30[b]

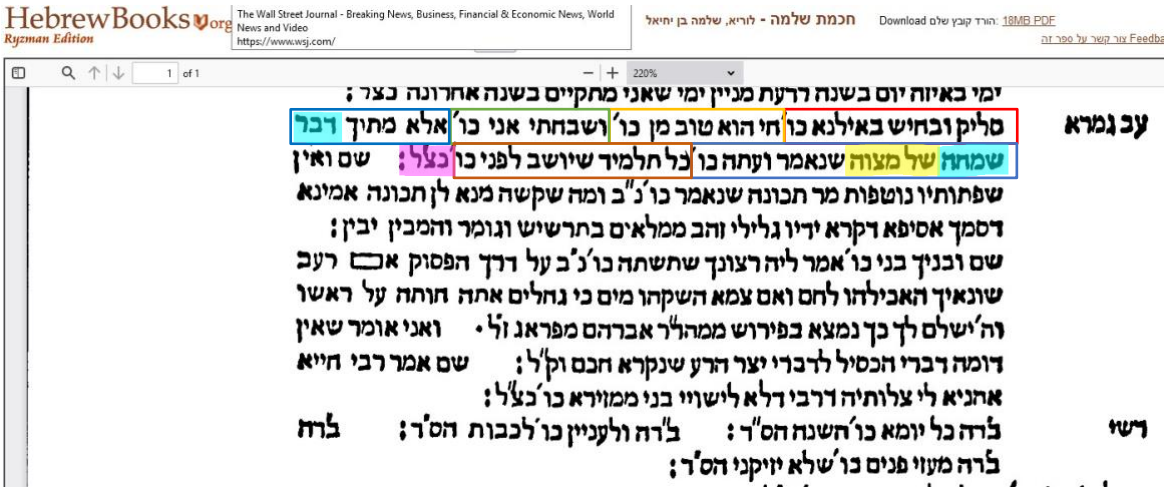

Cita a <u>cinco *mekorot*</u>, las cuales está corrigiendo, para decir al final "así tiene que ser".

Unos ejemplos de la influencia del Rabino Shlomo Luria:

Subió e hizo ruido en los árboles, etc. Aquí vemos como la opinión de Luria prevalece y en la versión impresa se añade סליק, que aparecía en los manuscritos y no en las anteriores ediciones impresas.

También corrige porque un perro **vivo él vale más que**[6], añadiendo הוא en la Guemará impresa, en base a los manuscritos

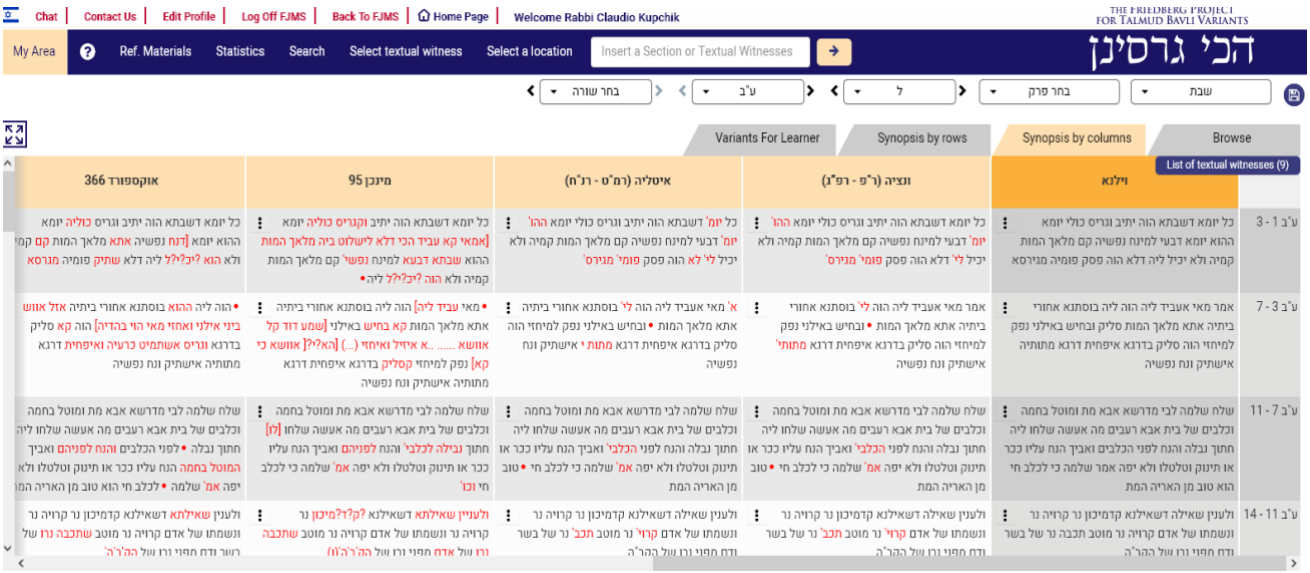

[5] Al final de la clase un breve resumen sobre su obra.
[6] Para ver todo el texto, en la Clase 5

Retomando el tema de *davar simjá shel mitzvá*, vemos como en otras ediciones manuscritas sí figuraba toda la frase, no así en las impresas. Por lo que el Rabino Luria acabó por añadirla al Shas Vilna

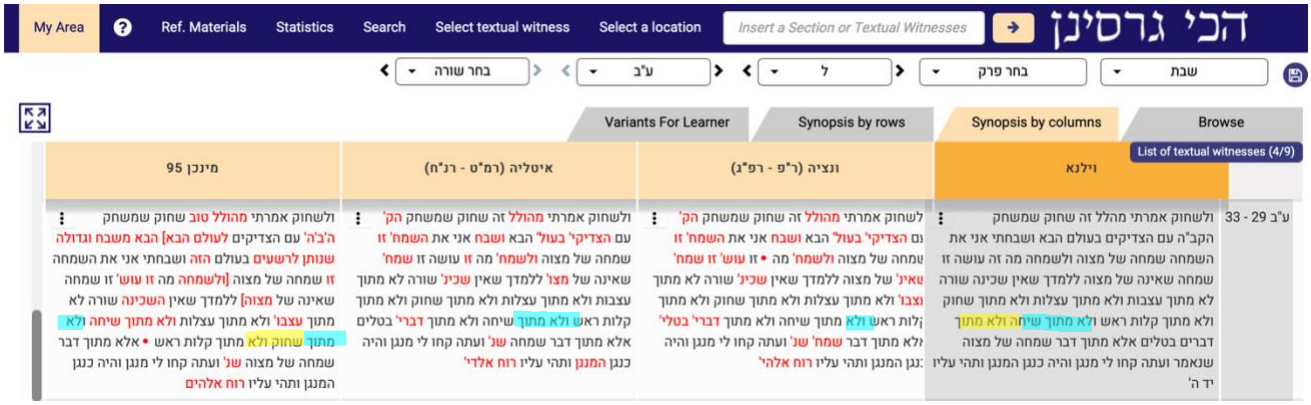

Sin embargo, en ocasiones elimina algunas palabras como por ejemplo en "*kol talmid* (*jajam*) *sheioshev lifnéi rabó*", Rab Shlomo Luria quita la palabra *jajam* ya que no figuraba en los manuscritos. Aunque se añadiría más tarde al Shas Vilna. La razón de que quitase la palabra *jajám* pudo ser le parecía que *talmid jajam* (alumno muy avanzado), era muy importante como para tener temor o amargura

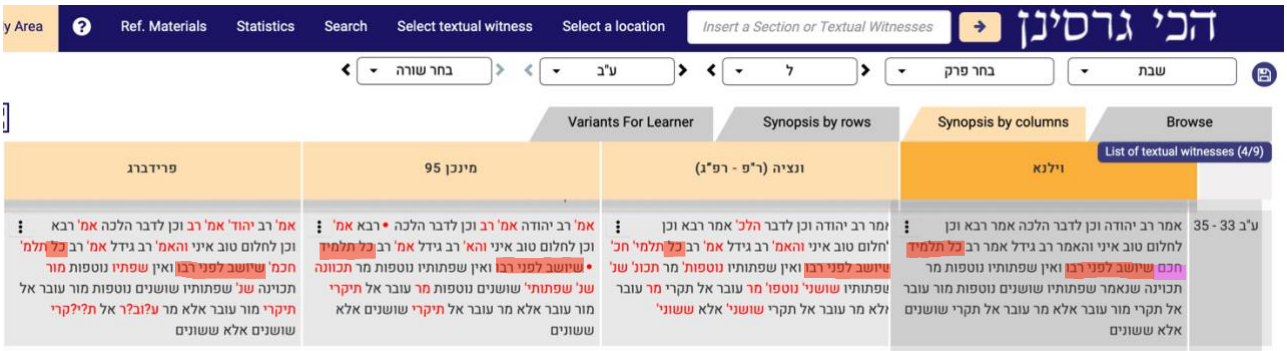

El texto de la baraita que tenemos nosotros en la Guemará como prueba[7] del tema de que la *simjá* de *mitzvá* es la que debe incluirse suena a un *makor* que aparece en la *tosefta* sobre *berajot*

תוספתא ברכות (ליברמן) ג'

כא אין עומדין להתפלל לא מתוך סיחה ולא מתוך השחוק ולא מתוך קלות ראש אלא מתוך דברים של חכמה. וכן לא יפטר אדם

No hay que ponerse de pie para rezar la Amidá, **no por conversación, no para palabrería, ni con cabeza liviana, sino con una actitud**

Esta es una expansión de Mishná Berajot 5 *mishná alef*:

א אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כֹּבֶד רֹאשׁ. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִים שָׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְּלִים, כְּדֵי שֶׁיְּכַוְּנוּ אֶת לִבָּם לַמָּקוֹם.

No hay que ponerse de pie para rezar la Amidá **sino con sumisión** a Hashem. **Los devotos de antaño permanecían** meditando **una hora** en el lugar donde iban a rezar antes de empezar la Amidá, **y** solo entonces **rezaban para poder dirigir sus corazones hacia su Padre en los Cielos**.

[7] Sefaria

Otro *makor*[8]

Yoná ben Amitáy fue a hacer los *regalim*, entró en la festividad de *Simjat bet Shoeva*[9] (Sukot), **y la *shejiná* vino sobre él** (recordemos que la *shejiná* solo viene cuando hay una actitud positiva). **Se enseña que la Presencia Divina no se presenta si no hay un corazón alegre**. [nota: no vemos que hable de *mitzvá*, sino de alegría]. **¿De dónde viene esto? Cuando tocaba el músico le venía el espíritu de Di-s**

Cuando uno tiene un espíritu de celos, y tiene celos de su esposa, y le quiere someter a la prueba de la *sotá*, que no lo haga **por conversación, no para palabrería, ni con cabeza liviana, sino con pavor**, ya que es un tema serio

La Guemará toma esta frase para resaltar el tema de la *Shejiná*, fusionando dos textos tanaíticos - ... לֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה y el de Yerushalmi que es el específico que habla de la actitud propia de la alegría.

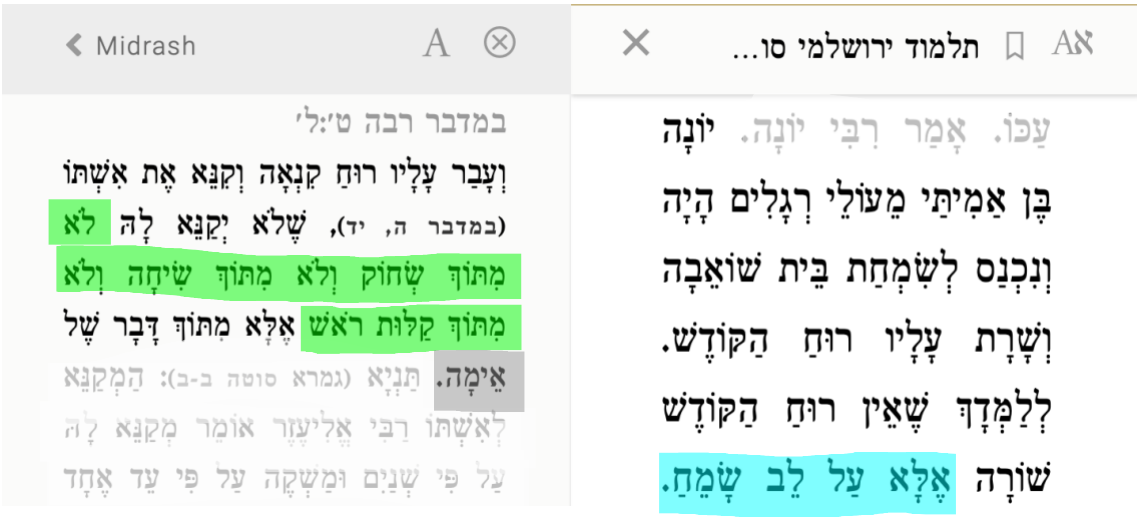

La Guemará cita otras circunstancias en las que se pone de manifiesto la importancia de la alegría:

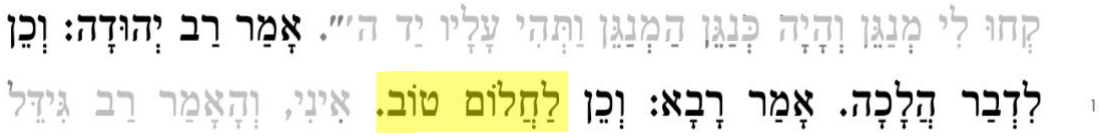

Dijo Rav Yehuda: **Y, asimismo,** la alegría es conveniente **para** el estudio de **las leyes** de la Torá, **Dijo Rava**: **Y, asimismo,** la alegría es conveniente **para** que quien se acueste a dormir tenga **un buen sueño**.

לחלום טוב - אם בא לישן מתוך שמחה מראין לו חלום טוב:

Para un buen sueño. Si se va a dormir cuando está alegre, le muestran un buen sueño

---

[8] Talmud Yerushalmi Suká

[9] La libación del agua. Consistía en traer el agua del manantial del Guijón para traerla sobre el altar. Se decía de esta festividad que, quien no la vio no había visto realmente la alegría

Steinsaltz:

עליו יד ה"" (מלכים ב' ג, טו). אמר רב יהודה: וכן הוא, שיש להקדים דברי בדיחות ושמחה לפני אמירת דבר הלכה. אמר רבא: וכן יש לאדם להיות בשמחה לפני השינה אם רוצה שיחלום בשנתו חלום טוב.

Dijo Rav Yehuda: Antes hay que contar unos chistes y temas alegres, antes de comenzar con palabras de Halajá. Y dijo Rava: y también el hombre debe estar contento antes de ir a dormir para un buen sueño.

La Guemará pregunta:

לִדְבַר הֲלָכָה. אָמַר רָבָא: וְכֵן לַחֲלוֹם טוֹב. אִינִי, וְהָאָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁיּוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבּוֹ וְאֵין שִׂפְתוֹתָיו נוֹטְפוֹת מָר, תִּכָּוֶינָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נוֹטְפוֹת מוֹר עוֹבֵר": אַל תִּקְרֵי "מוֹר עוֹבֵר", אֶלָּא "מָר עוֹבֵר". אַל תִּקְרֵי "שׁוֹשַׁנִּים", אֶלָּא "שֶׁשּׁוֹנִים". לָא קַשְׁיָא: הָא בְּרַבָּה וְהָא בְּתַלְמִידָא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא

¿No es así[10] como dices, que la alegría es conveniente para el estudio de la Torá? **Pero**, ¿cómo puede ser? **¡Si enseñó Rav Guidal en nombre de Rav** respeto a la forma en la que se debe estudiar la Torá: **Todo *talmid jajam* que está sentado delante de su maestro** para estudiar Torá, **y sus labios no gotean amargura** por temor al Cielo, ¡éstos **serán quemados** con el fuego infernal!, **pues die el versículo**[11]: **Sus labios son** [como] **rosas** (*shoshanim*) **que destilan mirra** (*mor over*). **No leas "*mor over*"** (mirra), como está escrito, **sino**, a modo de *derashá*, lee ***"mar over"*** (una amargura pasajera); y, asimismo, **no leas "*shoshanim*"** (rosas), como está escrito, **sino**, a modo de *derashá*, **lee "*sheshonim*"** (que estudian), y así has de leer el versículo: "al estudiar, sus labios gotean una amargura pasajera". Vemos, pues, que para el estudio de la Torá no es alegría lo que se requiere, sino temor y seriedad.

Rashi:

נוטפות מר - מרירות מחמת אימה:

Destilan amargura. Una amargura debida al temor del Cielo

---

[10] Pregunta que introduce un cuestionamiento

[11] לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם, מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים; שִׂפְתוֹתָיו, שׁוֹשַׁנִּים--נֹטְפוֹת, מוֹר עֹבֵר *Shir HaShirim* 5:13

La Guemará responde:

"שֶׁשּׁוֹנִים". לָא קַשְׁיָא: הָא בְּרַבָּה וְהָא בְּתַלְמִידָא. וְאִיבָּעֵית אֵימָא הָא
וְהָא בְּרַבָּה, וְלָא קַשְׁיָא: הָא מִקַּמֵּי דְּלִפְתַּח, הָא לְבָתַר דְּפִתַּח. כִּי הָא
דְּרַבָּה מִקַּמֵּי דְּפָתַח לְהוּ לְרַבָּנַן אָמַר מִילְּתָא דִּבְדִיחוּתָא וּבָדְחִי רַבָּנַן,
לְסוֹף יָתֵיב בְּאֵימְתָא וּפָתַח בִּשְׁמַעְתָּא. וְאַף סֵפֶר מִשְׁלֵי בִּקְּשׁוּ לִגְנוֹז

No hay contradicción entre lo que dijo Rav Yehuda y lo que enseñó Rav Guidal, en nombre de Rav; pues **aquella** enseñanza de Rav Yehuda -que la alegría es conveniente para el estudio de la Torá-, **se aplica al maestro**, **mientras que esta** enseñanza de Rav Guidal, en nombre de Rav –que un espíritu de temor y seriedad es el apropiado para el estudio de la Torá-, **se le aplica al alumno**. Otra respuesta: **Y si quieres** otra respuesta, **di que tanto esta** enseñanza de Rav Yehuda **como aquella** de Rav Guidal en nombre de Rav se **aplican al maestro**, **y** a pesar de que éstas son dos ideas opuestas**, no se contradicen** una a la otra, ya que **esta** enseñanza, la de Rab Yehuda **se debe aplicar antes de que** el maestro **empiece** a dar la lección, mientras que aquella, la de Rav Guidal, en nombre de Rav, **se debe aplicar después de que** el maestro **haya empezado** a dar la lección**, tal como** solía hacer **Raba**, que **antes de comenzar** a impartirles una lección **a sus alumnos decía algo gracioso** (con humor), **y los alumnos se alegraban**, lo que les ayudaba a concentrarse y captar mejor la lección; **finalmente, se ponía** serio, **en un estado de temor** a Hashem **y comenzaba** a impartir **la lección.**

Rashi:

ובדחי רבנן - נפתח לבם מחמת השמחה:

Y los alumnos se alegraban. **Se abrían sus corazones** para captar mejor la lección **gracias a la alegría**

Jojmat Shelomo[12]

Salomon Luria (1510 - 1573) (hebreo: שלמה לוריא) fue uno de los grandes *poskim* asquenazíes (decisores de la ley judía) y maestros de su tiempo. Es conocido por su trabajo de *halajá*, *Yam Shel Shlomo* y su comentario talmúdico *Jojmat Shlomo*. Luria también se conoce como "**Maharshal**" מהרש"ל (abreviatura hebrea: Nuestro Maestro, el rabino Solomon Luria), o "Rashal" רש"ל

La familia Luria afirma ser descendiente de Rashi. El Maharshal se desempeñó como rabino en Brisk y en varias comunidades lituanas durante 15 años abrió su propia yeshivá. El edificio, conocido como el *shul del Maharshal*, permaneció intacto hasta la Segunda Guerra Mundial.

Yam Shel Shlomo, la obra principal de halajá de Luria, fue escrita sobre dieciséis tratados del Talmud; sin embargo, existen hoy sólo en siete. En él, Maharshal analiza *sugiot* (pasajes) clave y decide entre varias autoridades sobre la *halajá* práctica. El Maharshal, como es bien sabido, se opuso al método de Isserles de presentar las reglas *halájicas* sin discutir su derivación. Él escribió el *Yam Shel Shlomo* para "sondear las profundidades de la *halajá*" y aclarar el proceso por el cual se alcanzan esas halajot.

Jojmat Shlomo es una glosa y comentarios sobre el texto del Talmud. Una función de esta obra es corregir errores textuales. Para establecer el texto correcto, Maharshal analizó las ediciones publicadas del Talmud, así como los comentarios de Rashi, Tosafot y otros Rishonim. Sus comentarios fueron publicados más tarde por su hijo; una versión abreviada de *Jojmat Shlomo* aparece en casi todas las ediciones del Talmud hoy, al final de cada tratado. La versión original, impresa por separado, es mucho más extensa y ahora se ha vuelto a publicar en la edición Metivta/Oz ve-Hadar del Talmud.

El Maharshal también escribió:

Yeri'ot Shlomo, un super comentario sobre el comentario de Rashi sobre la Torá (de hecho, un comentario sobre el super comentario de Elijah Mizrachi sobre Rashi).

Amudei Shlomo, un comentario sobre *Sefer Mitzvot Gadol* ("SeMag") del rabino Moses ben Jacob de Coucy.

Una colección de Responsas.

[12] Traducido y resumido de Wikipedia

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Digitale Sammlungen
Hebrew Books
Haji garzinan

David Yabo

Clase 11

31-05-22

Shabat 30[b]

Sobre lo estudiado en la Clase 10, regresamos al *mitzvá shel simjá*

Impresión de Basilea, 1581[1]

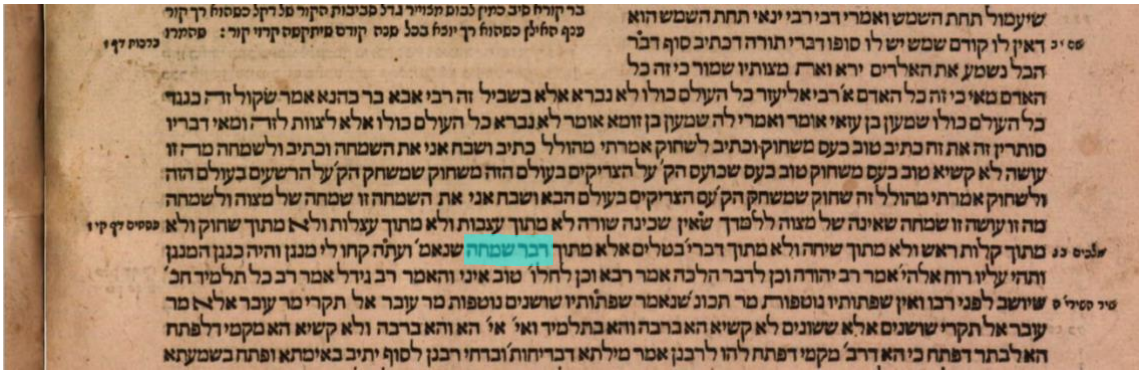

Lo que decía la *baraitá* es que la *shejiná* viene por la alegría, no por la *miztvá*.

Analizando la explicación de Rashi vemos que escribe lo siguiente:

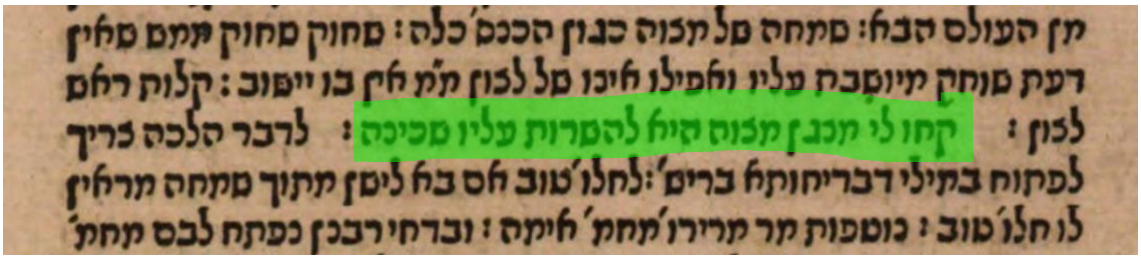

Traedme un músico; se considera una *mitzvá* el hecho de **hacer posar sobre él la *shejiná*.**

Es decir, vemos cómo Rashi refleja el problema por el cual se incorpora el tema *shel mitzvá* en la baraita.

El texto actual fue corregido entre la edición de Basilea y la de Ámsterdam (1645) por el comentario de Rab Shlomo Luria (ver Clase 10)

[1] Digitale Sammlungen

En base a la *Mishná*[2] que dice אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבד ראש, la baraita expande y dice מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש

En la *tosefta* es *davar shel jojmá*

שבת ל׳ ב
תלמוד מהדורת ויליאם...

— זוֹ שִׂמְחָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל מִצְוָה. לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַתָּה קְחוּ

תוספתא ברכות ג׳

כא אין עומדין להתפלל [לא] מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של חכמה וכן לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך דברים בטלים ולא מתוך

תלמוד ירושלמי סו...

עַכּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. יוֹנָה בֶּן אַמִּיתַי מֵעוֹלֵי רְגָלִים הָיָה וְנִכְנַס לְשִׂמְחַת בֵּית שׁוֹאֵבָה וְשָׁרָת עָלָיו רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שׁוֹרָה אֶלָּא עַל לֵב שָׂמֵחַ. מַה טַעֲמָא. וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי בִּנְיָמִן בַּר

Bablí | Baratita en la Tosefta[3] | Yerushalmi

Para enseñarte que la Presencia Divina no se posa ni sobre la persona que está sumida en la **tristeza**, **ni** en **la pereza**, **ni** en **la risa**, **ni** en **la frivolidad**, **ni** en **la charla**, **ni** en **las palabra fútiles**, **sino** que se posa sobre la persona que está **en un estado de alegría** proveniente del cumplimiento **de una *mitzvá***	**Uno se pone de pie para rezar** la Amidá no **para conversación, no para palabrería, ni con cabeza liviana**, **sino con jojmá** [No por *simjá*, sino por *jojmá*]	**Yoná ben Amitáy era de los que hacían aliá** a Jerusalén durante los peregrinajes. **Entró a ver la simját Beit Shoevá y el rúaj hakodesh vino sobre él. Aprendemos que no hay Rúaj haKodesh** sobre nosotros **si no hay un corazón alegre** (*simjá*). **La prueba: cuando tocó el músico le vino el Rúaj haKodesh.**

Bavli Shabat 30b es la fusión de elementos de la Tosefta y el Yerushalmi

לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַתָּה קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה׳".

[2] Talmud Yerushalmi Suká
[3] Berajot 3 Cap. 21

La siguiente baraita aparece en tres lugares del Babli, y en cada uno es un poco distinta

1º lugar: ***Berajot*** [4] 31[A]:

יא ומוֹעֲלִין בּוֹ. רַבָּנַן עָבְדִי כְּמַתְנִיתִין, רַב אָשֵׁי עָבֵיד כְּבָרַיְיתָא. תָּנוּ רַבָּנַן:
אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל לֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת, וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת, וְלֹא מִתּוֹךְ
שְׂחוֹק, וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה, וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ, וְלֹא מִתּוֹךְ דְּבָרִים
יב בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. וְכֵן לֹא יִפְטֹר אָדָם מֵחֲבֵרוֹ לֹא

Enseñaron nuestros sabios en una Baraitá: **No hay que ponerse de pie para rezar en medio de** un estado de **tristeza, ni de dejadez, ni en medio de un estado de risas, ni en medio de una charla** jocosa, **ni en** un estado de **ligereza, ni en medio de** hablar **palabras vanas**, **sino** que uno se debe disponer a rezar **con alegría** que causa el cumplimiento **de una *mitvzá***

No tiene לְלַמֵּדָהּ ni tampoco la prueba del כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן. Los elementos que habíamos visto en la baraita compuesta de Shabat que viene de Yerushalmi no figuran.

La diferencia entre esta baraita de Berajot y la de Shabat es que en esta última dice sin *shjinat shorá*, porque está influenciada con la de Yerushalmi *Suká*. Lo único que incorpora es el tema de *simját shel mitzvá*.

Ahora bien, lo anterior se refiere al Shas Vilna. ¿Qué dicen los manuscritos sobre esto?

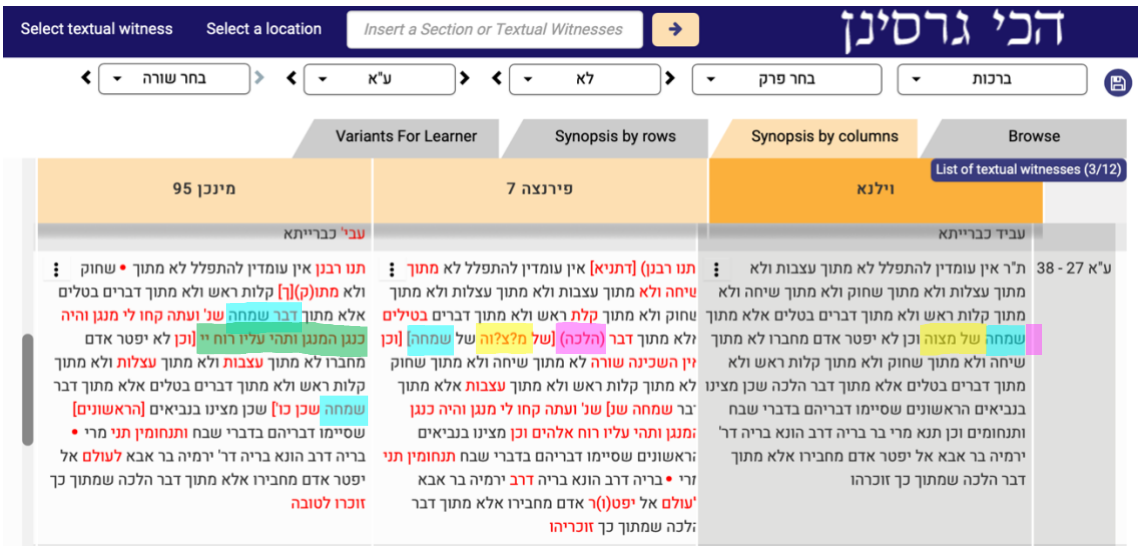

[4] Berajot 31[A] Sefaria

Manuscrito de Venezia

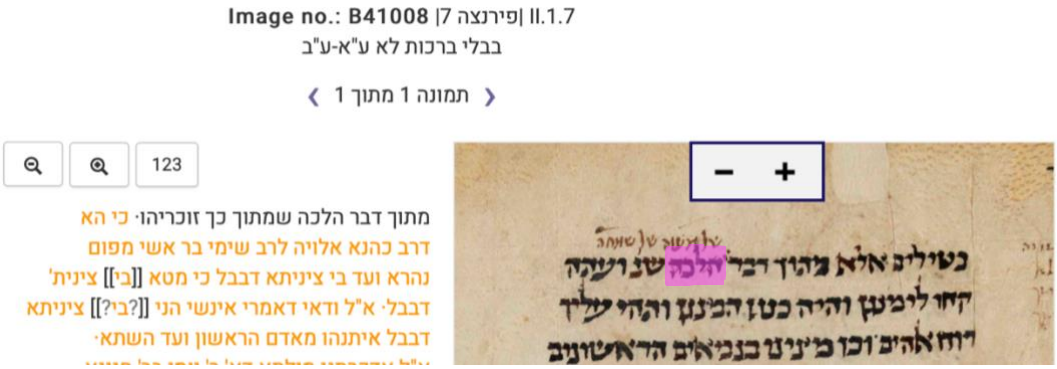

En el manuscrito de Venezia vemos escrita la palabra *halajá*, y lo más interesante es que está tachada.

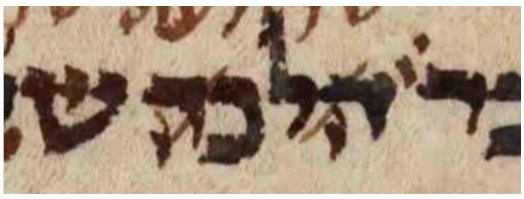

Sin embargo, no es la misma pluma sino otra persona que estudió el texto después, para añadir *shel mitzá* *shel shimjá* como podemos observar encima.

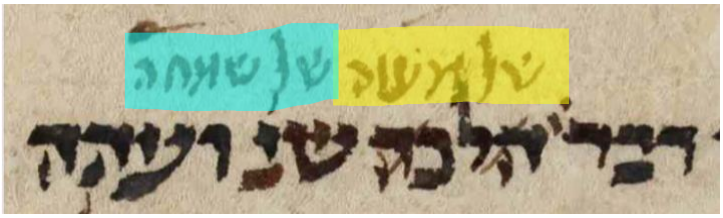

En el margen derecho, podemos leer una nota añadida posteriormente al manuscrito

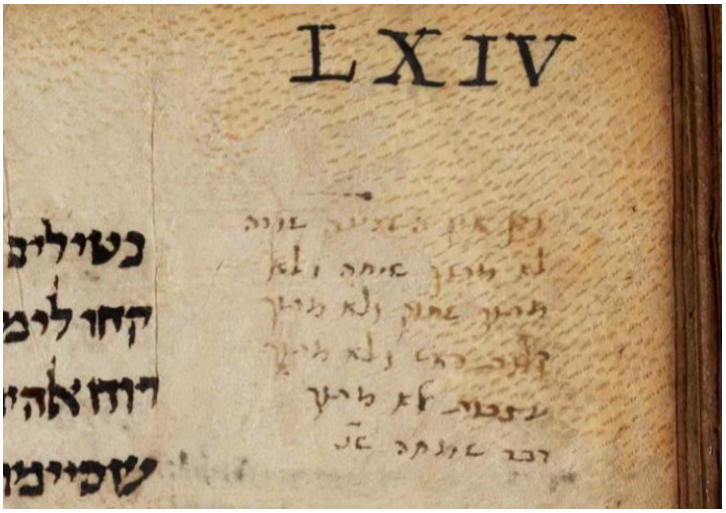

שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה
לֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה
וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק
וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ
וְלֹא מִתּוֹךְ עַצְבוּת
אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה
שֶׁנֶּאֱמַר

Para enseñarte que la Presencia Divina no se posa ni sobre no **para conversación, no para la risa, ni con cabeza liviana, ni de dejadez, sino** que uno se debe disponer a rezar **con alegría**

Continuamos analizando el resto de manuscritos

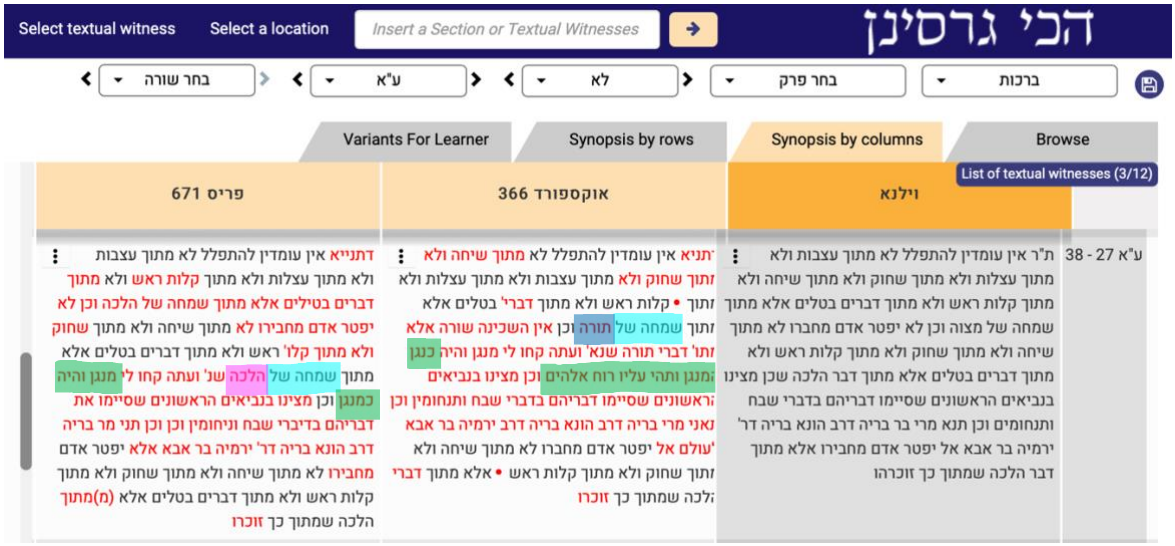

3º lugar: *Pesajim* 117[A]

Tercera aparición de la baraita en el Babli

En *Pesajim* y en *Berajot* se abre introducción como baraita, no así en *Masejet Shabat*

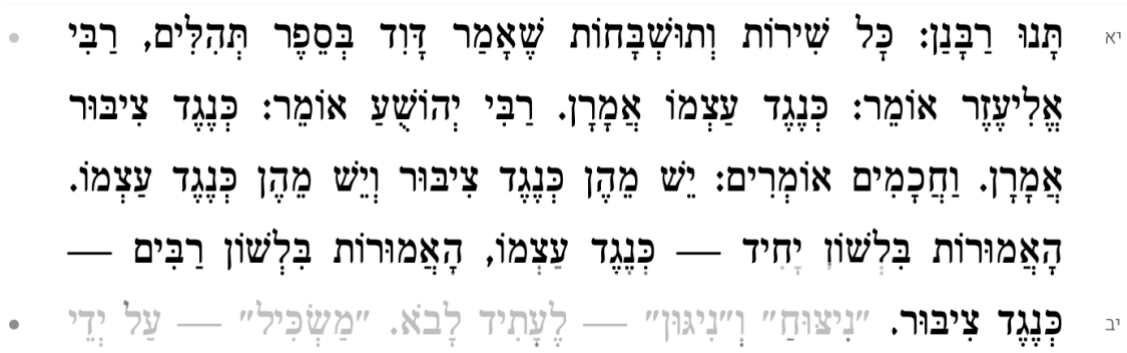

Enseñaron nuestros Sabios: Todas la canciones y alabanzas que compuso David en Tehilim, Rabí Eliezer dice: lo hizo de mutuo propio. Rabí Yehoshúa dice que lo hizo para la gente. *Jajamim* dicen: algunos fueron para la gente y otros por mutuo propio. Las que están en singular fue para él mismo, y las que están en plural para el público.

Continúa Pesajim:

תוּרְגְּמָן. "לְדָוִד מִזְמוֹר" — מְלַמֵּד שֶׁשָּׁרְתָה עָלָיו שְׁכִינָה וְאַחַר כָּךְ
אָמַר שִׁירָה. "מִזְמוֹר לְדָוִד" — מְלַמֵּד שֶׁאָמַר שִׁירָה וְאַחַר כָּךְ שָׁרְתָה
יג עָלָיו שְׁכִינָה. לְלַמֶּדְךָ שֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה, לֹא מִתּוֹךְ עַצְלוּת וְלֹא
מִתּוֹךְ עַצְבוּת וְלֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ
דְּבָרִים בְּטֵלִים, אֶלָּא מִתּוֹךְ דְּבַר שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה. שֶׁנֶּאֱמַר: "וְעַתָּה
יד קְחוּ לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד ה'". אָמַר רַב יְהוּדָה

Cuando dice en la introducción ***Le David Mizmor***, **aprendemos que** primero **vino la *shejiná* sobre él**, lo inspiró **y a través de ella compuso**. Si es ***Mizmor le David***, **aprendemos que** primero de su propio corazón **compuso la *shirá*, y después vino sobre él la *shejiná*.**

Para enseñarte que la Presencia Divina no se posa ni sobre la persona que está sumida en la **pereza, ni** en **la tristeza, ni** en **la risa, ni** en **la frivolidad, ni** en **las palabra fútiles**, **sino** que se posa sobre la persona que está **en un estado de alegría** proveniente del cumplimiento **de una *mitzvá* Como está dicho: cuando tocó el músico le vino el Rúaj haKodesh.**

La gran pregunta, ¿es *simjá* o es *simjá shel mitzvá*?

Comprobamos que en el de **Munich 6** no aparece la palabra *shel miztvá*

En **Munich 95**, el manuscrito completo del Talmud, en Masejet Shabat sí tiene *simjat shel mitzvá*, pero aquí solamente *simjá*.

Tampoco figuran en el resto de manuscritos, pero si en Oxford y Vaticano

Vemos que la mayor parte de los testigos del texto no tienen *shel mitzvá* en *Pesajim*.

<u>En resumen</u>: El tema *shel mitzvat* corresponde al *Masejet de Shabat*, porque es el énfasis de la *suguiá* en Shabat. Quiere mostrarte que *simjá shel mitzvá* es buena. En otros lugares no es relevante, por ejemplo, en *Masejet Berajot* se centra más en como rezar y la actitud de Amidá (*dvar jojmá*), y en Pesajim igualmente le preocupa la actitud para que venga la *shejiná* para rezar (*lev sameaj*).

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Digitale Sammlungen
Bavli.genizah.org

David Yabo

Clase 12

7-06-22

Shabat 30[b]

En los siguientes *midrashim*, compuestos entre los años 1000 – 1100, se encuentra parte de la baraita de *simjá shel mitzvá*, y aparece casi como en el Yerushalmi con algún agregado.

מדרש אגדה, בראשית מ"ח:י"

ב וישק להם ויחבק להם. שרצה לשמוח כדי שתשרה שכינה עליו, שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו (רוח אלהים) [יד ה'] (מ"ב ג טו) וכשראה

במדבר רבה ט'

ז וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ (במדבר ה, יד), שֶׁלֹּא יְקַנֵּא לָהּ לֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ אֶלָּא מִתּוֹךְ דָּבָר שֶׁל אֵימָה. תְּנִיא (גמרא סוטה ב-ב): הַמְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מְקַנֵּא לָהּ עַל פִּי שְׁנַיִם

מדרש לקח טוב, בראשית כ"ז:י"

א **והבאת לאביך ואכל בעבר אשר יברכך לפני מותו.** שאין שכינה שורה אלא מתוך שמחה. שנא' ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים (מ"ב ג טו).

Midrash Agada Bereshit	Bamidbar	Midrash lqj tov
Los besó y los abrazó[1]. Quiso ponerse contento para que descienda sobre él la *shejiná*. No se posa la *shenijá* sobre la tristeza, ni sobre la pereza, solo sobre la alegría. Como está dicho: cuando tocó el músico le vino el Rúaj Elokim[2] [Yad haShem]	Cuando uno tiene un espíritu de celos, y tiene celos de su esposa, y le quiere someter a la prueba de la *sotá*, que no tenga celos por ella, no por risa, ni por conversación, ni con cabeza liviana, sino con pavor.	Y tú se presentarás a tu padre para que coma para que te bendiga antes de morir[3] No se posa la *shenijá* sino es sobre la alegría Como está dicho: cuando tocó el músico le vino el Rúaj Elokim

[1] Refiriéndose a uno de los personajes de Bereshit, presumiblemente Yaakov que se despide de Laván

[2] Algunas versiones tienen esta expresión. Podría ser debido a la influencia del Targum (traducción del Tanaj al arameo) de Bereshit

El *meturguemam*, tanto en Eretz Israel como fuera, se encargaba de ir traduciendo la Torá al arameo conforme se leía o cantaba. En un principio, se traducía espontáneamente, pero acabó por escribirse, por lo que existen distintas traducciones.

[3] *Bereshit* 27:10

En el Jasidismo de Breslev[4]

"...שמחה גרידא מהווה אפוא ההכנה היותר ראויה לתורה ולקבלת מדורו של ה'. דברים אלה מעוגנים היטב בדברי חז"ל הידועים: "אין שכינה שורה לא מתוך עצבות ... אלא מתוך דבר שמחה של מצווה "(שבת ל.) הגמרא מסתמכת בכך על הפסוק הנאמר באלישע הנביא: ועתה קחו לי מנגן, והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב,ג) - שמתוך אותה שמחה החל מתנבא. לכאורה אין המדובר באלישע בשמחה של מצווה ואם כן למה זה כתבה הגמרא "מתוך דבר שמחה של מצווה"? בשל כך מדייק רש"י שלא שבאה כאן השמחה מתוך דבר מצווה כלשהי, אלא שהשמחה באה במטרה של מצווה וכך פירש: "שמחה של מצווה - מצווה היא להשרות עליו שכינה". שאף אם עיקרה של השמחה אינה של מצווה, הריהי גורמת מצווה בהשראת השכינה.

אכן, התלמוד הירושלמי אינו גורס "שמחה של מצווה", שכן כל שמחה שהיא (אם אינה של הוללות) משמשת הכנה לקבלת השכינה, אלא שם, בירושלמי, הגרסה היא: אין רוח הקודש שורה אלא על לב שמח, ואף כאן בתלמוד הבבלי ביקש המהרש"א לשנות את הגירסה, מבלי להזכיר אפילו את הירושלמי. ולדעת המהרש"א יש לגרוס: "אין השכינה שורה ... אלא מתוך דבר שמחה" ותו לא. ללמד, שהשמחה כמידה טובה, הינה, יותר מכל מידה טובה אחרת, כלי לקבלת השכינה, רוח הקודש והתורה."

"...La mera alegría, por lo tanto, constituye la preparación más apropiada para la Torá y para la aceptación de la revelación de Di-s. Estas palabras están bien ancladas en las conocidas palabras de *jazal*: "La *Shejiná* no desciende, no por tristeza... sino por la alegría de la *mitzvá*" (Shabat 30[B]) La Guemará se basa en el verso dicho sobre el profeta Elishá: "**Y ahora traedme un músico, y fue así que cuanto tocaba el músico descendió sobre él la mano de Di-s**" (II Reyes 3) - y por aquella alegría empezó a profetizar. Aparentemente, en referencia a Elishá no se habla de la alegría de una *Mitzvá*, entonces porque lo escribió así la Guemara: "por la alegría de una *mitzvá*." Por eso Rashi explica - "es una *mitzvá* que descienda la *Shejiná* sobre él", que, aunque la esencia de la alegría no sea de una *mitzvá*, provoca una *mitzvá* inspirada en la *Shejiná*.

De hecho, el Talmud de Jerusalén no dice "alegría de mitzvá", ya que cualquier gozo (si no es de libertinaje) sirve en preparación para recibir la *Shejiná*, pero allí en el Yerushalmi, la versión es: "no se posa el Espíritu Divino sino sobre un corazón feliz", e incluso aquí en el Talmud de Babilonia pidió el Maharsha cambiar la versión, sin siquiera mencionar al Yerushalmi. En opinión del Maharsha, debería decir: "la *Shejiná* no desciende… sino por palabras de alegría" y nada más.

[4] breslev.org

Epstein[5], Y. N. - *Mabo* (introducción) *Lenusaj HaMishá*[6]

ו. חילופי־נוסחאות וחילופי־לשונות

חילופי־נוסחאות (Varianten)[1] – הם חילופים הנופלים בספר על־ידי טעויות במסירתו שבכתב ושבעל־פה.

חילופי־לשונות – "פנים אחרות" (Versionen) של התוכן, זאת אומרת עיבוד של "ספר" ידוע ע"י "תנא" אחר.

חילוף בין משנה שלנו ומשנה "חיצונית", ברייתא (ברייתות שבתוספתא, שבבבלי ושבירושלמי), הוא – "חילוף־לשון", כחילוף למשל שבין ספרי זוטא, שהוא "פנים אחרות" לספרי, ובין ספרי; או שבין מכילתא דרשב"י למכילתא דר' ישמעאל. וכשם שאין להגיה מס"ז לספרי, כך אין להגיה מתוספתא ובריתא למשנה, אפילו במקום שאין ההבדל אלא הבדל בלשון ולא בהלכה.

Habla sobre las variantes, cambio de *núsaj* o de lenguaje, “caen” en el libro por errores en su transmisión oral o escrita.

Jiluféi Leshnot, cambios de idioma, son tras caras o facetas del texto, versiones del contenido. Es decir, trabajos distintos dentro del proceso editorial del texto mismo. Por ejemplo; las versiones que tenemos de la baraita en Yerushalmi y en el Babli. Son versiones distintas trabajadas por el editor de cada una de las ediciones. Aquí no se da proceso de transmisión, sino distintas versiones de cada editor.

A pesar de esta diferencia, no se puede corregir un texto a otro. Son distintas versiones y tienen sentido en el contexto que se editaron. Ahora bien, si tenemos prueba de que hubo algún error a la hora de escribirla, entonces ahí podemos analizar cuál es el texto correcto.

[5] Wikipedia
[6] Hebrewbooks.org

La Guemará relata que los Sabios también quisieron enterrar otro libro escrito por el Rey Shlomó

ז לְסוֹף יְתֵיב בְּאֵימְתָא וּפְתַח בִּשְׁמַעְתָּא. וְאַף סֵפֶר מִשְׁלֵי בִּקְּשׁוּ לִגְנוֹז שֶׁהָיוּ דְּבָרָיו סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה. וּמִפְּנֵי מָה לֹא גְּנָזוּהוּ? אָמְרִי: סֵפֶר קֹהֶלֶת לָאו עַיְינִינַן וְאַשְׁכְּחִינַן טַעְמָא? הָכָא נָמֵי לִיעַיֵּין. וּמַאי דְּבָרָיו

Y también el libro de *Mishlé* quisieron enterrar los Sabios, **pues** percibieron **que sus proverbios se contradecían uno a otro. ¿Y por qué** finalmente **no lo enterraron?** Porque se **dijeron**: **El libro de *Kohelet*,** del que pensábamos que se contradecían alunas de sus enseñanzas, **¿acaso no profundizamos** en su estudio**, y encontramos el** verdadero **sentido** de sus versículos? Entonces, **con respecto a este libro** de *Mishlé*, **profundicemos también** en él y seguramente llegaremos a la misma conclusión.

La Guemará indaga cuál es la contradicción que aparece en Mishlé

קֹהֶלֶת לָאו עַיְינִינַן וְאַשְׁכְּחִינַן טַעְמָא? הָכָא נָמֵי לִיעַיֵּין. וּמַאי דְּבָרָיו סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה? — כְּתִיב "אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ", וּכְתִיב: "עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ". לָא קַשְׁיָא: הָא בְּדִבְרֵי תוֹרָה, הָא בְּמִילֵּי דְעָלְמָא. כִּי הָא דְּהָהוּא דַּאֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֲמַר לֵיהּ: אִשְׁתְּךָ אִשְׁתִּי, וּבָנֶיךָ בָּנַי. אֲמַר לֵיהּ: רְצוֹנְךָ שֶׁתִּשְׁתֶּה כּוֹס שֶׁל יַיִן? שָׁתָה וּפָקַע. הָהוּא דַּאֲתָא ח

¿Y con respecto al libro de *Mishlé*, **cuáles son los proverbios que se contradicen uno a otro?** La Guemará detalla: Por una parte, **está escrito** en un versículo[7]: **No respondas al necio según su necedad**, **y** por otra **parte, está escrito**[8]: **Responde al necio según su necedad**[9]. La Guemará resuelve esta aparente contradicción: En realidad**, no hay contradicción** entre estos proverbios; pues **este** versículo –Responde al necio según su necedad- **se refiere a los asuntos de Torá;** y **aquel** –No respondas al necio con su necedad-, **se refiere a los asuntos mundanos**, **tal como** sucedió una vez, **con cierto hombre que vino delante de Rabi, y le dijo: "Tu mujer es mi mujer, y tus hijos son mis hijos"**, con una intención de insinuarle que mantuvo relaciones prohibidas con su mujer y que él era el padre de sus hijos. Rabi simplemente **le dijo**: **"¿Quieres un vaso de vino?"** De esta forma ignoró por completo sus palabras, dado que este comentario no estaba relacionado con asuntos de Torá. Este hombre aceptó la invitación, **bebió** y el vino le **reventó** en el estómago (murió). Vemos, que por no tratase de asuntos de Torá, Rabi no le contestó a este necio según su necedad.

---

[7] אַל-תַּעַן כְּסִיל, כְּאִוַּלְתּוֹ *Mishlé* 26:4
[8] עֲנֵה כְסִיל, כְּאִוַּלְתּוֹ *Mishlé* 26:5
[9] Para que comprenda su torpeza

La Guemará expone el mérito de Rabi por el cual se salvó de ser difamado:

רְצוֹנֶךָ שֶׁתִּשְׁתֶּה כּוֹס שֶׁל יַיִן? שְׁתֵּה וּפְקַע. אָמַר רַבִּי חִיָּיא: אַהְנְיָא
לֵיהּ צְלוֹתֵיהּ לְרַבִּי דְּלָא לְשַׁוּוּיֵיהּ בְּנֵי מַמְזֵירֵי. דְּרַבִּי כִּי הֲוָה מְצַלֵּי
אָמַר: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ, שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם מֵעַזִּי פָּנִים
ט וּמֵעַזּוּת פָּנִים". בְּדִבְרֵי תוֹרָה מַאי הִיא? — כִּי הָא דְּיָתֵיב רַבָּן

Dijo Rabi Jiya: **Le sirvió a Rabi su rezo, para que sus hijos no fueran considerados *mamzerim*** por la difamación de aquel hombre, **pues cuando rezaba Rabi solía decir: Sea la voluntad procedente de Ti Hashem, nuestro Di-s, que me salves hoy de** personas **insolentes** (Rashi: para que no me dañen), **y de la insolencia**, (Rashi: para que no me imputen el calificativo de *mamzer*).

La Guemará ahora explica qué se considera un asunto de Torá, y en consecuencia se le responde al necio según su necedad:

ט וּמֵעַזּוּת פָּנִים". בְּדִבְרֵי תוֹרָה מַאי הִיא? — כִּי הָא דְּיָתֵיב[12] רַבָּן
גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ: עֲתִידָה אִשָּׁה שֶׁתֵּלֵד בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "הָרָה
וְיוֹלֶדֶת יַחְדָּיו". לִיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד, אָמַר: "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ"! אָמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָ דּוּגְמָתָן בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחְוִי לֵיהּ
י תַּרְנְגוֹלֶת. וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ: עֲתִידִים אִילָנוֹת

En asuntos de Torá, **¿cuál es** un ejemplo en el que se le puede contestar al necio según su necedad? La Guemará responde: **Es como** lo que **sucedió que estaba sentado Rabán Gamliel y disertó** sobre la siguiente enseñanza: **En un futuro** cuando venga Mashiaj, **la mujer parirá todos los días**, **pues está dicho** en el versículo[10]: **La** [mujer] **embarazada y la que da a luz, juntas,** que se interpreta a modo de *derashá* que cuando venga Mashiaj, en el mismo día que la mujer quede embarazada dará a luz el hijo que concibió el día anterior, de modo que si mantiene relaciones todos los días, podrá concebir y dar a luz todos los días. Al escuchar esto, **se burló de él cierto alumno**; **y objetó: ¡Pero**, si está escrito[11] en *Kohelet*: **¡No hay nada nuevo debajo del sol!,** entonces, ¿cómo puede ser que ocurra algo que hoy no se ha visto? Rabán Gamliel **le dijo**: **Ven y te mostraré algo parecido,** que existe **en este mundo**. **Salió y le mostró una gallina**, que es un ave que pone un huevo cada día. Vemos que, en un asunto de Torá, Rabán Gamliel sí le contestó al necio.

---

10 הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו *Yirmeyahu* 31:7

11 וְאֵין כָּל-חָדָשׁ, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ *Kohelet* 1:9

12 En arameo, algo que podríamos decir que es típico es el intercambio de letras ש por ת para entender la traducción al hebreo. De esta forma, דיתיב se transforma en דישיב, de *yoshev*, sentarse. La ד hace de ש ("que"); **que** estaba **sentado**

Rashi:

בדברי תורה - מותר לענות כאולתו:

En asuntos de Torá, **está permitido responder** al necio **según su necedad.**

הרה ויולדת יחדיו - ביום שהרה זה יולדת ולד אחר כמו תרנגולת וכיון שמשמשת בכל יום נמצאת יולדת בכל יום דהכי משמע קרא בכל עת שהיא מתעברת יולדת שממהרת לגמור צורת הולד לזמן מועט:

La (mujer) **embarazada y la que da a luz, juntas**. **En el día en que concibe a este** crío **da a luz a otro hijo, igual que una gallina. Y si** ella **mantiene relaciones todos los días, resulta que da a luz todos los días, pues así se interpreta el versículo: en todo momento en que ella concibe da a luz, puesse acelera la formación del feto** y se completa **en poco tiempo**.

בא ואראך - טרח לענותו כאולתו כדי להעמיד דברי תורה על מכונו:

Ven y te mostraré. Se molestó en contestarle según su necedad, con el fin de mantener la cohesión en los asuntos de Torá

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Breslev
Wikipedia
Hebrewbooks.org

David Yabo

Clase 13

14-06-22

Shabat 30[b]

La Guemará explica qué se considera un asunto de Torá, y en consecuencia se le responde al necio según su necedad:

ט וּמֵעַזּוּת פָּנִים". בְּדִבְרֵי תּוֹרָה מַאי הִיא? — כִּי הָא דְּיָתֵיב רַבָּן
גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ: עֲתִידָה אִשָּׁה שֶׁתֵּלֵד בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "הָרָה
וְיוֹלֶדֶת יַחְדָּיו". לִיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד, אָמַר: "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ"! אֲמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָּ דּוּגְמָתָן בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחְוִי לֵיהּ
י תַּרְנְגוֹלֶת. וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ: עֲתִידִים אִילָנוֹת

En asuntos de Torá, ¿cuál es un ejemplo en el que (Rashi: se le puede contestar al necio según su necedad?) La Guemará responde: **Es como** lo que **sucedió que estaba sentado Rabán Gamliel y disertó** sobre la siguiente enseñanza: **En un futuro** cuando venga Mashiaj, **la mujer parirá todos los días**, **pues está dicho** en el versículo[1]: **La** [mujer] **embarazada y la que da a luz, juntas**, que se interpreta a modo de *derashá* que cuando venga Mashiaj, (Rashi: En el día en que concibe a este crío da a luz a otro hijo, al igual que una gallina). Al escuchar esto, **se burló de él cierto alumno**; **y objetó: ¡Pero**, si está escrito[2] en *Kohelet*: **¡No hay nada nuevo debajo del sol!,** entonces, ¿cómo puede ser que ocurra algo que hoy no se ha visto? Rabán Gamliel **le dijo**: **Ven y te mostraré algo parecido,** que existe **en este mundo**. **Salió y le mostró una gallina**, que es un ave que pone un huevo cada día. Vemos que, en un asunto de Torá, Rabán Gamliel sí le contestó al necio.

En el siguiente manuscrito[3] de Rashi, vemos que es distinto al Rashi de Vilna (*ajer*):

מותר לעגות כאולתו: הרה ויולדת יחדיו. ביום שהרה זה יולדת
ולד אחר כמו תרנגולת וכיון שמשמשת בכל יום נמצאת יולדת בכל
יום דהכי משמע קרא בכל עת שהיא מתעברת יולדת שממהרת
לגמול לורת הולד לזמן מועט: בא ואראך. טרח לעגותו כאולתו

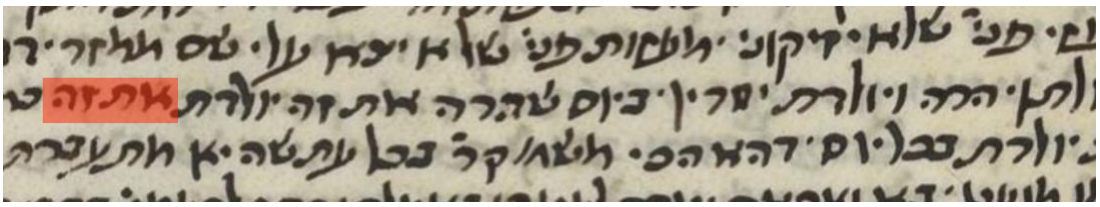

El día que se embarazó de este, éste es el que saca

---

1 הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו *Yirmeyahu* 31:7
2 וְאֵין כָּל-חָדָשׁ, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ *Kohelet* 1:9
3 Digi.vatlib.it

Sin embargo, en este otro manuscrito Rashi[4] con otra versión, la que mantiene Vilna

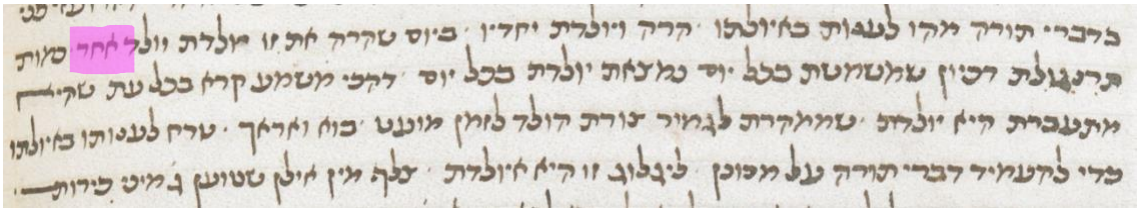

Existe un *perush*[5] donde se refiere al tema de la gallina

חידושי אגדות על שבת ל׳ ב

תלמוד מהדורת ויליאם דוידסון

יא **אחוי** ליה תרנגולת כו׳. עיין פירש״י אבל לא שיהיה הריון והלידה לולד א׳ ביום א׳ דזה בתרנגולים נמי אינו דאמרינן פ״ק דבכורות תרנגולת לכ״א יום ופירש״י שם לאחר שנתעברה מן התרנגול שוהה ביצתה ליגמר עד אחר כ״א יום עכ״ל ע״ש:

Demostró la gallina etc. Fíjate en el *perush* de Rashi pero no en el embarazo y en parir, el feto número 1 en el día 1, porque esto en las gallinas tampoco pasa. Porque decimos en el primer capítulo de *Masejet Bejorot*, el ciclo de parir es de 21 días. Rashi explicó ahí que después se embarazó del gallo se queda su huevo para completarse, hasta los 21 días. Hasta aquí sus palabras, fijarse allí.

Debido a esto, la explicación de Rashi más convincente sería *ajer* .

Rashi

בא ואראך - טרח לענותו כאולתו כדי להעמיד דברי תורה על מכונו:

Ven y te mostraré. Se esforzó en contestarle según su necedad, con el fin de mantener la cohesión en los asuntos de Torá (sobre sus cimientos)

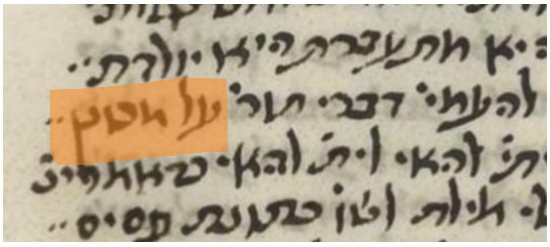

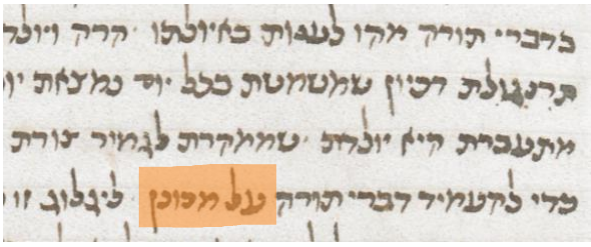

Sobre sus cimientos "*al mejonan*", figura en todos los manuscritos.

[4] British Library Or 5975 folio 55 Recto
[5] Sefaria

Jidushéi Agadot: Escrito por el rabino Shmuel Eliezer Edels, el Maharsha (1555 – 1631 Posen, Polonia), *Jidushéi Agadot* es un comentario sobre las porciones agádicas (no legales) del Talmud. El comentario refleja el vasto conocimiento de filosofía y Cabalá del autor.

La Guemará cita otro ejemplo:

תַּרְנְגוֹלֶת. וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ: עֲתִידִים אִילָנוֹת
שֶׁמּוֹצִיאִין פֵּירוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶּרִי" — מָה
עָנָף בְּכָל יוֹם אַף פְּרִי בְּכָל יוֹם. לִיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד, אָמַר:
וְהָכְתִיב "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ". אֲמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָּ דּוּגְמָתָם
בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחְוִי לֵיהּ צָלָף. וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ:

Y en otra ocasión, estaba sentado Rabán Gamliel y pronunció la siguiente enseñanza: **En un futuro,** cuando venga Mashíaj, **los árboles darán frutos todos los días, pues está dicho** en el versículo[6]: **Y crecerán ramas y fructificarán.** Este versículo se interpreta así: **Del mismo modo que las ramas** crecen **cada día, asimismo los** árboles darán **frutos cada día.** Al escuchar esto, **se burló de él cierto alumno;** y **objetó**: **¡Pero, si está escrito** en *Kohelet* **No hay anda nuevo debajo del sol**! Entonces, ¿cómo puede ser que ocurra algo que hoy no se ha visto? Rabán Gamliel **le dijo: Ven y te mostraré algo parecido** que ya existe **en este mundo**. **Salió y le mostró un alcaparro**, que es una planta que produce frutos todos los días.

Rashi

ליגלג - זו אוולת:

Se burló. Esta **es la necedad** a la cual se refiere la Guemará

צלף - מין אילן הטוען ג׳ מיני פירות אביונות וקפריסין ולולבין וכי איתיה להאי ליתיה להאי כדאמר בריש חזקת הבתים:

Un alcaparro. **Es una clase de árbol que produce tres clases de frutos: los alcaparrones, las cascarillas y los tallos; y** la naturaleza de sus frutos es que **cuando una está** madura, **la otra** es tan pequeña que **no es** visible, **como se aprendió al principio del capítulo *Jezkat Habatim***

---

[6] בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל, אֶשְׁתֳּלֶנּוּ, וְנָשָׂא עָנָף וְעָשָׂה פֶּרִי *Yejezkel* 17:23

La Guemará cita otro ejemplo

יא בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחְוִי לֵיהּ צָלָף. וְתוּ, יָתֵיב רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָא דָרֵישׁ:
עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁתּוֹצִיא גְּלוּסְקָאוֹת וּכְלֵי מֵילֶת שֶׁנֶּאֱמַר: "יְהִי
פִּסַּת בַּר בָּאָרֶץ". לִיגְלֵג עָלָיו אוֹתוֹ תַּלְמִיד וְאָמַר: "אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ". אֲמַר לֵיהּ: בֹּא וְאַרְאֶךָּ דּוּגְמָתָן בָּעוֹלָם הַזֶּה. נְפַק אַחְוִי לֵיהּ
יב כְּמֵיהִין וּפִטְרִיּוֹת. וְאַכְּלֵי מֵילֶת — נְבָרָא בַּר קוֹרָא. תְּנוּ רַבָּנַן: לְעוֹלָם

Y en otra ocasión, estaba sentado Rabán Gamliel y pronunció la siguiente enseñanza: **En un futuro,** cuando venga Mashíaj, **la Tierra de Israel producirá hogazas y vestimentas de lana nítida, pues está dicho** en el versículo[7] **Habrá abundancia de granos** (*pisat bar*), **sobre la tierra**, donde la expresión "*pisat bar*" alude, a modo de *derashá*, tanto a las hogazas que se elaboran con granos (*bar*), y son del tamaño de la palma (*pas*), de una mano, como a las vestimentas de lana nítida (*bar*), y que fueron denominadas en la Torá como "*Ketónet pasim*"[8], Al escuchar esto, **se burló de él cierto alumno, y objetó:** ¡Pero si está escrito en el versículo de *Kohélet*: **No hay nada nuevo debajo del sol!** Entonces, ¿cómo puede ser que ocurra algo que hoy no se ha visto? Rabán Gamliel **le dijo**: **Ven y te mostraré algo perecido,** que existe **en este mundo**. **Salió y,** respecto a las hogazas, **le mostró frutas y hongos**, que maduran en una sola noche, y cuya forma es ancha y redonda, similar a la de las hogazas; **y, con respecto a las vestimentas de lana nítida,** Rabán Gamliel le mostró a su **alumno una fibra que envolvía la rama tierna de una palmera**, como si fuera una vestimenta. Vemos, de lo narrado en estos tres episodios, que Rabán Gamliel no se calló ante la impertinencia de su alumno, pues cuando se trata de asuntos de Torá se le debe contestar al necio según su necedad para así demostrar la coherencia de la sabiduría Divina.

Rashi

פיסת בר - משמע גלוסקאות שרחבות כמין פס יד ומשמע כלי מילת כמו כתונת פסים:

Abundancia de granos. Este término **denota unas hogazas que son anchas, como una especie de palma de una mano, y denota** también **una vestimenta e lana fina como la *Ketoret pasim*** que le hizo Yaakov a Yosef

בר - כמו לשבור בר (בראשית מב) ולענין כלי מילת בר נקי כמו ברה כחמה (שיר ו):

Granos (bar). La palabra *bar* quiere decir granos, como dice el versículo respecto a los hermanos de Yosef que fueron a Egipto: **A comprar granos** (*bar*) (***Bereshit* 42**:3). **Y con respecto a** la **vestimenta de lana fina**, el significado de la palabra ***bar* es nítido, al igual que** la expresión en *Shir Hashirim* 6:9 **Nítido** (bará) **como el sol**

---

[7] יְהִי פִּסַּת-בַּר, בָּאָרֶץ *Tehilim* 72:16
[8] *Pisat*, *Pas* y *Pasim* comparten la misma raíz

כמהין ופטריות - שיוצאין כמות שהן בלילה אחד ורחבין ועגולין כגלוסקאות:

Trufas y hongos, **los cuales aparecen tal ocmo son en una** sola noche, **y son anchos y redondos como hogazas**

נברא בר קורא - סיב כמין לבוש מצוייר גדל סביבות הקור של דקל כשהוא רך קור ענף האילן כשהוא רך יוצא בכל שנה קודם שיתקשה קרוי קור:

Una fibra que envuelve la rama aún **tierna de una palmera. Fibra como una especie de funda con diseños, que crece alrededor del retoño** (*kor*), **de la palmera cuando** éste **está blando. *Kor* es la rama del árbol cuando está blanda**, la cual **sale cada año**, y **antes de endurecerse se llama *kor*.**

- **La Sugiá:** (del *website* del *Igud Hatalmud*[9], sociedad para la interpretación del Talmud) Unidad literaria del texto talmúdico.

Nos esforzaremos aquí por describir algunas características de aquellos enfoques que guían a los estudiosos al lidiar con los desafíos únicos que plantea el Talmud de Babilonia. Comencemos con la "*suguiá*". **La *suguiá* es la unidad básica de organización en la literatura talmúdica**, más que el *Daf*, que es meramente una característica externa. Alguien que estudia el Talmud debe orientarse a comprender el material al nivel de la *suguiá*, prestando cuidadosa atención a su estructura interna, sus secciones principales y la naturaleza de sus partes constitutivas, con las palabras de las primeras generaciones de sabios (*Tanaim*) consideradas en su propia integridad, las palabras y acciones atribuidas a los sabios posteriores (*Amoraim*) también consideradas en su integridad propia, y finalmente las palabras de la voz editorial anónima del Talmud consideradas como tales.

Ver la *suguiá* de esta manera tiene varias implicaciones. La *suguiá* es una creación característicamente literaria. Se desarrolla en un orden cuidadosamente planificado, mucho más de lo que implica la descripción común de la *suguiá* como un protocolo de discusiones en las academias babilónicas, un registro de debates y discusiones orales. Además, los componentes de la *suguiá* son fuentes separadas, que están sujetas a interpretación y comprensión de dos maneras: por sí mismos, de acuerdo con su significado básico y simple, y de acuerdo a como se emplean dentro de la *suguiá*, tal como los entiende el autor de esa *suguiá* (la voz editorial anónima del Talmud) en el contexto de la deliberación de esa *suguiá*.

[9] talmudha-igud.org.il

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Digi.vatlib.it
British Library

David Yabo

שהמרו נתערבו כמו שממרין את היוצים דסנהדרין (דף כה:): **מי לאן הלך.** כלום כאן הלך ולשון גמי לנשיא ישראל: **מפני מה רשאין של בבליים סגלגלות.** ביל"ה בלע"ז שאינו עגול. ליטנא אחריינא רשאן של בבליים סגלגל עגול: **תרוטות.** רכות: **שדרים בין החולות.** מושבת וכנס בתוך עיניהם. ובמקום אחר מפרש תרוטות לשון עגולות בית מושב שלהן ואף כאן אי אומר כן ומפני שדרים בין החולות שיה אותם המקום שלא יהא סדק של עיניהם אחוז כשלנו ויכנס בו החול. וכן רגליהם של אפרקיים רחבות שלא יטבעו בצעי המים ורבותינו מפרשים שדרים בין בצעי המים והולכין יחפין ומתפשטין רגליהן לפי שהמנעל דוחק הרגל ומעמידו על דפוס שלו: **לדי הוא הלך.** לאוי לכך: **הוליאו בגזיפה.** דתניא הנא לקבל דברי חברות חוץ מדבר אחד וכן גר הנא להתגייר וקבל עליו דברי תורה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו במסכת בכורות (דף ג:): **גייריה.** ומתוך על חכמתו שסופו שיבגילנו לקבל עליו שלא דמיא הא לחוץ מדבר אחד שלא שלא היה כופר בתורה שבעל פה אלא שלא היה מאמין שהיא מפי הגבורה והלא הודעתם שאחר שילמדנו יסמוך עליו: **אפיך ליה.** כגון תשר"ק: **לאו עלי קא סמכת.** מיון שאתה יודע שזו אלף וזו בית אלא שלמדתיך וסמכת עלי. דעל פה נמי סמוך על דברי: **אמת הכנין.** מקל שהוא אמת אורך ומודדים בו אורך הכנין שהיו קוצין עם האומנין כך וכך אמות בכך וכך דמיס: **דעלך פני לחברך לא תעביד.** ריעך וריע אביך אל תעזוב (משלי כז) זה הקב"ה אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאוי שיעבור חבירך על דברין. ל"ל חבירך ממש כגון גזלה גנבה גיאוף וכוב המלות: **אידך.** שאר דברי תורה: **פירושה.** הרא מילתא הוא לדעת איזה דבר שנאוי זיל גמור ומדע: **סופר.** מלמד תיוקות: **עכסיסי.** תיקוני ארבי המלך לפי הכבוד: **שנשתן.** הגריס הלוו: **סדר זרעים.** שעל אמונת האדם סומכין להפרים מעשרותיו כראוי: **חוסן.** לשון יורשין ועל ידי אשה נולדו יורשין: **סדר נזיקין.** מושיען מזהיר לפרוש מהיזק ומהתחייב ממון: **דעת.** עדיף מחכמה: **היא אולרו.** הוא עיקר החשוב בעיניו לאור ולעשות שגולה לזכרון: **קנעה עתים.** לפי שאדם ריך להתעסק בדרך ארץ שאם אין דרך ארץ אין תורה הולרך לקבוע עתים לתורה דבר קבוע שלא יפשך כל היום לדרך ארץ: **בפריה ורביה.** היינו חוסן: **לפיס ליישועה.** לדברי הנביאים: **הנגה דבר מתוך דבר.** היינו דעת: **קב חומטון.** ארץ מלאה ומשמרת את הפירות מהתליע: **ואינו חושש.** למוכרה בדמי מטין דלאו אונאה היא שהרי שמיתין בכך: ילאת

שהמרו זה את זה. דיני אסמכתא מפורש במקום אחר (בבא מציעא דף עד. ושם)[א]: **אמונה** זה סדר זרעים. מפרש בירושלמי[ב] שמאמין בחי העולמים[ג] וזורע: וקומתר

שהמרו זה את זה אמרו כל מי שילך ויקניט את הלל יטול ד' מאות זוז אמר אחד מהם אני אקניטנו אותו היום ע"ש היה והלל הפך את ראשו הלך ועבר על פתח ביתו אמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאול א"ל שאל בני שאל מפני מה ראשיהן של בבליים סגלגלות א"ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שאין להם חיות פקחות הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו אמר לו בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאול א"ל שאל בני שאל מפני מה עיניהן של תרמודיין תרוטות אמר לו בני שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין החולות הלך והמתין שעה אחת חזר ואמר מי כאן הלל מי כאן הלל נתעטף ויצא לקראתו א"ל בני מה אתה מבקש א"ל שאלה יש לי לשאול א"ל שאל בני שאל מפני מה רגליהם של אפרקיים רחבות א"ל בני שאלה גדולה שאלת מפני שדרין בין בצעי המים אמר לו שאלות הרבה יש לי לשאול ומתירא אני שמא תכעוס נתעטף וישב לפניו א"ל כל שאלות שיש לך לשאול שאל א"ל אתה הוא הלל שקורין אותך נשיא ישראל א"ל הן א"ל אם אתה הוא לא ירבו כמותך בישראל א"ל בני מפני מה א"ל מפני שאבדתי על ידך ד' מאות זוז א"ל הוי זהיר ברוחך כדי הוא הלל שתאבד על ידו ד' מאות זוז וד' מאות זוז והלל לא יקפיד: ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה א"ל שבכתב אני מאמינך ושבעל פה איני מאמינך גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב גער בו והוציאו בגיזפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפיך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי: שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי א"ל גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור: שוב מעשה בנכרי אחד שהיה עובר אחורי בית המדרש ושמע קול סופר שהיה אומר [1]ואלה הבגדים אשר יעשו חושן ואפוד אמר הללו למי אמרו לו לכהן גדול אמר אותו נכרי בעצמו אלך ואתגייר בשביל שישימוני כהן גדול בא לפני שמאי אמר ליה גיירני על מנת שתשימני כהן גדול דחפו באמת הבנין שבידו בא לפני הלל גייריה א"ל כלום מעמידין מלך אלא מי שיודע טכסיסי מלכות לך למוד טכסיסי מלכות הלך וקרא כיון שהגיע [2]והזר הקרב יומת אמר ליה מקרא זה על מי נאמר א"ל אפי' על דוד מלך ישראל נשא אותו גר קל וחומר בעצמו ומה ישראל שנקראו בנים למקום ומתוך אהבה שאהבם קרא להם [3]בני בכורי ישראל כתיב עליהם והזר הקרב יומת גר הקל שבא במקלו ובתרמילו על אחת כמה וכמה בא לפני שמאי א"ל כלום ראוי אני להיות כהן גדול והלא כתיב בתורה והזר הקרב יומת בא לפני הלל א"ל ענוותן הלל [4]ינוחו לך ברכות על ראשך שהקרבתני תחת כנפי השכינה לימים נזדווגו שלשתן למקום אחד אמרו קפדנותו של שמאי בקשה לטורדנו מן העולם ענוותנותו של הלל קרבנו תחת כנפי השכינה: אמר ר"ל מאי דכתיב [4]והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו' אמונת זה סדר זרעים עתיך זה סדר מועד חוסן זה סדר נשים ישועות זה סדר נזיקין חכמת זה סדר קדשים ודעת זה סדר טהרות ואפ"ה [4]יראת ה' היא אוצרו אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו [א]נשאת באמונה [ב]נתת באמונה [ג]קבעת עתים לתורה עסקת בפו"ר צפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר ואפ"ה אי יראת ה' היא אוצרו אין אי לא לא משל לאדם שאמר לשלוחו העלה לי כור חיטין לעלייה הלך והעלה לו א"ל עירבת לי בהן קב חומטון א"ל לאו א"ל מוטב אם לא העליתה: תנא דבי ר"י [ד]מערב אדם קב חומטון בכור של תבואה ואינו חושש: אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת

קיג א טור וש"ע ס"ח סי' קטו:
קיד ב מיי' פ"ח מהל' מ"מ הלכה ח טור וש"ע ס"ח סימן קנה סעיף ח:

תורה אור השלם

1 וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד וּמְעִיל וּכְתֹנֶת מְשֻׁבָּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט וְעָשׂוּ בִגְדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ וּלְבָנָיו לְכַהֲנוֹ לִי:
שמות כח ד

2 וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְהֲנֹת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת:
במדבר א נא

3 וְאָמַרְתָּ אֶל פַּרְעֹה כֹּה אָמַר יְיָ בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל:
שמות ד כב

4 וְהָיָה אֲמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְיָ הִיא אוֹצָרוֹ:
ישעיהו לג ו

מוסף תוספות

א. [ד]ר"ת וכו' (ו)הגיה בספר הישר גבי עובדא דשנים שהמרו זה את זה [הכא], שהקנו זה לזה, דאי לא הקנו, ליהדרי בהו וכו' [כיון] שאין לו שום תביעה. תוס' כ"מ עד. ד"ה הפא. ב. עובדי(י) האדמה, (ו)לא ידע(י) אם יצלח(ו) אם לאו, [אלא]. שיעה להרי"ן. ג. שיצמיח זרעו. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' יומא קט: ד"ה בעה וכו'], ב) [בכרות נב. וש"נ], ג) [עי' תוס' סנהדרין ז. ד"ה אלא ותוס' קדושין מ: ד"ה אין], ד) זה שיך לדיני מכירה, ה) [קוטב מז. סנהדרין קז: בכורות מד.] [תענית כד. נדרים סו:].

גליון הש"ס

גמרא הלל ניירית. עי' יומא דף כד ע"ב תוס' ד"ה לא בימי רקף קט ע"ב תוס' ד"ה לעה:

לעזי רש"י

בילונ"ה [בישלונק"ש]. מארך, אינו מעוגל יפה.

רבינו חננאל

בג' בני אדם שהמרו זה את זה, כל מי שיקניט הילל יטול [ד' מאות] זוז כו'. אמר ר"ל והיה אמונת עתיך וגו', אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקים, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות, ואף על פי [כן] יראת ה' היא אוצרו, אי איכא יראת ה' אין ואי לא לא. **רבא** אמר בשעה שמכניסין את האדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, ציפית לישועה, פילפלתה בחכמה, הבנתה דבר מתוך דבר, אע"פ שיש בידך כל אילו אי איכא יראת שמים אין ואי לא לא. פי' חומטון, חול מערבין בתבואה, ואינו בא בה סלמנטון והיא רצינתא, ומפורש בסוף המוכר את הספינה. כל ת"ח שיש בו תורה ואין בו

Clase 14

21-06-22

Shabat 30[b]

La Guemará cita otros casos en los que los Sabios dieron respuesta a preguntas sarcásticas e incongruentes:

יב כְּמֵיהִין וּפִטְרִיּוֹת. וְאַכְּלֵי מֵילָת — נְבָרָא בַּר קוֹרָא. תָּנוּ רַבָּנַן: לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם עֲנָוְותָן כְּהִלֵּל וְאַל יְהֵא קַפְּדָן כְּשַׁמַּאי. מַעֲשֶׂה בִּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם

Enseñaron nuestros Sabios en una Baraitá: **La persona debe ser siempre tolerante como Hilel, y no ser intransigente como Shamay.** Cierta vez **ocurrió con dos personas…**

Shabat 31[a]

El siguiente episodio lo corrobora:

א שֶׁהִמְרוּ זֶה אֶת זֶה, אָמְרוּ: כָּל מִי שֶׁיֵּלֵךְ וְיַקְנִיט אֶת הִלֵּל יִטּוֹל אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז. אָמַר אֶחָד מֵהֶם: אֲנִי אַקְנִיטֶנּוּ. אוֹתוֹ הַיּוֹם עֶרֶב שַׁבָּת הָיָה, וְהִלֵּל חָפַף אֶת רֹאשׁוֹ. הָלַךְ וְעָבַר עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ, אָמַר: מִי כָּאן הִלֵּל, מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ: שְׁאַל בְּנִי. שְׁאַל: מִפְּנֵי מָה רָאשֵׁיהֶן שֶׁל בַּבְלִיִּים סְגַלְגַּלּוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ. ב מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם חַיּוֹת פִּקְחוֹת. הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת, חָזַר וְאָמַר:

… que apostaron uno con otro. Dijeron; "Todo aquel que vaya y haga enojar a Hilel, tomará de su compañero la suma de **cuatrocientos zuz". Dijo uno de ellos: "Yo le haré enojar". Aquel día era víspera de Shabat e Hilel se estaba lavando la cabeza; fue** este hombre **y pasó por la puerta de su casa** -de Hilel-, **y dijo** en voz alta: **"¿Quién aquí es** llamado **Hilel? ¿Quién aquí es** llamado **Hilel?",** así preguntaba con desprecio. Hilel **se cubrió** con un vestido **y salió a su encuentro. Le preguntó** Hilel: **"Hijo mío, ¿qué quieres? Le respondió** este hombre; **Tengo una pregunta que hacerte. Le dijo** Hilel: "**Pregunta, hijo mío, pregunta".** El hombre le preguntó: **¿Por qué las cabezas de los babilonios son redondas?** Hilel **le respondió: "Hijo mío, has formulado una gran pregunta.** La razón es **porque** ellos **no disponen de comadronas hábiles**, y éstas desfiguran la cabeza de los niños cuando nacen".

Rashi:

שהמרו - נתערבו כמו שממרין את היונים דסנהדרין (דף כו:):

Que apostaron. La palabra shehimrú significa **"que hicieron una apuesta", como** lo dice la Guemará con relación a **que apostaban** un dinero en una competición entre **palomas**, tema debatido **en** el Tratado de **Sanedrín 25[B]**

מי כאן הלל - כלום כאן הלל ולשון גנאי לנשיא ישראל:

¿Quién aquí es llamado **Hilel? ¿Acaso está aquí Hilel? Y** ésta **es una expresión despectiva para** referirse a **un Nasí de Israel**

מפני מה ראשן של בבליים סגלגלות - בילונ"ה בלעז שאינו עגול לישנא אחרינא ראשן של בבליים סגלגל עגול:

¿Por qué las cabezas de los babilonios son redondas (*segalgalot*)**?** *Segalgal* se traduce **"*bilone*", en idioma extranjero**, y se refiere a **que no es redonda**. **Otra interpretación;** ¿por qué **la cabeza de los babilonios es *segalgal*?**, y *segalgal* quiere decir **redonda** completamente.

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria

David Yabo

Clase 15

28-06-22

Shabat 31ª

-Prof. Jeffrey Rubinstein, introduction a "Creation and Composition, The Contribution of the Bavli Redactors (Stammaim) to the Aggada"

Traducción a cargo del Rabino Kupchik

El estudio crítico del Talmud se basa en la distinción entre dos estratos: *Meimrot*, tradiciones atribuidas a sabios nombrados (los Amoraim, c. 200–450 e.c.), por un lado, y *Stam Hatalmud*, el material no atribuido o anónimo, por el otro. Estos estratos literarios difieren en estilo: las tradiciones atribuidas tienden a ser declaraciones de ley breves y simples; el material anónimo contiene argumentación dialéctica, comentario y análisis. Dado a que el material anónimo generalmente proporciona un contexto y un análisis de las declaraciones atribuidas, este funciona como un tipo de edición o redacción para estas tradiciones. El consenso de los eruditos académicos del Talmud es que los dos estratos literarios difieren no sólo estilísticamente sino también cronológicamente: el material anónimo es posterior a las declaraciones atribuidas. Los sabios que componían ese estrato anónimo son, por lo tanto, designados "redactores post-Amoraicos" o "Stamaím".

Los eruditos han reconocido cada vez más el papel destacado de estos redactores en la composición del Bavli. Ellos no actuaron como conductos pasivos, simplemente registrando la tradiciones que recibieron para la posteridad, ni se limitaron a glosas sucintas diseñadas para proporcionar las explicaciones mínimas requeridas. De lo contrario, ellos agregaron extensas discusiones y comentarios a las concisas tradiciones Amoraicas que recibieron, las intercalaron con tradiciones relacionadas, las contextualizaron en un marco discursivo más amplio y crearon las elaboradas Sugyot (unidades literarias) que comprenden el texto del Bavli: "Sus manos estaban en todas partes en el Talmud, y todo deriva de ellos." Esta caracterización se refiere a las porciones Halájicas del Bavli. Está basada en las teorías de David Weiss Halivni y Shamma Friedman, quienes independientemente propusieron que el estrato anónimo y redaccional es posterior a las tradiciones atribuidas y establecieron criterios por los cuales los dos estratos podrían ser separados. Sus investigaciones iniciales y los estudios de muchos que construyeron sobre sus cimientos se concentraron en *suguiot* halájicas, distinguiendo los dos estratos e identificando la omnipresente mano redaccional en la creación del Bavli. Acerca de la Agada del Bavli esta cuestión - el alcance de la contribución post-amoraica o Stammaitica – ha recibido mucha menos atención. ¿Los redactores hicieron una contribución significativa a la Agada del Bavli? ¿Crearon extensas "Sugyot Agádicas" de la misma manera que produjeron largas y complejas Sugyot Halájicas? ¿Sometieron a las tradiciones Agádicas Amoraicas al mismo proceso de expansión y reelaboración como los dichos Halájicos Amoraicos?

Una serie de estudios, produjeron ideas y conclusiones relevantes para este tema… en un importante artículo de Yaakov Elman... "La rectitud como su propia recompensa: una investigación sobre la teología del Stam"... Elman exploró si las partes Stamaíticas de varios pasajes del Bavli evidenciaban perspectivas consistentes sobre la teodicea que diferían de las atestiguadas en tradiciones Amoraicas. El concluyó: “La diferencia en el enfoque del problema de la teodicea entre algunas fuentes babilónicas y fuentes de Erets Israel anteriores y contemporáneas se debe en parte al trabajo de los Stamaím, quienes se esforzaron por desconectar el nexo hasta ahora casi inseparable entre el sufrimiento y el pecado”. En contraste con las tradiciones de Eretz Israel, los Stamaím, desarrollando ideas asociadas con el Amora Rava de Babilonia, sugieren que “hay muerte sin pecado y sufrimiento sin transgresión”.

Elman logró así para un tema teológico lo que los eruditos habían estado demostrando fructíferamente para una variedad de cuestiones legales: que uno puede rastrear su desarrollo diacrónico desde el período Amoraico hasta el Stamaítico. Tanto, así como los Amoraím y Stamaím a menudo diferían en sus decisiones legales, conceptos y terminología, así también diferían en su perspectiva teológica. Este estudio ilustra el beneficio potencial del análisis de la contribución Agádica de los Stamaím. Paralelamente a los ricos avances en nuestro conocimiento del desarrollo de la ley judía, tenemos una ventana al desarrollo de la teología y cultura judías. En un trabajo reciente sobre las narrativas de Bavli, intenté basarme en el estudio de Friedman sobre las técnicas de los redactores.

En análisis detallados de seis de las narraciones más largas del Bavli, argumenté que las diferencias entre estas narraciones y las versiones anteriores atestiguadas en fuentes de Eretz Israel deberían atribuirse a los redactores, quienes re-elaboraron sus fuentes con técnicas similares a aquellas con las que crearon Sugyot halájicas. También continué con el interés de Elman en el contenido al identificar algunos de los temas y motivos que aparecen consistentemente en estas narraciones tardías del Bavli pero no en las fuentes palestinas, lo que puede indicar los intereses principales y la situación cultural de los Stamaím. Estos incluyen una academia rabínica estructurada jerárquicamente y bien poblada; violencia verbal y competitividad entre los sabios; argumentación dialéctica; humillación pública y gran respeto por el linaje exaltado”.

ב מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם חַיּוֹת פִּקְחוֹת. הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת, חָזַר וְאָמַר:
מִי כָּאן הִלֵּל, מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, מָה
אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ: שְׁאַל בְּנִי.
שְׁאַל: מִפְּנֵי מָה עֵינֵיהֶן שֶׁל תַּרְמוֹדִיִּין תְּרוּטוֹת? אָמַר לוֹ: בְּנִי, שְׁאֵלָה
ג גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ. מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין הַחוֹלוֹת. הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת,

Se fue y esperó cierto tiempo. Volvió y dijo de nuevo con desprecio: **"¿Quién aquí es** llamado **Hilel? ¿Quién aquí es** llamado **Hilel?** Hilel **se cubrió** nuevamente **y salió a su encuentro. Le preguntó** Hilel: **"Hijo mío, ¿qué quieres? Le respondió** el hombre: **"Tengo una pregunta que hacerte". Le dijo** Hilel: **"Pregunta, hijo mío, pregunta".** El hombre le hizo otra pregunta: **"Por qué los ojos de los habitantes de Palmira son feos?"** Hilel **le respondió: "Hijo mío, has formulado una gran pregunta**. La razón es **porque** ellos **viven en áreas arenosas**, y Hashem le dio una forma redonda a sus órbitas oculares para evitar que les entre arena cuando sople el viento.

Rashi

תרוטות - רכות:

Feos. La palabra teurot se traduce por **feos**

שדרים בין החולות - והרוח נושבת ונכנס בתוך עיניהם ובמקום אחר מפרש תרוטות
לשון עגולות בית מושב שלהן ואף כאן אני אומר כן ומפני שדרים בין החולות שינה

Porque ellos **viven en áreas arenosas, y el viento sopla y** la arena **penetra dentro de sus ojos. Y en otro lugar se explicó**: ***terutot* significa que las cavidades de sus órbitas oculares son redondas** y, por lo tanto, más pequeñas, **y también aquí, yo lo explico así. Y por cuanto viven en áreas arenosas, Hashem les hizo** los ojos de forma **diferente**, de **tal** modo **que la abertura** de los párpados **de sus ojos no sea alargada como la nuestra y entre** la **arena.** (…)

En la impresión de Vilna vemos que este comentario de Rashi figura unificado, sin embargo, aquí tenemos un manuscrito[1] que demuestra que no siempre fue así, y que estaba dividido.

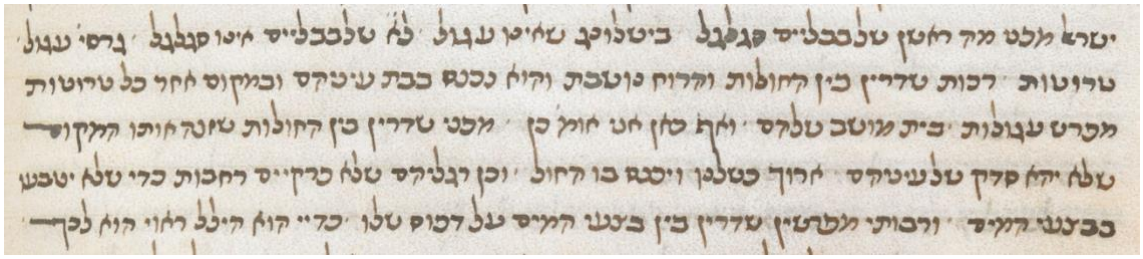

[1] Rashi Ms. British Library Or 5975 55 Verso

En este otro manuscrito[2] también podemos observar dos o tres divisiones

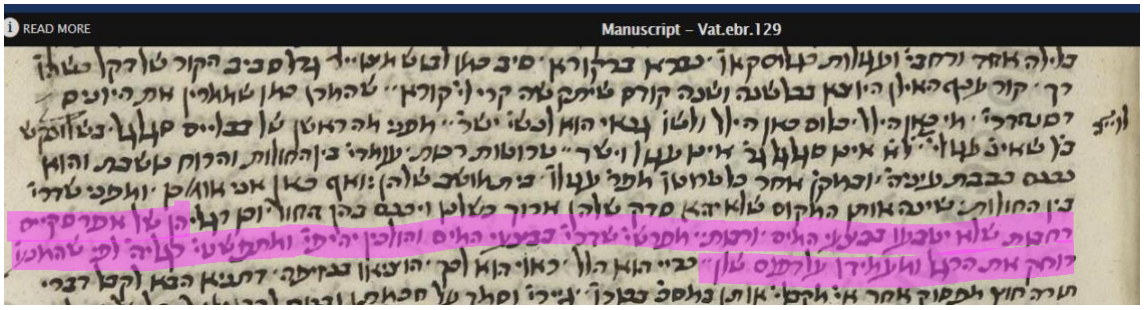

La idea de que las especies se adaptan al ambiente está impresa en Rashi

שדרים בין החולות - והרוח נושבת { Ms. והוא } ונכנס בתוך עיניהם { Ms. : } ובמקום אחר מפרש תרוטות לשון עגולות בית מושב שלהן ואף כאן אני אומר כן ומפני שדרים בין החולות שינה אותם המקום שלא יהא סדק של עיניהם ארוך כשלנו ויכנס בו החול { : } וכן רגליהם של אפרקיים רחבות שלא יטבעו בבצעי המים ורבותינו מפרשים שדרים בין בצעי המים והולכין יחפין ומתפשטין רגליהן לפי שהמנעל דוחק הרגל ומעמידו על דפוס שלו:

Hasta la impresión de Basilea de 1581 estaba dividido,

Esto es corregido por el Meharshal en *Jojmat Shlomó*

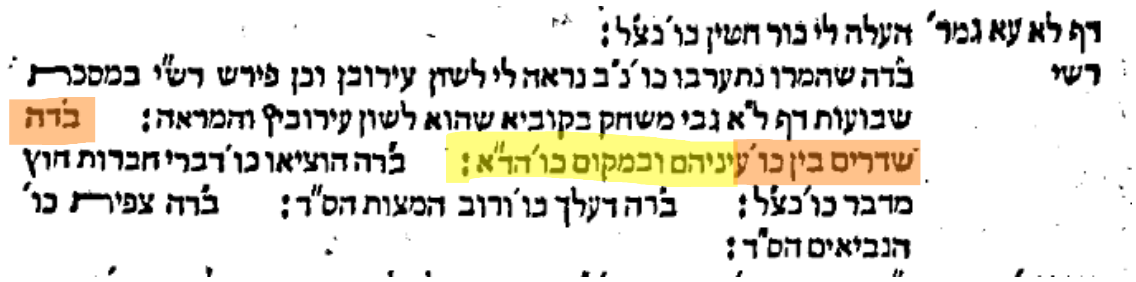

“Todo esto es un dibur”

[2] Rashi Ms. Vat Ebr. 129 13 Recto

ג גְּדוֹלָה שֶׁאַלְתָּ. מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין הַחוֹלוֹת. הָלַךְ וְהִמְתִּין שָׁעָה אַחַת,
חָזַר וְאָמַר: מִי כָּאן הִלֵּל, מִי כָּאן הִלֵּל? נִתְעַטֵּף וְיָצָא לִקְרָאתוֹ, אָמַר
לוֹ: בְּנִי, מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ? אָמַר לוֹ: שְׁאֵלָה יֵשׁ לִי לִשְׁאוֹל. אָמַר לוֹ:
שְׁאַל בְּנִי. שְׁאַל: מִפְּנֵי מָה רַגְלֵיהֶם שֶׁל אַפְּרִקִיִּים רְחָבוֹת? אָמַר לוֹ:
ד בְּנִי שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה שָׁאַלְתָּ — מִפְּנֵי שֶׁדָּרִין בֵּין בִּצְעֵי הַמַּיִם. אָמַר לוֹ:

Se fue y esperó cierto tiempo. Volvió y dijo de nuevo con desprecio: **"¿Quién aquí es** llamado **Hilel? ¿Quién aquí es** llamado **Hilel?** Hilel **se cubrió** una vez más **y salió a su encuentro. Le preguntó** Hilel: **"Hijo mío, ¿qué quieres? Le respondió** el hombre: **"Tengo una pregunta que hacerte". Le dijo** Hilel: **"Pregunta, hijo mío, pregunta".** El hombre le hizo otra pregunta: **"Por qué los pies de los africanos son anchos?"** Hilel **le respondió: "Hijo mío, has formulado una gran pregunta. La razón es porque viven en terrenos pantanosos, y Hashem le dio esta forma a sus pies para que eviten que se hundan en los pantanos.**

Rashi:

אותם המקום שלא יהא סדק של עיניהם ארוך כשלנו ויכנס בו החול וכן רגליהם של
אפרקיים רחבות שלא יטבעו בבצעי המים ורבותינו מפרשים שדרים בין בצעי המים
והולכין יחפין ומתפשטין רגליהן לפי שהמנעל דוחק הרגל ומעמידו על דפוס שלו:

Y también, con respecto al motivo de que **los pies de los africanos son anchos**, él le respondió que esto se debía a que Hashem hizo sus pies diferentes **para que no se hundieran en los pantanos. Y nuestros Maestros explicaron que** los africanos **viven en terrenos pantanosos, y van descalzos, por lo que sus pies se dilatan, pues el calzado aprieta el pie y conserva su forma**

En este manuscrito figura la frase entera

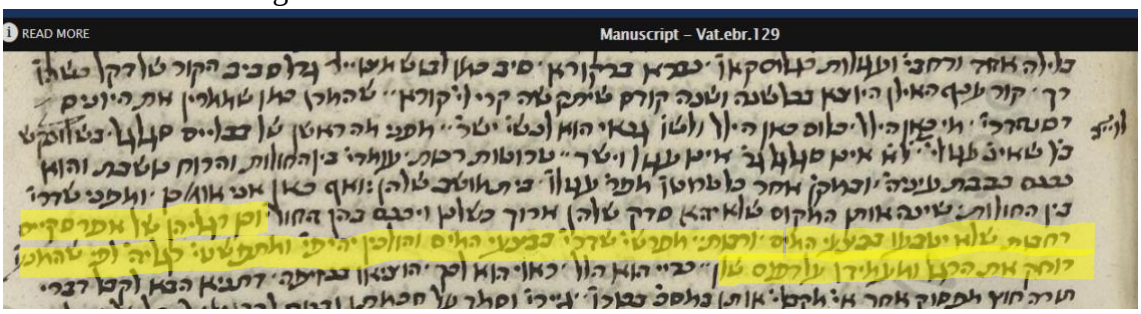

En este otro manuscrito falta toda una frase

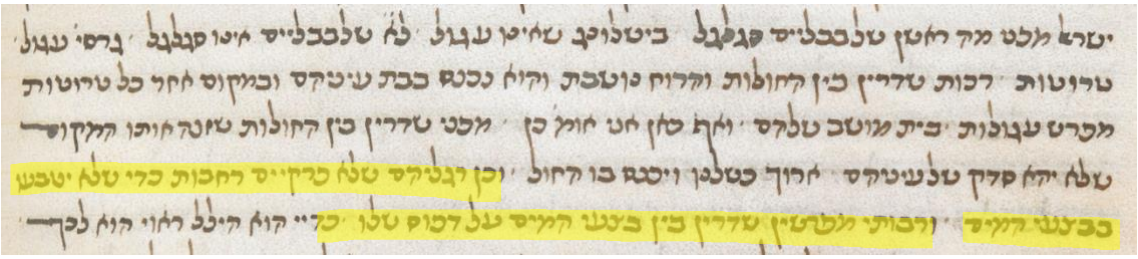

Encontramos en Masejet Nedarim 66[B]

נדרים ס״ו ב
תלמוד מהדורת ויליאם דוידסון

ה רַבְּתָא הִיא הָהוּא דַּאֲמַר לִדְבֵיתְהוּ קוּנָּם שֶׁאִי אַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד
ו שֶׁתַּרְאִי מוּם יָפֶה שֶׁבִּיךְ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהֶם שֶׁמָּא
רֹאשָׁהּ נָאֶה אָמְרוּ לוֹ סְגַלְגַּל שֶׁמָּא שְׂעָרָהּ נָאֶה דּוֹמֶה לַאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן
שֶׁמָּא עֵינֶיהָ נָאוֹת טְרוּטוֹת הֵן שֶׁמָּא אָזְנֶיהָ נָאוֹת כְּפוּלוֹת הֵן שֶׁמָּא
חוֹטְמָהּ נָאֶה בָּלוּם הוּא שֶׁמָּא שִׂפְתוֹתֶיהָ נָאוֹת עָבוֹת הֵן שֶׁמָּא צַוָּארָהּ
נָאֶה שָׁקוּט הוּא שֶׁמָּא כְּרֵיסָהּ נָאֶה צָבֶה הוּא שֶׁמָּא רַגְלֶיהָ נָאוֹת
רְחָבוֹת כְּשֶׁל אֲווֹזָא שֶׁמָּא שְׁמָהּ נָאֶה לִכְלוּכִית שְׁמָהּ אָמַר לָהֶן יָפֶה

Un hombre le dice a su esposa: juro que no vas a tener provecho o disfrute de mi[3] hasta que le muestres algo lindo que tengas[4] a Rabí Ishmael y Rabi Yosi

¿Por qué este *makor* es importante?

El énfasis es que Rabí Ishmael quería librarle de su juramento para poder continuar con su vida marital.

¿Quizás su ceba es linda? Respondieron: redonda. Continuó preguntando: ¿Quizás su cabello es lindo? Parecen fardos de lino (de lo grueso que es)**. ¿Quizás sus ojos son lindos? No, son feos, angostos. ¿Quizás su orejas son lindas? No, las tiene de soplillo. ¿Quizás la nariz es linda? No, es chata. ¿Quizás sus labios son lindos? No, son gruesos. ¿Quizás su cuello es lindo? No, no tiene cuello. ¿Quizás su panza es linda? No, está hinchada. ¿Quizás sus piernas son lindas? No, son anchas como un ganso...**

Claramente, es parte de la estructura literaria y humorística que está detrás de la Agadá. El tipo que trata de enojar a Hilel no puede, porque por muy elaborados que traigas los ejemplos no podrás hacer enfadar.

[3] Eufemismo de relaciones sexuales
[4] Eres tan fea que no tienes nada bonito

Todo esto viene de la Mishná Nedarim 9:10

משנה נדרים ט׳

קוֹנָם שֶׁאֵינִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלוֹנִית כְּעוּרָה, וַהֲרֵי הִיא נָאָה. שְׁחוֹרָה, וַהֲרֵי הִיא לְבָנָה. קְצָרָה, וַהֲרֵי הִיא אֲרֻכָּה, מֻתָּר בָּהּ. לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְעוּרָה וְנַעֲשֵׂית נָאָה, שְׁחוֹרָה וְנַעֲשֵׂית לְבָנָה, קְצָרָה וְנַעֲשֵׂית אֲרֻכָּה, אֶלָּא שֶׁהִנְדַּר טָעוּת. וּמַעֲשֶׂה בְאֶחָד שֶׁנָּדַר מִבַּת אֲחוֹתוֹ הֲנָיָה,

Si un tipo dice que no se va a casar con esta mujer fea y se vuelve guapa, o si es negra pero luego se vuelve blanca, si es baja y se vuelve alta… puede casarse con ella no porque se volvió guapa, o blanca o alta... sino porque no hizo *nedarim* sobre la persona correcta.

Continúa

אֶלָּא שֶׁהִנְדַּר טָעוּת. וּמַעֲשֶׂה בְאֶחָד שֶׁנָּדַר מִבַּת אֲחוֹתוֹ הֲנָיָה, וְהִכְנִיסוּהָ לְבֵית רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְיִפּוּהָ. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, בְּנִי, לָזוֹ נָדַרְתָּ. אָמַר לוֹ, לָאו. וְהִתִּירוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּכָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְאָמַר, בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל נָאוֹת הֵן, אֶלָּא שֶׁהָעֲנִיּוּת מְנַוֵּלְתָּן. וּכְשֶׁמֵּת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, הָיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹשְׂאוֹת קִינָה וְאוֹמְרוֹת, בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּכֶינָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּשָׁאוּל (שמואל ב א) בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁאוּל בְּכֶינָה:

Una persona que prometió no recibir provecho de la hija de su hermana[5] y la trajeron a la casa de Rabí Ishmael y la embellecieron. Le dijeron a Rabí Ishamel hijo mío, esta chica tan preciosa dijiste que no. No, sobre sí quiero. Y Rabí Ishamel lo liberó. En ese momento lloró Rabí Ishmael y dijo: las hijas de Israel son lindas, pero son pobres y no se pueden arreglar (o sea, no son atractivas porques son pobres). Y desde entonces Rabí Ishmael siempre alababa a las hijas de Israel, Y cuando murió Rabí Ishmael, las hijas de Israel elevaron sus lamentos y lloraron por él. Así como lloraron a Shaúl, lloraron a Ishmael.

[5] En aquella época aparentemente se podían casar con ellas

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Digi.vatlib.it
British Library

David Yabo

Clase 16

5-07-22

Shabat 31ª

SIMCHA GROSS, *A Persian Anti-Martyr Act, The Death of Rabba bar Naḥmani in Light of the Syriac Persian Martyr Acts* (p.242) en: ***The Aggada of the Bavli and Its Cultural World***, Geoffrey Herman, Jeffrey L. Rubenstein[1]

"La historia también incorpora el motivo del Ángel de la Muerte, a quien se le impide matar a alguien debido al incesante estudio de la Torá de esa persona. Este motivo también se encuentra en Bablí Makot 10ª y Bablí Shabat 30b[2]. Sin embargo, mientras que en las otras fuentes el ángel de la muerte produce un ruido que impide que el rabino estudie y, por lo tanto, le da al ángel de la muerte la oportunidad de matar al rabino, en esta historia el ruido que oye Raba le impide estudiar, pero el Ángel de la Muerte no ataca inmediatamente. En su lugar, es la petición explícita de Raba de que Dios termine con su vida en vez de permitir que Raba muera a manos del reino, lo que lo lleva a la muerte. Finalmente, la escena de la muerte de Raba incorpora una serie de escenas de otras partes. El muere diciendo la palabra "puro", que, como se señaló anteriormente, invoca la frase de Raba de "puro" en Bablí Ketuvot 75b. Él es alabado por una voz celestial (בת קול) por morir diciendo "puro", lo que recuerda tanto a Bablí Avodá Zará 27b, adonde R. Yishmael alaba (אשריך) a Ben Dama por morir en pureza, con lo cual quiere decir no haber aceptado la curación ilícita, y Bablí Sanedrín 68ª, donde R. Eliezer bar Hyrcanus muere con pureza en sus labios, aunque allí no es elogiado por hacerlo. El mejor paralelo es ciertamente el martirio de R. Akiva en Bablí Berajot 61b, que de manera similar presenta una voz celestial alabando (אשריך) a un rabino por morir con una palabra en particular en sus labios

Retomando la Clase 3, sobre el término *Beisha*, podemos ver en este manuscrito[3] que dicho término lo traducen como *Bishta*, un enfermo malo

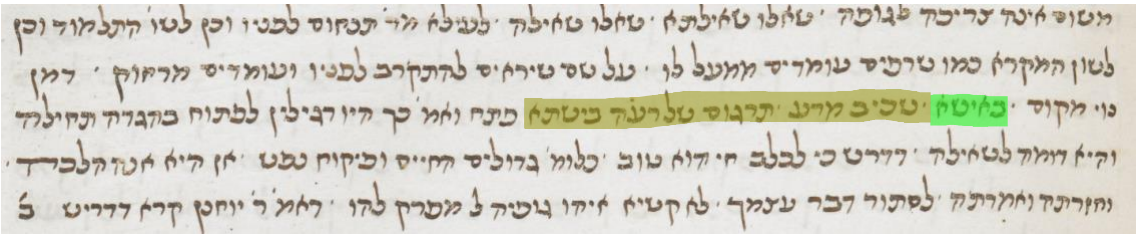

[1] academia.edu
[2] La idea de que hay que dejar de estudiar para poder morir aparece también en el Babli Ketuvot. 104ª
[3] British Library Ms. Or 5975 p. 55 Recto

Descubrir el origen de los *makorim*

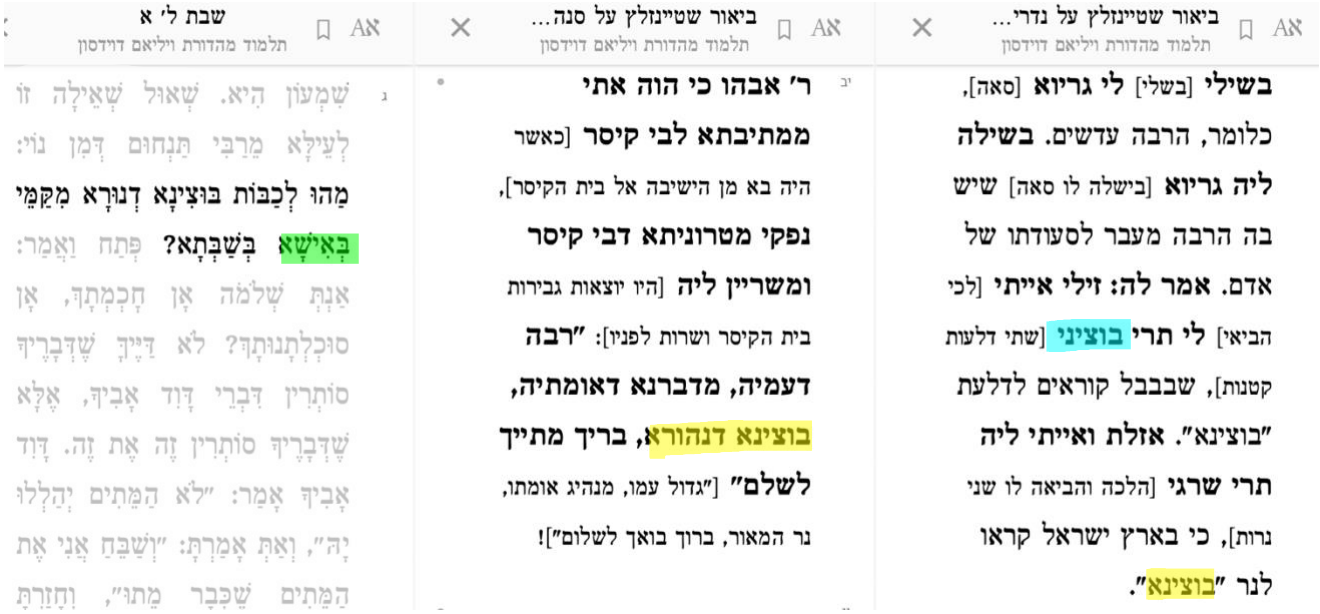

Clase 3 Clase 15

Shabat 30ª	Sanedrín 14ª	Nedarim 64ᵇ
¿Cuál es la ley de apagar la vela de luz frente al enfermo grave en Shabat?	Rabí Abahu[4] cuando iba de la yeshivá a la casa del Emperador, salían las matronas de la casa imperial y cantaban ante Rabí Abahu "*Grande de tu pueblo, Líder fidedigno, fuente de luz, bienvenido*"	(Contexto[5]) Le dijo: "ve a buscarme dos calabazas[6], entonces ella fue y le trajo dos velas[7]

En Babel utilizaban expresiones iguales para distintos objetos, esto nos quiere decir que podemos conocer el origen de los textos en base a sus términos.

[4] Un conocido Amorá de Eretz Israel

[5] Un babilonio que hizo *aliá* a Israel, se casó con una mujer, y le dijo: "cocíname dos lentejas[5]". Y le cocinó dos lentejas. Se enfadó con ella. Al otro día le dijo: "cocíname una *seá*". Le cocinó un barril entero de lentejas, mucho más de lo que puede consumir una persona en una comida.
Nota: Una *seá*: 8,3 litros según Abraham Jaim Naé, 14,3 litros según Jazón Ish, y 7,2 litros según Rambam

[6] En Babel a las calabazas (*kishuim*) pequeñas las llamaban *butzini*

[7] En Eretz Israel a las velas las llamaban *butzina*

David Weiss Halivni z”l[8]: (1927-2022)

“El enfoque del “estudio crítico de las fuentes" de Halivni para el estudio del Talmud ha tenido un gran impacto en la comprensión académica y el estudio del Talmud. El estudio tradicional veía el Talmud como un texto homogéneo unificado. Mientras que otros eruditos también habían tratado el Talmud como un trabajo de varios estratos, la innovación de Halivni (principalmente en el segundo volumen de su Mekorot u-Mesorot) fue distinguir entre las declaraciones nominadas, que generalmente son decisiones o preguntas halájicas sucintas atribuidas a Amoraim conocidos, y las declaraciones anónimas, caracterizadas por un análisis mucho más largo que a menudo consiste en una larga discusión dialéctica, que él atribuyó a autores posteriores: los "Stamma'im" (o Savora'im). Se ha señalado que, de hecho, el Talmud de Jerusalén es muy similar al Talmud de Babilonia, menos la actividad Stamaítica, que se encuentra solo en el último.”

LA FORMACIÓN DEL TALMUD DE BABILONIA[9] - Dr. Ari Bergmann (p.15)

“Conclusión: La oralidad fue central en la transmisión de textos en Babilonia durante la era Amoraica y también se extendió hasta bien entrada la era Gaónica. La evidencia de los primeros textos escritos apunta a mediados del siglo VIII como el comienzo de la tradición escrita del Talmud. La transición de una matriz oral a una literaria escrita fue un proceso gradual en el que ambos modelos existieron simultáneamente. La transmisión oral siguió siendo el canal oficial de preservación incluso en un momento en que las copias escritas del Talmud estaban ampliamente disponibles. Con toda probabilidad, la recitación oral duró hasta el cierre de la yeshivot Gaónicas en el siglo XI. Sin embargo, la transición de una matriz puramente oral a un híbrido de Talmud escrito y oral representó un punto de inflexión en el desarrollo del Talmud. Cuando el Talmud se transmitía por escrito, estas copias también podían usarse como controles para las versiones orales. Una lectura cuidadosa del material Gaónico indica que el Talmud fue transmitido oralmente en un sistema dual compuesto por dos textos orales diversos, un texto fijo terso y conciso que exigía interpretación y un texto interpretativo fluido discutido en forma dialéctica conversacional. Si bien los recitadores transmitían las declaraciones apodícticas en un formato fijo, al igual que la Mishná, sus interpretaciones y deliberaciones, el Shakla ve-Taryi'a (toma y daca talmúdica) fue transmitido por el líder de la academia en sus clases y deliberaciones con los estudiantes en un formato orgánico fluido. Estas dos dinámicas de enseñanza y transmisión oral pueden explicar efectivamente el género distintivo de los dos estratos del Talmud, las frases apodícticas y el Stam.”

---

[8] Wikipedia.
[9] Yutorah

Los Manuscritos Completos del Talmud de Babilonia[10] - Prof. Menachem Katz

Prefacio: (traducción del Rabino Kupchik)

“Durante los primeros siglos de su creación, el Talmud fue transmitido oralmente. No se sabe exactamente cuándo se escribió por primera vez, pero incluso cuando habían manuscritos en las academias (Yeshivot) de los Geonim, todavía era principalmente estudiado en forma oral, memorizado por los "Amoraim" que lo recitaban. Los testimonios sobre el la transcripción del texto son sobre R. Natronai bar Hachinai del siglo IX que "transmitió el Talmud al pueblo sefardí de su boca y no de texto escrito". Hay un testimonio similar sobre R. Paltoi. El Talmud generalmente se transcribía en forma de tratados individuales o de un grupo de tratados - hasta un Orden - y en otros casos podemos identificar un "libro de capítulos": capítulos específicos copiados del Talmud, aparentemente con el propósito de estudiar en un yeshivá. Un manuscrito de todo el Talmud es un fenómeno muy raro, y hay sólo un ejemplo bien conocido - Codex Munich (95) del Talmud de Babilonia, transcrito en Ashkenaz en 1342. Los manuscritos completos del Talmud que conocemos fueron copiados en forma de "códice", es decir, un libro construido con hojas de pergamino o papel. En algunos de los manuscritos, se puede ver una fecha explícita si el colofón sobrevivió, pero la data de muchos otros manuscritos es aproximada, de acuerdo con el tipo de escritura, etc. Los manuscritos completos más antiguos que existen son de los siglos XI o XII (el manuscrito más antiguo fue escrito en 1177), la mayoría de los cuales fueron transcritos entre los siglos XIII y XV, y una minoría (la rama de manuscritos yemenitas) en los siglos XVI-XVII. Estos manuscritos fueron escritos después de las primeras impresiones pero no fueron copiados de ellas.
El "Thesaurus of Talmudic Manuscripts" (Jerusalén 2012) compilado por el Prof. Yaacov Sussmann, enumera 68 manuscritos completos - de un tratado completo o tratados o grandes partes de tratados. 38 en escritura Ashkenazí o Italiana, 17 Sefardíes, 6 Yemenitas, 5 Bizantinos y 2 en escritura Provenzal. Los eruditos enfatizaron que en muchos tratados podemos ver dos versiones básicas de cada tratado -una más revisada y enmendada que la otra- y que éste no es un fenómeno Europeo porque la división de versiones en ramas ya se puede ver en manuscritos orientales, y probablemente se originó en el período de los Geonim. Los manuscritos Ashkenazíes generalmente reflejan una tradición posterior, y han sufrido muchas más enmiendas "sabias", a menudo siguiendo las glosas e interpretaciones de los primeros Ashkenazim. Este fenómeno existe en menor medida en los manuscritos Sefaradíes. En cuanto a los manuscritos Yemenitas, son una rama de los textos por derecho propio, a menudo con una tradición textual única, a veces muy abreviada ya veces no, y los eruditos están profundamente divididos en sus opiniones sobre su lugar en la tradición textual, en en parte porque se copiaron muy tarde. Algunos de los eruditos afirman que los manuscritos yemenitas son manuscritos primarios que reflejan la tradición de la versión más original del Talmud, mientras que otros los vieron como secundarios. Aunque hay manuscritos que incluyen varios tratados, cada tratado en cada manuscrito debe ser estudiado en forma independiente, ya que el manuscrito podría haber sido copiado de varios manuscritos, en los tratados individuales. A veces, capítulos individuales también han sido copiados de diferentes manuscritos, de modo que el examen del texto del manuscrito debe llevarse a cabo con cuidado.

[10] academia.edu

En la mayoría de estos manuscritos, la Mishná de cada capítulo estaba escrita al principio del capítulo, y en una minoría la Mishná fue dividida e insertada a lo largo del capítulo, como suele ser el caso en las ediciones impresas. En algunos de los manuscritos la distribución de las Mishnayot es mixta, en algunos lugares la Mishná fue escrita al principio del capítulo y en otras está insertada a lo largo del capítulo. A veces las Mishnayot se escribieron dos veces, tanto al comienzo del capítulo como durante el capítulo. La mayoría de los manuscritos contienen sólo el texto del Talmud. Algunos de los manuscritos contienen el comentario de Rashi y Tosafot como hacen las versiones impresas de hoy; y algunos contienen también otras obras. La mayoría de los manuscritos contienen glosas del propio escriba o de otros, y las glosas a veces dan fe de una versión diferente que estaba delante del glosador."

Apuntes de *Sugyiot BeTalmud* ofrecidas por el Rabino Claudio Kupchik.
Primer cuatrimestre 2022 – Heschel, Seminario Rabínico Latinoamericano

Las traducciones en español de la Guemará y Rashi han sido obtenidas del Talmud Babli edición TaShemá

Otras fuentes: Sefaria
Academia.edu
British Library
Wikipedia
Yutorah

David Yabo

Impresión de Venecia, 1489

חייב דטאת מיבעי ליה ואי בחול שיש בו סכנה מותר מבעי ליה לעול בחולה
שיש בו סכנה ובדין הוא דליתני מותר ואיידי דבעא למיתנ סיפא חייב תנא
נמי רישא פטור והדתני ר' אושעיא אם בשביל החולה מותר לא יכבה ואם
כבה פטור אבל אסור דהא בחולה שאין בו סכנה ור' שמעון היא שאול ש
שאילה זו לעילא מר תנחום דמן גו מהו לכבוי בוצינא דגור מקמי באישא
בשבתא פתח ואמ' אנת שלמה אן חוכמתך אן סכלתנותך לא דייך ש
שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה
דוד אביך אמ' לא המתי יהללו יה ואת אמרת ושבח אני את
המתים שכבר מתו וחזרת ואמרת כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת לא
קשי' הא דקא' דוד לא המתים יהללויה רבי קא' לעולם יעסוק אדם בתורה ו
ובמצות קודם שימות שאין שמת בטל מן התורה ומן המצות ואין לק"ב
שבח בו והיינו דא"ר יוחנן מאי דכתיב במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה
חפשי מן התורה ומן המצות ודקא' שלמה ושבח אני את המתי' שכבר מתו
שכשחטאו ישראל במדבר עמד משה לפני הק"ב ואמ' כמה תפילו' ותחנונים
לפניו ולא נענה וכשא' זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך מיד נענו ולא
יפה אמ' שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו דבר אחר מנהגו של עולם
מלך בשר ודם גזר גזרה ספק מקיימין אותה ספק אין מקיימין אותה
ואם תמצי לומר מקיימין אותה בחיי מקיימין אותה במותו אין
מקיימין אותה ואילו משה רבינו גזר כמה גזרות ותיקן כמה תקנות וקיימו' הם
לעולם ולעולמי עולמים ולא יפה א' שלמה ושבח אני את המתים וגו' ד"א
ושבח אני וגו' כדרב יהודה א"ר דא"ר יהודה אמ' רב מאי דכתי' עשה עמי
אות לשובה יראו שונאי ובושו א' דוד לפני הק"ב רבונו של עולם מחול לי
על אותו עון אמר לו מחול לך א' לו עשה עמי אות
בחיי א' לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע כשבנה שלמה את
בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה
א' שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענ' פתח ואי שאו שערים ראשיכם ו
והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד ר"ה מי הוא זה מלך הכבוד אמרו מי הוא
זה מלך הכבוד א' לו ה' עזוז וגבור חזר וא' שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי
עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד
סלה ולא נענה כיון שא' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד ע
עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדיר ודעו
כל העם וכל ישר' שמחל לו הק"ב על אותו עון ולא יפה א' שלמה ושב' אני
את המתים שכבר מתו והיינו דכתי' ביום השמיני שלח את העם ויברכו את ה
המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד
עבדו ולישר' עמו לדוד עבדו שמחל לו על אותו עון לישר' עמו דאחיל להו
עון יום דכפורים ודקא' שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת כדרב
יהודה א' רב דא"ר יהודה א' רב מאי דכתיב הודיעני ה' קיצי ומדת ימי מה ה
היא ואדע מה חדל אני אמ' דוד לפני הק"ב רבונו של עולם הודיעני ה' קצי
א' לו גזרה היא מלפני שאין מודיעין קיצו של כשר ודם ומדת ימי מה היא ב
גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם ואדעה מה הדל אני אמ
לו בשבת תמות אמות באחד בשבת א' לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין
מלכות נוגעת בחברת אפי' כמלא ניצ' אמות בע"ש א' לו כי טוב יום בחצרך
מאלף טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולו שעתי' שלמה
בנך להקריב לפני על גבי המזבח כל יומ' דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא
ההו יומ' דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה הוה פסק פומי' מגירס א' מאי אעביד ליה
הוה לי' בוסתנא אתדל' ביתיה אתא מלאך המות ובחיש באילני נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא
מתות' אישתיק וגח' נפשיה שלח שלמה לכי מדרשא אבא מת ומוטל בחמה

חייב מיבעי ליה הוא לו ר' יוחנן היא
דלא פטר ליה מפוס דאיכ' בריכ' לבוס
נהא דתני ר' אומש' כהדיא אכל אסור
ור' שמעון היא דפטר ליה ומא איכא
בריכה לבוסה: פשוט פשלמא
פלגה לעיל ור' תנחום לפכיו וכן
לבן התלמוד והמקרא פרפי עומדים
ממש לו על פס פירוי לחתקר לפכיו
ועומדים הרחוק: דמן גו מקו: כאיש
חולה תרגום של רעז כיפתא: פתח
ולא כך היו רבנן לפתוח בחבר תחלה
והיא דמר לפחילה ודרש כי לכלב חי כ
פגור כדלים החיים ופקיח כפס: אלן
היא אכה הלבה: וחזרת ואמרת לפתו
דברי עבדיך: לא קפי איהו נוסיה הוה
מפ' להו: דא"ר יוחנן קרא קא דריש כ
בחתים חפשי ופסח אכי את החתים
מעבקו בחייהם כתורה ובמצות ומתו
רחים לפסחם אבי מבריקים חיים ם
פגרלים הן כמיתתן מבחייהן: שהר
מפה ואין לך דבריך ממנו ולא נענה כ
כזכותו: לא נסב אבי את הרחמי הראשו
מן החיים של עבשיו הרחמנו מוכיס
ואחל תרב מדקיימת ברמיתו מ"ם
ואין מתקיימות בדרתו אלכים מל ע
עבשיו ותקן כמה תקנות כי היי דתני
כמגלה מפה תיקן לחם לישראל שיהנ
מאלין ודרשין כשבייבו מל יום: עב
אותו עון דכתב סבב: דבקו שערי מל
ביתקדשי הקדשים כ"ר רבנית רבה
תלה תחינה כתבי בתלת מלי שר
כ"ר יום אמרי כ"ר ברכתתשבי לא
ביאר: דהנו שערים כתרי לחבלשה
סברי דעל עבמו ה' מלך הכבו אמרי
ליה שערים מי הוא זה מלך הכבוד מ
אחר אייתי ה' עזוז וגבור: מנלי
דוד המסמחת שא ל שיש וכיונא כנ: ד
דיוס חכשורים מלבנו ומתו בחכוסת
הכותבכרכתו לת החנו' ומיס ו' ויוס
כדאמרי' כמוער קטן: נהקאל מלמה
כי לכלב חי טוב הוא יתאריה המת לא
לענין חמיבותא אחרת אלא לענין ה
הילבות מבת: ולו קיבי הטתרות לבא
עלי מדתנימי כמה ומי: מה חדל אני
כאיזה יום אני חדל וכבל ומן השלם
אומת כאחד בסבת שיוכל להתנשק
כי ובהסמדי: כי טוב יום כחצרך כ
כלומ' כבר אמרת לפני טוב יום אחת
עומד בחצרי ועוסק בתורה מאלף ע
עלות בשעתו בכך מלו' כדכתיב אלף
ע לותיעלה מלמה וגו' כל יומ' דשבת
מל כל מבת תיה אנה חוה יתיב וגרים
שלא יקרב מלאך המות אליו מהתרה
מביבה ומיתת כדאמרי' בסוט' מליק ב
מחים כאילני מכינגע המלאך כאילנו
להמתיע קול תורה: וכלבים

Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg
Frankfurt am Main

Manuscrito de Rashi

והשתא איכא לאוקמי דלא בעולה והא דרב דאמר לר' יהודה אין מפיקין בערעור אמר אביי בחולין
דבריא כירה שלא רעפים שקו שיולש והיא חלולה ושיסדר שכת לבי טפי הי שנאי כירה והוא מרבע שלבית
שפיתת בקדירה קשיי תא לא בעינן בדבר בחולין מתני בגיל בתרגיי תתי טוב ומתבשלי יפה
וכאוכל שלהן נתבשל מעל גב עצים ואין הבעיין ראיין ושלא ואפי הכי שרי אלא לאו דבלה מיבו באמת יתא שאין
מתבשלין יפה ואי האוכל נתבשל מהן מעל גב עצים וחזו לארם אבא אי הן שיש עוד מאכל
עליהן מרבה עליהן ומבטלן ברוב רב האמצא אמר מתני בתחלת תלמוד עצים עצים שלשה
ומקולי מטלונין מטלונות הקלות בעינן דלא יאחוק ארחק ארחק ראי לא חשיב הוא זקיקין דמתני
באמצע מטלה הבוב דנקט לסלוקי להדלק תנא קיפל תחלת תלמוד כו ראיתי שלש עשר חשיבי ולא בטלה ומעלה
דקיל לי כאן סמטטוטי שהתקינו שהקיפו לפך לפקוק את הארחק עקבי שהלים באי דרך שם ארחק
ולעולם כן את הדרירה ומחזקה כהן ולעבדה לתוך התלחן כיון דן האוכן לקמי מתני העמן בקופסא לי דעבד
דחשי לי באמר קבילא דבעבד בקופסא ועביל מאמורי הדלת ומחורי הדלת עביל מדרקן ומעפר ומוקן הדא יעל
הי בן קופסא ושאינן דן האוכן מאר ומחורי הדלת ומאמי קרי לי שלא דן האוכן הוא לי אינו חשיב לי לקבל
טומאה דלבי קופסא ומוקן הוא לי דלא מוקן הוא לי דלי יהושע מסבר כו ומוקן דל יהושע מאר ומחורי הדלת ושלא דן האוכן
זורקן ומעפר ומאמי קרי לי דלא מוקן הוא לי דלי יהושע בגיל דבי אלעפר דאמרי בה לי יהושע מוקן הוא
ולי עקיבי תלמן באמר קרי מוקן ומחורי הדלת טומאן האוכן מוקן והדר כי לי עקיבי לבי יהושע ומטהר אל
באוכן מדקתני מתני תחלת הבבר דמטמא טעדי הוא בבר קטנה ומטוב בעינן ומעפר קאמר לי עקיבי באמצע
טהור היא אמר הדר כי שלבבר מטמא טעולה דן הבבר הבבר מטמא שקיל בבר עצמו שלם ולעינין הדלקה
כראוקי מוכ לו טעולה ומתך הבר ומטמא לבעל דבעי מתני לה מהובבת שתדלק יפה שתבא מטמא ויתקיים הבר שהטמא
מטפלן כל טעולה ומתך הבר ומטמא מעל לי אמ"ים תתק היולה וכיון שהקעבן ובר מחי מעשה מכבה
ומתי מותר שפוטר שלחרם דמאיסה ליה בעריבן אבל חיבה לי כי לאיחלש דמעשה איסור בריל מיבה
ויהן דאמר המתנה הלי שהוא יכא דרך הנקב המחר שבבר ומאוב והמלן מתשן מחר המתנה לראמר
הדלק ולי יהודה מתיר לא בעי מוכנת ומטמאן הפסק ולי כי אמר הוא אמר מודה לבעבור תנא אם חבר
דמפסק שהרי אבל הבר מוכנת ומטמאן הפסק ולי כי אמר הוא אמר מודה לבעבור תנא אם חבר
בעל הבית עצמו מבעבר יש בסיד או בחרסית מותר כעין יצר דחיבבן עפיר דמעמדי שייי דלא
עביד בהחריץ ועלא מלי יעמיק ומבין בראי שמיקן חבריה לי מרקין וקיבים שמתני שלא שאמרו לו דבר העיד
שמותר עמיק מיבי מוכנא ויבהל בדבר היתר ולי יעמיק סביל לי בר יהודה בדבר שאי מתבטל מאסור ומעלה
דבעי שא ומרץ קא עביד שר אמו עלי תא דעלא ריש כמשתא מתעיר כמסין האבנים והמוצי ומיי שב
התלמיד והתנשקו כבעבה שם מקו כי זמכן לי בבעבה כל שמעלן דאמר ארם דלא מיפטר אלא
בעבירה שאינן יכל ליטלו בידיו מחלוק בקטני ומעלן דאמר מפטר בעי לטמא לו שאין מתבטל ומעלן
בעבירה שאינן יכל ליטלו בידיו מחלוק בקטני ומעלן דאמר מפטר בעי לטמא לו שאין מתבטל ומעלן
חריץ ולי יהודה כיון דאיפטר מאסור קתני גדולי תנא וקתני קטני ספסל לי יהודה פליג עלי בראסף ביצ דתנן
חריץ ולי יהודה כיון דאיפטר מאסור קתני גדולי תנא ומתני גדולי השתא קטני שרי לשמעון גדולים
לי יהודה אמר כל הכלי אין עבירה לאי לאו מטמא גדולי מטמא לי יהודה דומיא דכמא קטנה וכמא הוא דאמר לי יהודה
מיבעי לא תנא קטני מטמא לשמעון ותנא גדולי מטמא לי יהודה דומיא דכמא קטנה וכמא הוא דאמר לי יהודה
לי שרי כמא דומי דמיטה גדולי ובכמא הוא דשרי לשמעון אבל קטני אסור מוכרין בדרכן בסות
אבל בגדולי לי שרי כמא דומי דמיטה גדולי ובכמא הוא דשרי לשמעון אבל קטני אסור מוכרין בדרכן בסות
שלמים ובטן בטוק כדי הראוי ומוכן דלא מסרה תורה אלא לבית שהיא התחתים בדרך לבלבל
והעלאה דומי דבית לבית בה וכלבר שלא יתבטל כל לשמעון הוא דאזיל בתר בוגד והעבון בשרי
שמרמיק מן האיסור ומן לקות שמתנים והאבכא דאיפטר מיעבר מארם בגדולים וקטני ועבי בריה
דמדאיפטר מיעבר שלא לי איסור ומפי שרי מפני פרס לי שהיה הפ יום מרים שאי מניקן
אור לא מבי עלי שהפ ומתני לישמים שלאיראן שיש שם מרם ובאו עלין ומתני רוח רעה הבאה עלינו
ובשאי רוח טוח לו תעור ומתי אמר לה כחם עלהבר שרואיהן שמתקלקל וחם עלין וכיבה את המנורה
הבר קרוי שלחיב ובבא אמר לה מתי אמר לבן מעלה עשה מחם בכיבוי קה והוא מלאכה
הבר קרוי שלחיב ובבא אמר לה מתי אמר לבן מעלה עשה מחם בכיבוי קה והוא מלאכה
בעבירה ועפה מבראתי בבא מרא מדקתני סיפי כחם עלהבר כו וחייב חטאת אם שבת שבת שהוא
שבת אם כסבר שמותר כיבוי בשבת שלא לי יהודה דאמר מלאכה שאינ צריכ ועפה חייב עליה דכיבוי זהאין
צר ועפה אלא לצרך דבר אחר שלא תבלה המנורה אם שלא יפקע הבר ואי לך כיבוי הבר ועפה אלא כיבוי שר
מחמין כשעשה אותן וכיבוי שלא הבהוב תבלה שהכיבוי עשוי לאחוז בהאור מהר שיבבה לתליקן וכיבוי
יהודה היא דשבת מעשה חולה והוא הדין לשאר פעורי דאתני אמר בהן סבבת נפשי ומעשה פיקוח
נפש שרי הן לתנו מותר להתבלה חייב מבלבל לי הוא לי יהודה היא דלא מתר לי מעשה אינ צריכ ועפה
והתני לי אומרים כהדיא פעור אבל אסור לי שמעון היא ומתר לי מעשה אינ צריכ ועפה שאל לחמ
מאמן שאילה עשלא מלי תבבוש לתנין וכן לשון המלאוך והמקל כאן שרתי עוברי מחעלן ומעלים שרשי
להתקרב לתנין ועוברי מרחוק דאמן לי שם מקום כאשא חולה תבעם שלבעה בשמא שתא ומאמר הין
ריבא לתבוש בבא בשבת מבלה והיא דומ ושאלה דדרשבי שבת מי טוב מאמר הלת כלומ בגדולי החיים
ומקום נפשי אן היא אמא הלכה ומזרק ומארק לפתור דבר עצמך לא קשי אי הן אמר אמר לה
דאמר יומין קרא דבאמת חתני מתני ושבת אמ את התנים שעשקן בחיין בתורה ובמשמת ומתן דאין

Copyright © Biblioteca Apostolica Vaticana
http://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.ebr.129/0030
powered by AMLAD · NTT DATA

Biblioteca Apostolica Vaticana
Copyright © Biblioteca Apostolica Vaticana
http://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.ebr.129/0031
powered by AMLAD · NTT DATA

Edición de Viena 1792

מדקתני סיפא · כתם על הנר כו' חייב חטאת אם שגג בשבת ששכח שהוא שבת או סבור שכיבוי מותר בשבת: ש"מ רבי יהודה היא · דאמ' מלאכה שאינ' צריכה לגופ' חייב עלי' דכיבוי זה אין צריך לגופו אלא לצורך דבר אחר שלא תדלק הפתילה או שלא יפקע הנר ואין לך כיבוי הצריך לגופו אלא כיבוי של פחמין כשמושין אותו וכיבוי של הבהוב פתילה שהכיבוי נעשה להאחיז בו האור מהר כשירצה להדליקו וכיון דרבי יהוד' היא רישא דפטר משום חולה וה"ה לשאר פטורי דמתניתין: אי · דאית בהו סכנת נפשות ומשום פקוח נפש שרי להו ליתני מותר לכתחל': חייב מיבעי ליה · הואיל ור' יהוד היא תורה אור

דלא פטר ליה משום דאינה צריכה לגופה: והא דתני ר' אושעיא · בהדיא אבל אסור: ור' שמעון היא · דפטר ליה משום אינה צריכ' לגופה: שאיל שאילתא · שאל שאלה: לעיל מר' תנחו' לפניו וכן לשון הש"ס והמקרא שהפים עומדים ממעל לו (ישעי' ו) על שם שיראים להתקרב לפניו עומדין מרחוק: דמן כוי · מקום: באיש · חולה תרגום של רעה בישתא: פתח ואמר · כך היו רגילין לפתוח באגד' תחלה והיא דומה לשאלה ודרש: כי לכלב חי · כלומר גדולים החיים ופקוח נפש: אן היא · אנה הלכה: וחזרת ואמרת · לסתור דברי עצמך: לא קשיא · איהו גופיה הוה מפרש להו: דאמר רבי יוחנן · קרא קא דריש במתים חפשי: ושבח אני את המתים · שעסקו בחייהם בתורה ובמצות ומתו ראויים לשבחם אפי' מצדיקי' חיים שגדולי' הן במיתתן מבחייהן: עמד משה · ואין לך צדיק ממנו ולא נענה בזכותו: דבר אח' ושבח אני את המתי' · הראשוני' מן החיים של עכשיו שהראשונים מובים מאלה חדע שמתקיימות גזרותיו של משה ואין מתקיימות גזרות מלכי' של עכשיו: ותקן במה תקנות · כי ההיא דתני במגילה (דף ד ולג) משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניינו של יום: על אותו עון · דבת שבע: דבקו שערים · של בית קדשי הקדשי': כ"ד רננות · רנה תפלה תחינה כתובים בתפלת שלמה עד כ"ד ויש אומרים כ"ד ברכות דתענית ולא נהירא: רהטו · שערי' בתרים למבלעיה סברי דעל עצמו אמר מלך הכבוד אמרי ליה שערים מי הוא זה מלך הכבוד אמר איהו ה' עזוז וגבור (תהלי' כד): שונאי דוד · עשפחות שאול שמעי וכיוצא בו: דיום הכיפורי' · שאכלו ושתו בחנוכת הבית כדכתיב את החג ז' ימי' וז' ימים כדאמרי' במועד קטן (דף ט): ודקאמר שלמה כי לכלב חי טוב הוא מאריה המת · לאו לענין חשיבותא אמרו אלא לענין הילכות שבת וי"ט: קיצי · העתידות לבא עלי: מדת ימי · כמה ימי חיי: מה חדל אני · באיזה יום אני חדל ובטל מן העולם: אמו' באחד בשב' · שיוכלו להתעסק בי ובהספדי: כי טוב יום בחצריך · כלומר כבר אמרת לפני טוב יום שאתה עומד בחצרי ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד בנך שלמה לעלות כדכתי' (מלכים א ג) אלף עולו' יעלה שלמה וגו': כל

גמ' מדקתני סיפא חייב ש"מ רבי יהודה היא רישא במאי עסיקנ' אי בחולה שיש בו סכנה מותר מיבעי ליה ואי בחול' שאין בו סכנה חייב חטאת מיבעי ליה לעולם בחולה שיש בו סכנה ᵃובדין הוא דליתני מותר ואיידי דבעי למתני סיפא חייב תנא נמי רישא פטור והדתני רבי אושעיא אם בשביל החולה שיישן לא יכבה ואם כבה פטור אבל אסור ההיא בחולה שאין בו סכנה ורבי שמעון היא: שאול ᵇשאילה זו לעילא מר' תנחום דמן נוי מהו לכבות בוצינא דנורא מקמי באישא בשבתא פתח ואמר אנת שלמה אן חכמתך אן סכלתנותך לא דייך שדבריך סותרין דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה דוד אביך אמר ᶜלא המתי' יהללו יה ואת אמרת ᶜושבח אני את המתים שכבר מתו וחזרת ואמרת ᶜכי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת לא קשיא הא דקאמ' דוד לא המתי' יהללו יה הכי קאמ' לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות קודם שימות שכיון שמת בטל מן התורה ומן המצות ואין להקב"ה שבח בו והיינו דאמ' רבי יוחנן מאי דכתיב ᶜבמתי' חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצות ודקאמ' שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו שכשחטאו ישראל במדבר עמד משה לפני הקב"ה ואמר כמה תפלות ותחנונים לפניו ולא נענה וכשאמר זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך מיד נענה ולא יפה אמ' שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו דבר אחר מנהגו של עולם מלך בשר ודם גוזר גזרה ספק מקיימין אותה ספק אין מקיימין אותה ואם תמצי לומר מקיימין אותה בחייו מקיימין אותה במותו אין מקיימין אותה ואילו משה רבינו גזר כמה גזרות

ותיקן כמה תקנות וקיימות הם לעולם ולעולמי עולמים ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים וגו' ד"א ושבח אני וגומר כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב ᶜעשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבושו אמר דוד לפני הקב"ה ᶜרבונו של עולם מחול לי על אותו עון אמר לו מחול לך אמר לו עשה עמי אות בחיי אמר לי בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכנים ארון לבית קדשי הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רננות ולא נענה פתח ואמר ᶜשאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה למיבלעיה אמרו מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו ה' עזוז וגבור חזר ואמר ᶜשאו שערים ראשיכ' ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר ᶜה' אלהי' אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקב"ה על אותו עון ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו והיינו דכתי' ᶜביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליה' שמחי' וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו וילכו לאהליה' שמצאו נשותיהן במחרת שמחי' שנהנו מזיו השכינה וטובי לב שנתעברו נשותיהן של כל אחד ואחד וילדה זכר על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו (ולישראל עמו לדוד עבדו) שמחל לו על אותו עון לישראל עמו דאחיל להו עון דיום הכפורים ודקאמ' שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן הארי' המת כדרב יהוד' אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתי' ᶜהודיעני ה' קיצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם הודיעני ה' קצי אמר לו גזר' היא מלפני שאין מודיעין קיצו של בשר ודם ומדת ימי מה היא גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם ואדעה מה חדל אני אמר לו בשב' תמות אמו' באחר בשבת אמר לו כבר הגיע מלכות שלמה בנך ואין מלכות נוגעת בחברת' אפי' כמל' נימא אמות בע"ש א"ל ᶜכי טוב יום בחצרך מאלף טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח

Manuscrito de Munich 1342

אגוזים כשמן ענונות
כשמן דגים כשמן פקו
בעטרן ובנפט ר׳ טרפו
או׳ אין מדליקין אלא
כשמן זית כלבד כל
היוצא מן העץ אין
מדליקין בו אלא פשתן
והיוצא מן העץ אין
מטמא טומא אהלים
אלא פשתן פתיל
הבגד שקפלה ולא ה
הכהכה ר׳ עקיר אישר
או׳ טמאה היא ואין
מדליקין בה ר׳ עקיבא
או׳ טהורה היא ומדלי

מאי

תניא

גופא

Impresión de Basilea, 1581

מסורת השס

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגריס כולי יומא ההוא יומ׳ דבעי
למינח נפשיה קם מלאך המו׳קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה
פסק פומיה מגירס׳ אמר מאי אעביד ליה הוה ליה בוסתנא
אחורי ביתיה אתא מלאך המות ובחיש באילני נפק למיחזי
הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותי׳ אישתיק ונח נפשיה
שלח שלמה לכי מרשא אבא מת ומוטל בחמ׳ וכלבי׳ של
בית אבא רעבים מה אעש שלחו ליה חתוך נבלה והנח לפני
הכלבים ואביך הנח עליו כסר או תינוק וטלטלו ולא יפה
אמר שלמ׳ כי׳ לכלב חי טוב מן האריה המת ולענין שאילה
דשאילנא קדמיכון נר קרויה נר ונשמתו של אדם קרוי׳ נר
מוטב תכבה נר של בשר ודם מפני נרו של הקב״ה אמר רב
יהודה בריה דרבי שמואל בר שילת משמי׳ דרב בקשו
חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה
ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תור׳ וסופו דברי
תור׳ תחילתו דברי תורה דכתיב מה יתרון לאד׳ בכל עמלו
שיעמול תחת השמש ואמרי דבי רבי ינאי תחת השמש הוא
דאין לו קודם שמש יש לו סופו דברי תורה דכתיב סוף דבר
הכל נשמע את האלהים ירא וא״ת מצותיו שמור כי זה כל
האדם מאי כי זה כל האדם א׳רבי אליעזר כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה רבי אבא בר בהנא אמר שקול זה כנגד
כל העולם כולו שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה שמעון בן זומא אומר לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה ומאי דבריו
סותרין זה את זה כתיב טוב כעס משחוק וכתיב לשחוק אמרתי מהולל כתיב ושבח אני את השמחה וכתיב ולשמחה מה זו
עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הק׳ על הצדיקים בעולם הזה משחוק שמשחק הק׳ על הרשעים בעולם הזה
ולשחוק אמרתי מהולל זה שחוק שמשחק הק׳ עם הצדיקים בעולם הבא ושבח אני את השמחה זו שמחה של מצוה ולשמחה
מה זו עושה זו שמחה שאינה של מצוה ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא
מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברי׳ בטלים אלא מתוך דבר שמחה שנאמ׳ ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן
ותהי עליו רוח אלהי׳ אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלו׳ טוב אינו והאמר רב גידל אמר רב כל תלמיד חכ׳
שישב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכונ׳ שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מר עובר אל תקרי מר עובר אלא מר
עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים לא קשיא הא ברבה והא בתלמיד ואי׳ אי׳ הא והא ברבה ולא קשיא הא מקמי דלפתח
הא לבתר דפתח כי הא דרב׳ מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבריחות׳ ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא
ואף ספר משלי בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו אמרי ספר קהלת לאו עיינינן ואשכחינן טעמא
הכא נמי לעיינ׳ ומאי דבריו סותרי׳ זה את זה כתיב אל תען כסיל באולתו וכתיב ענה כסיל באולתו לא קשיא הא בדברי תור׳
הא במילי דעלמא כי הא דהוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה אשתך אשתי ובניך בני אל רצונך שתשתה כוס של יין שתר״
ופקע ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא אל אסך אשתי ואתה בני אל רצונך שתשתה כוס של יין שתר״ ופקע אמר רבי חייא
אהניא ליה צלותיה לרבי דלא לישוייה ממזירא דרבי כי הוה מצלי אמר יהי׳ רצון מלפניך ה׳ אלהינו שתצילני היום מעזי פנים
ומעזות פנים בדברי תורה מאי היא כי הא דיתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר הרה ויולדת
יחדו ליגלג עליו אותו תלמיד אמ׳אין כל חרש תחת השמש אל בא ואראך דוגמתן בעול׳ הזה נפק אחזי ליה תרנגול׳ ותו יתיב
רבן גמליאל וקא דריש עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנאמר ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל
יום ליגלג עליו אותו תלמיד אמר והכתיב אין כל חרש תחת השמש אל בא ואראך דוגמת׳ בעולם הזה נפק אחוי ליה צלף ותו
יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר יהי׳ פיסת בר בארץ ליגלג עליו אותו
תלמיד ואמר אין כל חרש תחת השמש אמר ליה בא ואראך דוגמתן בעולם הזה נפק אחוי ליה כמיהין ופטריות ואכלי מילת
נברא בר קורא: תר לעולם יהא אדם ענוותן כהילל ואל יהא קפדן כשמאי מעשה בשני בני אדם שהמרו

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא ההוא יומ׳ דבעי למינח נפשיה קם מלאך המו׳קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגירס׳ אמר מאי אעביד ליה הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך המות ובחיש באילני נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותי׳ אישתיק ונח נפשיה שלח שלמה לכי מרשא אבא מת ומוטל בחמ׳ וכלבי׳ של בית אבא רעבים מה אעש שלחו ליה חתוך נבלה והנח לפני הכלבים ואביך הנח עליו כסר או תינוק וטלטלו ולא יפה

קהלת ט אמר שלמ׳ כי׳ לכלב חי טוב מן האריה המת ולענין שאילה דשאילנא קדמיכון נר קרויה נר ונשמתו של אדם קרוי׳ נר מוטב תכבה נר של בשר ודם מפני נרו של הקב״ה אמר רב יהודה בריה דרבי שמואל בר שילת משמי׳ דרב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תור׳ וסופו דברי

סס ח תור׳ תחילתו דברי תורה דכתיב מה יתרון לאד׳ בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי רבי ינאי תחת השמש הוא

סס יב דאין לו קודם שמש יש לו סופו דברי תורה דכתיב סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וא״ת מצותיו שמור כי זה כל

ברכות דף ז

האדם מאי כי זה כל האדם א׳רבי אליעזר כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה רבי אבא בר בהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה שמעון בן זומא אומר לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה ומאי דבריו סותרין זה את זה כתיב טוב כעס משחוק וכתיב לשחוק אמרתי מהולל כתיב ושבח אני את השמחה וכתיב ולשמחה מה זו עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הק׳ על הצדיקים בעולם הזה משחוק שמשחק הק׳ על הרשעים בעולם הזה ולשחוק אמרתי מהולל זה שחוק שמשחק הק׳ עם הצדיקים בעולם הבא ושבח אני את השמחה זו שמחה של מצוה ולשמחה

פסחים דף קי׳ מה זו עושה זו שמחה שאינה של מצוה ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא

שבת נב מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברי׳ בטלים אלא מתוך דבר שמחה שנאמ׳ ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהי׳ אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלו׳ טוב אינו והאמר רב גידל אמר רב כל תלמיד חכ׳

שיר השירים ס שישב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכונ׳ שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מר עובר אל תקרי מר עובר אלא מר עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים לא קשיא הא ברבה והא בתלמיד ואי׳ אי׳ הא והא ברבה ולא קשיא הא מקמי דלפתח הא לבתר דפתח כי הא דרב׳ מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבריחות׳ ובדחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא ואף ספר משלי בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו אמרי ספר קהלת לאו עיינינן ואשכחינן טעמא

משלי כו הכא נמי לעיינ׳ ומאי דבריו סותרי׳ זה את זה כתיב אל תען כסיל באולתו וכתיב ענה כסיל באולתו לא קשיא הא בדברי תור׳ הא במילי דעלמא כי הא דהוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה אשתך אשתי ובניך בני אל רצונך שתשתה כוס של יין שתר״ ופקע ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא אל אסך אשתי ואתה בני אל רצונך שתשתה כוס של יין שתר״ ופקע אמר רבי חייא אהניא ליה צלותיה לרבי דלא לישוייה ממזירא דרבי כי הוה מצלי אמר יהי׳ רצון מלפניך ה׳ אלהינו שתצילני היום מעזי פנים

ברכות דף י׳

ירמיה לא ומעזות פנים בדברי תורה מאי היא כי הא דיתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר הרה ויולדת יחדו ליגלג עליו אותו תלמיד אמ׳אין כל חרש תחת השמש אל בא ואראך דוגמתן בעול׳ הזה נפק אחזי ליה תרנגול׳ ותו יתיב

יחזקאל יז רבן גמליאל וקא דריש עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנאמר ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום ליגלג עליו אותו תלמיד אמר והכתיב אין כל חרש תחת השמש אל בא ואראך דוגמת׳ בעולם הזה נפק אחוי ליה צלף ותו

שחילים עב יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שנאמר יהי׳ פיסת בר בארץ ליגלג עליו אותו

כתובות דף קי׳ תלמיד ואמר אין כל חרש תחת השמש אמר ליה בא ואראך דוגמתן בעולם הזה נפק אחוי ליה כמיהין ופטריות ואכלי מילת נברא בר קורא: תר לעולם יהא אדם ענוותן כהילל ואל יהא קפדן כשמאי מעשה בשני בני אדם שהמרו

Impresión de Ámsterdam de 1645

במה מדליקין פרק שני שבת

פסורת הש"ס

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגירסא אמר מאי איעביד ליה הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותיה אישתיק ונח נפשיה שלח שלמה לבי מדרשא אבא מרת ומוטל בחמדה וכלבים של בית אבא רעבים מה אעשה שלחו ליה תתוך נבלה והנח לפני הכלבים ואביך הנח עליו כבר או תנוק וטלטלו ולא יפה אמ' שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת ולענין שאיל' דשאילנא קרמיכון נר קרויה נר ונשמתו של אדם קרויה נר מוטב תכבה נר של בשר ודם מפני נרו של הקב"ה אמר רב יהודה בריה דרבי שמואל בר שילת משמיה דרב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר' ינאי מנוה היא להסרות עליו שכיר: לדבר הלב' צריך לפתוח בחילי דבדיחותא ברים: לחלוס טוב אם כח ליסן מתוך שמח' מרחין לו חלו' טוב: נוטפות מר מרירו' מקמת חימה: ובדחי רבנן כפתח לבם מקמת השמחה: מעוז פני' שלא יזיקני: ומעוזות פני' שלא עלי סם ממזרות דהוא שו פני': בדברי תורה חות' לעבות בחולתו: הרה ויולדה יחדו כיום שהרה זה יולדת ולד אחר כמו תרנגולת וכיון שמשמשת בכל יום נמצא יולדה בכל יום דהכי משמע קרא בכל עת שהיא מתעברת יולדת שמתחברת לגמור מור' הולד לזמן מועט: בא ואראך טרם לעבותו בחולתו כדי להעמיד דברי תורה על מכונו: ליגלוג זו אילת: גלף מין אילן הטוען ג' מיני פירות אגוזות וקפריסין ולולבין וכי איתיה להאי ליתיה להאי כדאמר בריש חזקת הבתי': פיס' בר משמ' גלוסקאות שרקבות כמין פס יד ומשמע כלי מילת כמו כתנת פסים: בר כמו לשבור בר ולעבין כלי מילת בר נקי כמו ברה כחמה: כמהין ופטריות מיוחדין כמות שהן בלילה אחד ורקנין ומנולין כגלוסקאות: בבלא בר קורא סיב כמין לבוש מגייר גדל סביבות הקור של דקל כשהוא רך קור מגף האילן כשהוא רך יוצא בכל שנה קולס שיתקשה קרוי קור: שהיו

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסק פומיה מגירסא אמר מאי איעביד ליה הוה ליה בוסתנא אחורי ביתיה אתא מלאך המות סליק ובחיש באילני נפק למיחזי הוה סליק בדרגא איפחית דרגא מתותיה אישתיק ונח נפשיה שלח שלמה לבי מדרשא אבא מרת ומוטל בחמדה וכלבים של בית אבא רעבים מה אעשה שלחו ליה תתוך נבלה והנח לפני הכלבים ואביך הנח עליו כבר או תנוק וטלטלו ולא יפה אמ' שלמה כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת ולענין שאיל' דשאילנא קרמיכון נר קרויה נר ונשמתו של אדם קרויה נר מוטב תכבה נר של בשר ודם מפני נרו של הקב"ה אמר רב יהודה בריה דרבי שמואל בר שילת משמיה דרב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר' ינאי

סס יב

תחת השמש הו' ראין לו קוד' שמש יש לו סופו ד"ת דכתיב סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האד' מאי כי זה

ברכות דף ו

כל האדם אמר רבי אליעזר כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה רבי אבא בר כהנא אמר שקול זה כנגד כל העולם כולו שמעון בן עזאי אומר ואמרי לה שמעון בן זומא אומר לא נברא כל העולם כולו אלא לצוות לזה ומאי דבריו סותרין זה ארת זה כתיב טוב כעס משחוק וכתיב לשחוק אמרתי מהולל כתיב ושבחתי אני את השמחה וכתיב ולשמחה מה זו עושה לא קשיא טוב כעס משחוק טוב כעס שכועס הקב"ה על הצדיקים בעולם הזה משחוק שמשחק הקב"ה על הרשעים בעולם הזה ולשחוק אמרתי מהולל זה שחוק שמשחק הקב"ה עם

פסחים דף ק"ז

הצדיקים בעולם הבא ושבחתי אני את השמחה זו שמחה של מצוה ולשמחה מה זו עושה זו שמחה שאינה של מצוה ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר ויעתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' אמר רב יהודה וכן לדבר הלכה אמר רבא וכן לחלום

עירובין כ"ג

טוב איני והאמר רב גידל אמר רב כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכונה שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מר עובר אל תקרי מר עובר אלא מר עובר אל תקרי שושנים אלא ששונים לא קשיא הא ברבה והא בתלמיד ואיבעית אימא הא והא ברבה ולא קשיא הא מקמי דלפתח הא לבתר דפתח כי הא דרבה מקמי דלפתח להו לרבנן אמר מילתא דבריהותא וברחי רבנן לסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא ואף ספר משלי בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו אמרי ספר קהלת לאו עיינינן

עגלי כו

ואשכחינן טעמא הכא נמי ליעיינן ומאי דבריו סותרין זה את זה כתיב אל תען כסיל באולתו וכתיב ענה כסיל באולתו לא קשיא הא בדברי תורה הא במילי דעלמא כי הא דהוא דאתא לקמיה דרבי אמר ליה אשתך אשתי ובניך בני א"ל רצונך שתשתה כוס של יין שתה ופקע ההוא ראתא לקמיה דרבי חייא א"ל אמך אשתי ואתה בני א"ל רצונך שתשתה כוס של יין שתה ופקע אמר רבי חייא אהניא לי

ברכות דף יז

צלותיה דרבי דלא לישויה בני ממזירא דרבי כי הוה מצלי אמר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתצילני היום מעזי פנים ומעזות פנים

ירושלמי נ"ח

בדברי תורה מאי היא כי הא דיהיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמ' הרה ויולדת יחדו ליגלג עליו אותו תלמיד אמר אין כל חדש תחת השמש א"ל בא ואראך דוגמתן בעולם הזה נפק אחזי ליה תרנגולת ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידים

יחזקאל יז

אילנות שמוציאין פירות בכל יום שנ' ונשא ענף ועשה פרי מה ענף בכל יום אף פרי בכל יום ליגלג עליו אותו תלמיד אמר והכתיב אין כל חדש תחת השמש א"ל בא ואראך דוגמתן בעולם הזה נפק אחזי ליה צלף ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש עתידה ארץ ישראל שתוצי'

מהילים עב

גלוסקאות וכלי מילת שנאמר יהי פיסת בר בארץ ליגלג עליו אותו תלמיד ואמר אין כל חדש תחת השמש אמר ליה בא ואראך דוגמתן

כתובות דף קיב

בעולם הזה נפק אחזי ליה כמיהין ופטריות ואכלי מילתא נברא בר קורא: ת"ר לעולם יהא אדם ענוותן כהילל ואל יהא קפדן כשמאי

מעשה בשני בני אדם

שהמרו

Manuscrito Alemania s. XIV

ריתיב רשבג ויהא רדש עדיר אשה שהדר בן בבל יום שב הוה רילדה
יחדו ליגלג אתו תלמי עליו הבת אין בל תחות השמש אל בא ויראך רגז
רוגם בעול הזה נפק לי הרגגולה והו יתיב רשבג עתירין אילני סרק
שבארין ישר שמוציא פירות בבל יום שנשא עגת עשה פרי מה ענה
בבל יום אם פרי בבל יום ליגלג עליו אתו תלמי והבת אין בל חדש תחות
השמש אל בא ויראא רוגם בעול הזה נפק אחרי לי יצלה והו יתיב רבן
שבג והדרש עתיד ארץ ישר שתוצי גלוסקאי ובל מילת עד יהי פס
בר בארין בראש ההרים ליגלג עליו אתו תלמי והבת אין בל חדש תחת
השמש אל בא ויראא רוגם בעול הזה נפק אחרי לי בבהין ופטריו וס
ונבר בר הר לעולם עניותן בהילל ואל יהא קפדו בשמאי מיעל בשבי
בני אדם שהיביר זה עב זה אם בלמי שילד ויקניט את הילל ילד ריחה
ארבע מאות זוז אתו היום ערב שבת היה חתם את ראשו הלך וג
ועמד על פתח ביתו אם מי באן הילל מי באן הילל נתעטף ויצא ל
לקראתו אם בני מה אתה מבקש אם לו שאילה ישלי לשאול אם
לו שאל בני שאל אם לו מפני מה ראשך של בבלים סגלגלי אם לו ו
בני שאל גדול שאלת מפני שאין להם מקחות הלך והמתין שעה
אחת חזר ואם מי באן הילל מי באן הילל נתעטף ויצא לקראתו אם
לו בני מה אתה מבקש אם לו בני שאל גדול שאלת מפני מה עיניהם
של הרמודים טרוטות אם לו שאל גדול שאלת מפני מה שרר מן
החרולת הלך והמתין שעה אחת ובא ואם מי באן הילל מי באן הילל
נתעטף ויצא לקראתו אם לו בני מה אתה מבקש אם לו שאל גדול
ישלי לשאל אל שאל בני שאל אל מפני מה רגליה של אפרקי רחובות
אל בני שאל גדו שאל אל מפני שדרין בין בצעי המים אל שאילה
הרבה ישלי לשאל ומתירא אני שמא תתפיר עלי נתעטף וישב לו
לבג אל בל שאילה שיש לך לשאול שאל אל אתה הילל שקודם אינו
אתר נשי ישר אל אם אתה הוא לא יהבו בפיותר בישר מפני מה

ישראל נתפני מה
ריושן של כב
בכלאים שאינו
סגלגל שאינו
עגול ולא שול
בסלים סגול
גרש עגול ורה
ישר טרוטות
רכות שהדין
בין החולדה
והרוח נטשבת
והוא נכנס
בכפת עצמה
ומיקל יותר
מפר טרוטות
עגולות בית
משוב שלהם
והוא יוצר יומר
כן ושני שחי
בין החולדה
טיבה היותם
הוקו שלו
הא סרוך
שלו עיני הם
יוזיר כשלנו
ויכנס בין הקן
הגיהם של
יפרקים רח
רחבות כרי
שלו יטבעו
בבעצי המים
ורפוחי מפרש
שדרין ביוד
בעצי המים
והלכו ידשן
ומשפטיהם
הגיהם לפי
מלמעלה תוך
יות הרגל לו
ומעמידו על
הפום עלו
ל

Copyright © Biblioteca Apostolica Vaticana
http://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.ebr.127/0131
powered by AMLAD · NTT DATA